

**T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ORTAÖĞRETİM SOSYAL ALANLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ÖĞRETMENLİĞİ PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**ÇOCUK EDEBİYATI YAZARI OLARAK
MAVİSEL YENER'İN ESERLERİ ÜZERİNE
BİR ARAŞTIRMA**

Sultan AYDEMİR

**İzmir
2010**

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ORTAÖĞRETİM SOSYAL ALANLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ÖĞRETMENLİĞİ PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**ÇOCUK EDEBİYATI YAZARI OLARAK
MAVİSEL YENER'İN ESERLERİ ÜZERİNE
BİR ARAŞTIRMA**

Sultan AYDEMİR

**Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Sabahattin ÇAĞIN**

**İzmir
2010**

YEMİN

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Çocuk Edebiyatı Yazarı Olarak Mavisel Yener’in Eserleri Üzerine Bir Araştırma” adlı çalışmamın tarafımdan bilimsel ahlak ilkelerine aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Sultan AYDEMİR

Eğitim Bilimleri Enstitüsü M¼d¼rl¼đ¼ne

İşbu alışma, j¼rimiz tarafından... Ost. Öğretim Sosyal.....
Alanlar Eğitimi..... Anabilim Dalı
Tarih, Dil ve Edebiyat Öğretmenliği..... Bilim Dalında
YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Prof. Dr. İlhan GENÇ.....

Üye : Yrd. Doç. Dr. Mehmet AKKAYA.....

Üye : Yrd. Doç. Dr. Sebahattin ÇAĞIN.....

Onay

Yukarıda imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.../.../...

Prof. Dr. h. c. İbrahim ATALAY
Enstitü M¼d¼r¼

T.C
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
ULUSAL TEZ MERKEZİ

TEZ VERİ GİRİŞİ VE YAYIMLAMA İZİN FORMU

Referans No	390606
Yazar Adı / Soyadı	Sultan Aydemir
Uyruğu / T.C.Kimlik No	T.C. 21256700452
Telefon / Cep Telefonu	2722151379 05055833623
e-Posta	saslan2011@hotmail.com
Tezin Dili	Türkçe
Tezin Özgün Adı	Çocuk edebiyatı yazarı olarak Mavisel Yener'in eserleri üzerine bir araştırma
Tezin Tercümesi	A study on the works of Mavisel Yener as a child literature author
Konu Başlıkları	Türk Dili ve Edebiyatı
Üniversite	Dokuz Eylül Üniversitesi
Enstitü / Hastane	Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Bölüm	Türk Edebiyatı Bölümü
Anabilim Dalı	Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Anabilim Dalı
Bilim Dalı / Bölüm	Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Bilim Dalı
Tez Türü	Yüksek Lisans
Yılı	2010
Sayfa	133
Tez Danışmanları	Yrd. Doç. Dr. Sabahattin Çağın
Dizin Terimleri	Çocuk edebiyatı=Child literature Çocuk=Child Edebiyat eğitimi=Literature education Eğitim=Education Edebiyat=Literature Türkçe öğretimi=Turkish teaching
Önerilen Dizin Terimleri	Mavisel Yener
Yayımlama İzni	☒ Tezimin yayımlanmasına izin veriyorum ☐ Ertelemesini istiyorum

a. Yukarıda başlığı yazılı olan tezinin, ilgilenenlerin incelemesine sunulmak üzere Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi tarafından arşivlenmesi, kağıt, mikroform veya elektronik formatta, internet dahil olmak üzere her türlü ortamda çoğaltılması, ödünç verilmesi, dağıtımı ve yayımı için, tezimize ilgili fikri mülkiyet haklarımız saklı kalmak üzere hiçbir ücret (royalty) ve erteleme talep etmeksizin izin verdiğimi beyan ederim.

12.01.2011

İmza:.....

Yazdır

ÖNSÖZ

Bu çalışmada Türkiye’deki çocuk edebiyatı olarak nitelendirilen alanda, çocuklara yönelik yayınlar kaleme alan yazarlar arasında yer alan Mavisel Yener’in eserlerinin çocuk edebiyatı açısından incelenerek, değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Çalışmamızın birinci bölümünü oluşturan giriş bölümünde, çocuk edebiyatı hakkında bir çerçeve oluşturması açısından, kısaca çocuk edebiyatı ve çocuk edebiyatının özellikleri üzerinde durulmuş; çocuk kitaplarında bulunması gereken nitelikler belirtilerek ülkemizde ve dünyada çocuk edebiyatının tarihsel gelişimine yer verilmiştir. Ayrıca, çocuklara yaş gruplarına göre verilmesi gereken edebi eserlerin nitelikleri belirtilmiştir. Bu bölümde tezin amaç ve önemi, problem durumu, problem cümlesi, sayıtlar ve sınırlılıklar da yer almaktadır.

İkinci bölümde ise, daha önce konuyla ilgili olarak yapılmış yayınlar ve araştırmalardan bahsedilmiştir. Tezin üçüncü bölümünde; araştırmanın yöntemi, araştırma modeli, araştırmanın evren ve örnekleme, veri toplama araçları ve veri toplama teknikleri üzerinde durulmuştur.

Çalışmamızın dördüncü bölümünü ise bulgular ve yorumlar oluşturmaktadır. Bu bölüm de kendi içerisinde Mavisel Yener’in Hayatı, Mavisel Yener’in Eserlerinin Tematik İncelemesi ve Mavisel Yener’in Eserlerinde Anlatım Metotları olmak üzere üç alt başlıktan oluşmaktadır.

Birinci alt başlıkta, çok kısa bir öz yaşam öyküsünün yanı sıra edebi kişiliği ve üslubundan söz edilerek çocuk edebiyatına kazandırdığı eserleri verilmiştir.

İkinci alt başlıkta, altı roman ve sekiz öykü kitabındaki elli bir öyküyle sınırlandırılan çalışmada, yazarın kitapları eğitsel içerik, dil ve anlatım özellikleri bakımından kapsamlı olarak incelenmiştir. İnceleme; detaylı okuma, fişleme ve tasnif faaliyetinin ürünüdür.

Üçüncü alt başlıkta ise eserler, yazarın kitaplarındaki beğeni ve sürükleyicilikte önemli bir yere sahip olan anlatım metotları açısından incelenmiştir.

Bir beceri dersi olan Türkçe eğitiminde dil-kültür-kişilik gelişimi boyutu düşünüldüğünde, dil öğretiminin metinlerle yapılması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Mavisel Yener'in eserleri, hitap ettiği yaş grubu içerisindeki çocukların macera, merak, heyecan duygularını besleme özellikleri bakımından okumaya karşı ilgisini çekebilir.

Belirtilen özelliklerin, kitapları sadece eğlenceli olmaktan çıkardığı ve kitapların, okuma sevgisi alışkanlığı kazandırdığı söylenebilir.

Çalışmanın son bölümünde ise Mavisel Yener'in çocuk edebiyatı yönünden önemi vurgulanarak, kitaplarının çocuk edebiyatı-Türkçe eğitimi işbirliği kapsamında eğitim-öğretim materyali olarak kullanımına ilişkin bazı öneriler getirilmiştir. Çalışma boyunca yararlanılan eserler ise kaynakça kısmında verilmiştir.

Tez çalışması sırasında bilgi ve deneyimleri ile bana yardımcı olan ve beni destekleyen hocam Sayın Yrd. Doç. Dr. Sabahattin Çağın'a ve desteğinden dolayı aileme teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	i
İÇİNDEKİLER	iii
ÖZET	viii
ABSTRACT	x

I. BÖLÜM**GİRİŞ**

1.1. Çocuk Edebiyatı	1
1.1.1 Dünyada ve Türkiye’de Çocuk Edebiyatının Tarihi Gelişimi	3
1.1.2. Okuyucu Zümreleri Açısından Çocuk Edebiyatı	6
1.1.3. Çocuk Kitaplarında Bulunması Gereken Nitelikler	7
1.2. Problem Durumu	10
1.3. Amaç ve Önem	10
1.4. Problem Cümlesi	11
1.5. Alt Problemler	11
1.6. Sayılılar	11
1.7. Sınırlılıklar	12
1.8. Tanımlar	12
1.9. Kısaltmalar	12

II. BÖLÜM

İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR	13
-------------------------------------	-----------

III. BÖLÜM

YÖNTEM	16
---------------	-----------

3.1. Araştırma Modeli	16
3.2. Evren ve Örneklem	16
3.3. Veri Toplama Araçları	16
3.4. Veri Çözümleme Teknikleri	16

IV. BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR	17
4.1. Mavisel Yener'in Hayatı	17
4.1.1. Mavisel Yener'in Edebi Kişiliği	18
4.1.2. Mavisel Yener'in Üslubu	19
4.1.3. Mavisel Yener'in Eserleri	21
4.2. Mavisel Yener'in Eserlerinin Tematik İncelemesi	23
4.2.1. Eğitim	23
4.2.1.1. Dil Kuralları	23
4.2.1.2. Öğretmen	25
4.2.1.3. Okul	26
4.2.1.4. Eğitici-Öğretici Mesajlar	28
4.2.1.5. Kitap	42
4.2.1.6. Yararlı alışkanlıklar	42
4.2.2. İnsani İlişkiler	45
4.2.2.1. Dostluk	45
4.2.2.2. Önyargı	46
4.2.2.3. Konukseverlik	49
4.2.2.4. Barış ve Kardeşlik	49
4.2.2.5. Hayvan Sevgisi	50
4.2.3. Aile	54
4.2.3.1. Anne Baba Çocuk	54
4.2.4. Diğer Temalar	62

4.2.4.1. Yer Tanıtımı	62
4.2.4.2. Tarih	64
4.2.4.3. Mitoloji-Arkeoloji	65
4.2.4.4. Kıskançlık	66
4.2.4.5. İnanç	69
4.2.4.6. Bilim	71
4.3. Mavisel Yener'in Eserlerinde Anlatım Metotları	73
4.3.1. Gülmece	73
4.3.2. Dolaylı İletiler	78
4.3.3. Kişileştirme	79
4.3.4. Betimleme	80
V. BÖLÜM	
SONUÇ	82
KAYNAKÇA	86
EKLER	88
HİKÂYELERİN ÖZETLERİ	
1. Dolunay Dedektifleri – 1 İz Peşinde	88
2. Dolunay Dedektifleri – 2 Dehşet Mektuplar	89
3. Dolunay Dedektifleri – 3 Mumya Dükkânı	92
4. Sırsayar	94
5. Mavi zamanlar	95
6. Mustafa Kemal'in Kayıp Seslerinin İzinde	96
7. Zeki'nin Zekâ'sı Kaçtı	98
7.1. Zekinin Zekâ'sı Kaçtı	98
7.2. Bir Soru Bin Yanıt	99
7.3. Gece Yatusı	99
7.4. Bizim Evde Her Şey Canlı	100
8. Dinozorla Kahvaltı	100

9. Kızlar sünnet Olur mu?	101
9.1. Kızlar sünnet Olur mu?	101
9.2. Yaramaz Kim?	101
9.3. Parmak Hesabı	102
9.4. Dişini Arayan Çocuk	103
9.5. Uzaylılar Bize Geldi	103
9.6. Balık Evi	104
9.7. Çorap Canavarı	104
9.8. Prenses	105
9.9. Çikolata Tavşan	105
10. Vampir Öyküsü	106
10.1. Güneş hep orada mıydı?	106
10.2. Mars'a İlk ayak Basan Kim	106
10.3. Sihirli Kekik Çayı	106
10.4. Bebek	107
10.5. Vampir Öyküsü	108
11. Çikolata Zamanı	108
11.1. Mavi Bıyıklı Kedi	108
11.2. Hamarat Kız Ece	109
11.3. Çikolata Zamanı	109
11.4. Evin En Önemli Yeri	110
11.5. Annenin Gezi günlüğü	110
12. Zaman Torbası	111
12.1. Kumbara	111
12.2. Kadişon	111
12.3. Mektup Kimden?	112
12.4. Zaman Torbası	112
12.5. Kar Yelkenlisi	113
13. Üşengeç	113
13.1. Gün Doğumu	113
13.2. Solucanlarım	114
13.3. Babamın Kuşu	114

13.4. Emek'in Konukları	114
13.5. Flüt Kazan Batu Kepçe	115
13.6. Uranüste Karınca Olmak	115
13.7. Armut Nereye Düşer?	116
13.8. Rüzgar	116
13.9. Problemler Problemler	116
13.10. Et Kafalı Sivilce	117
13.11. Üşengeç	117
13.12. Uyu Sen Uyu	117
13.13. Okuma Yazma Okulu	118
13.14. Basın	118
13.15. Dondurma Tarifi	118
13.16. Canlı Yayın	119
13.17. Para biriktirmenin Yolları	119
13.18. Hıdrellez	119
14. Evinden Kaçan Masal	120
14.1. Evinden Kaçan Masal	120
14.2. Yaşlı Kitap	120
14.3. Sihirli Çoraplar	121
14.4. Kırmızı Koltuk	121

ÖZET

Çocuk kitapları yazarı olarak tanınan, çocuklara okumayı sevdirmek amacıyla olan bir yazar olarak karşımıza çıkan Mavisel Yener'in mizaha yatkınlığı ve konuyu çocuk gözüyle aktarımı hemen her kitabında göze çarpmaktadır. Mavisel Yener'in çocuk diliyle yazdığı öyküler, çocukların dünyaya gülümseyerek ve hoşgörü ile bakmalarına yardımcı olabilecek, onlara okumayı ve kitabı sevdirebilecek türdendir.

Çocukları eğlendirmenin yanı sıra, olayları ince alaylarla süsleyerek onlara satır aralarında çok şeyler fısıldayan öyküleri; felsefe, tarih, coğrafya gibi didaktik öğeleri kuru bir bilgi olmaktan çıkarıp olaylar ve kahramanlar vasıtasıyla okuyucuya vermiştir.

Eserlerinde kullandığı güçlü gözlemler sayesinde okuyucu okuduklarını göz önünde canlandırmakta, sözcüklerle resim yapmakta zorlanmamaktadır. Öyküler fantastik veya sürrealist değil, realisttir. Tüm gözlem gücünü kullanıp yeni karakterler oluşturmuş veya zaten var olan karakterlerle öykülerini kurgulamıştır. Öykülerin çizimleri gülmece türüne uygun olması açısından karikatür tiplmelerine benzetilmiştir.

Çocuk kitaplarının başarısı, sadece çocuklar değil, yetişkinler tarafından da beğenilerek okunmasıyla kendini gösterir. Mavisel Yener'in kitapları hem çocukların hem de yetişkinlerin severek okuyacakları türdendir.

Dili ve kurguyu iyi kullanmaya büyük önem veren Mavisel Yener, roman ve hikâyelerinde, gençlere merak ve heyecanla okuyacakları maceralar sunmuştur. Okuyucunun merak etmesi ve araştırma yapması amaçlanmıştır.

Okuru peşinden sürükleyerek gizemli bir yolculuğa çıkaran Yener, çocuk gözüyle yaşama dokunmayı, yaşamı sorgulamayı başarmıştır. Çocuk yazınında son derece önemsenen çocuklarda, metinler aracılığıyla insana, doğaya ve hayvanlara

karşı duyarlılık ve sevgi oluşturmak gibi öğeler eserlerinde önemle üzerinde durduğu temalar olmuştur.

Anahtar kelimeler: Mavisel Yener, çocuk edebiyatı, çocuk, edebiyat eğitimi, eğitim, edebiyat.

ABSTRACT

Mavisel Yener's familiarity to humour and transmission of the topic with the eye of a child attracts the attention in her each book, who is known as an author of juvenile books and aims to make children love reading. The stories Mavisel Yener writes with child language are of a kind that will help children look at the world smiling and tolerant and make them love reading and books.

Besides entertaining the author transfers the stories, which whispers a lot between lines, with ironies that frees the elements such as philosophy, history, geography from being sole information via events and heroes.

With the help of strong observations she used in her works the reader imagines what is written, she does not have any difficulty in painting with words. The stories are not fantastic or surrealist but realistic. She created new characters using all her observation potential or edit her stories with already existing ones. Drawings of the stories are just like caricature in order to fit in comedy.

Success of children's books are put out, being read and liked by adults too, not only children. Mavisel Yener's books are of a kind that both children and adults read with passion.

Mavisel Yener who cares using language and fiction properly, presents adventures to youth that they can read with curiosity and excitement in her novels and stories. The aim is to intrigue the reader and make him/her do some research.

Yener who takes the reader to a mysterious journey has achieved to touch and question the life with the eye of a child. The elements such as generating sensitivity and love to human beings, nature and animals in children through texts which are given utmost importance in children's literature have been the themes Yener strongly gave point in her works.

Key words are: Mavisel Yener, child literature, literature education, education, literature, child.

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Çocuk Edebiyatı

Çocuk edebiyatının tanımlanmasına geçmeden önce çok kısa bir biçimde çocuk ve edebiyat kavramlarının tanımlanması yararlı olacaktır.

Çocuk TDK tarafından hazırlanan Türkçe Sözlük'te (1998:145) “Bebeklik çağı ile ergenlik çağı arasındaki gelişme döneminde bulunan insan” olarak tanımlanmıştır. Çocuk, bedensel ve zihinsel gelişim bakımından 0-16 yaş grubu için kullanılan bir kavram olmakla birlikte; bu sınırlama her zaman için geçerli değildir. Bazı bilim adamlarına göre 0-14 yaş arası çocukluk olarak kabul edilir (Yalçın ve Aytaş, 2002:1). Diğer bazı bilim adamlarınca yapılan bir tanıma göre de Çocuk: İnsanın 2 - 13 yaş arasındaki dönemine verilen addır (Çelik, 1998:203).

Edebiyat TDK'nın (1998:670) hazırladığı Türkçe sözlükte “Olay, düşünce, duygu ve imajların dil aracılığı ile biçimlendirilmesi sanatıdır.” olarak tanımlanmıştır. Genç (2007:20) edebiyatı geniş ve dar anlamda olmak üzere iki şekilde ele almıştır. Geniş anlamda, bir milletin kültürel özellikteki bütün yazılı eserleri, dar anlamda; olay, duygu, düşünce ve hayallerin şekil ve içerik bakımından sanatsal bir hedef gözetilerek oluşturulduğu okuyucuya zevk ve heyecan vererek duygu yoğunluğu kazandıran sözlü ve yazılı eserlerdir.

Yukarıdaki tanımlara bakarak “çocuk” ve “edebiyat” kavramlarını bir araya getirirsek çocuk edebiyatı, “çocukların büyüme ve gelişmelerine, hayal, duygu,

düşünce yeteneklerine, zevklerine hitap eden, eğitilirken eğlenmelerine katkıda bulunan sözlü ve yazılı verimlerdir” (Yalçın ve Aytaş, 2002:5).

Bir başka tanıma göre “Henüz yetişkin olmayan ve eğitilmesi gereken toplumun en genç üyelerinin düşünce dünyasına seslenebilecek sözlü ve yazılı ürünlerin tümüne çocuk edebiyatı adı verilir” (Ciravoğlu, 1999:9).

Göksen’e (1980:87) göre çocuk edebiyatı “çocuğun fikir ve sanat eğitimine katkıda bulunarak çocukta sanat duygusu ve üstünlüğü uyandıran, tekniği, ilkeleri olan, güzel ve etkili ürünlerden oluşan edebiyattır.”

Sever (2003:9) ise kapsayıcı bir tanım geliştirmiştir: “Çocuk edebiyatı (yazını), erken çocukluk döneminden başlayıp ergenlik dönemini de kapsayan bir yaşam evresinde, çocukların dil gelişimi ve anlama düzeylerine uygun olarak duygu ve düşünce dünyalarını sanatsal niteliği olan dilsel ve görsel iletilerle zenginleştiren, beğeni düzeylerini yükselten ürünlerin genel adıdır.”

“Okul öncesi ve okul çağında çocuğun ihtiyacını karşılamak için oluşturulan edebiyata çocuk edebiyatı demek mümkündür.” (Koçoğlu, 1987:37). Diğer bir tanıma göre çocukluk çağında bulunan insan yavrusunun düşünce, duygu ve hayallerini söz ya da yazı ile güzel ve etkili biçimde işleme sanatına çocuk edebiyatı denir (Tuncer ve Yardımcı, 2000:7).

Çelik’e (1998:203) göre çocuk edebiyatı dilin etkili ve güzel kullanılarak çocuklar için yazılmış / söylenmiş sanat niteliği taşıyan yapıtların genel adıdır. Gülleryüz (2003:37) çocuk edebiyatını “çocuk” ve “edebiyat” değişkenlerinden oluşan; fakat her ikisinden farklı, dirik bir bütünlük oluşturan sanatsal bir yapı olarak görmektedir.

Çocuk edebiyatı kavramının ortaya çıkışını veya böyle bir kavramın varlığından ve gerekliliğinden bizi haberdar eden eğitimci yazarların katkılarını unutmamakla birlikte, çocuk edebiyatının ortaya çıkmasında, çocukların daha etkin olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz. İhtiyaç olmadan bir şeyin gerçekleşmesi mümkün

olmamaktadır. Çocuklar, eski zamanlardan beri kendilerine uygun sözlü ve yazılı kaynaklara ihtiyaç duymuşlar ve bu ihtiyaçlarını da çeşitli yöntemlerle karşılamaya çalışmışlardır. Çocuğun kendine göre ve kendisi için istediği edebi verimler, yayıncıların bu pazara girmelerine yol açmıştır (Aytaş, 1999).

Çocuk edebiyatı; çocukların ilgilerini çekecek, ihtiyaçlarını doyuracak eserlerle; sorgulayan, araştıran, eleştirel ve yapıcı düşünen bireyler yetiştirmeyi amaçlar. Çocuğun yaşıyla birlikte değişen ilgi ve ihtiyaçları göz önünde bulundurularak çocuk edebiyatı ürünlerinin nitelik ve özellikleri de değişme göstermektedir. Bu bakımdan çocuk edebiyatı ürünlerinin, çocukların yaş dönemlerine göre değişen ilgi, ihtiyaç, bakış açısı gibi etkenleri göz önünde bulundurularak önerilmesi gerekir (Yiğit, 2005:10).

1.1.1. Dünyada ve Türkiye’de Çocuk Edebiyatının Tarihî Gelişimi

İnsanoğlu alet yapmaya başladıktan sonra öğrendiklerini çocuklarına yakınlarına öğrettiği ve böylece de genel anlamda eğitimin özelde çocuk eğitiminin başlamış olduğunu söyleyebiliriz. İnsanoğlunun kulaktan kulağa aktararak geldiği kültürel ürünler olan öykü, destan, şiir ve atasözleri çocuklara sözlü olarak aktarıldı (Güleryüz, 2003:59).

Çocuk edebiyatının ilk ürünleri sözlü olarak başlamıştır. Yazılı edebiyatın gelişme göstererek çocuk edebiyatında kullanılmasına kadar geçen zamanda sözlü aktarımlar kullanılmaya devam edilmiştir. Bu sözlü aktarımlar daha sonra derlenerek çocuk edebiyatının temelini teşkil etmiştir. Günümüze kadar gelen çocuk edebiyatında kullanıldığı ortaya çıkan belgeler incelendiğinde tekerleme ve çocuk şarkılarının olduğu soru ve cevap şeklinde öğretim tekniklerinin kullanıldığı metinlerin bulunduğu anlaşılmıştır (Yalçın ve Aytaş, 2002:7).

Batı dünyasında çocuk edebiyatı ninniler ve büyükler tarafından anlatılan masallarla başlar. Eski zamanlarda kitap bulunmamaktadır. Kabilelerdeki hikâye anlatıcıları kültürün, âdetlerin, değerlerin ve tarihin birer koruyucusuydular. Hikâye

anlatma asırlar boyunca bir nesilden diğerine bir toplumun geleneklerini ve inanışlarını aktarmanın temel yöntemi olmuştur. O devirlerde anlatılan hikâyeler aslında büyükler içindi. Ama çocuklar da bunları dinleyip kendilerine uygun olanları benimserlerdi. Daha sonraları halk ozanları bu hikâyeleri derleyip, toplumdan topluma taşıdılar. Balat, yani şarkıyla hikâye anlatma, destan, epik gibi halk masalı türleri de böyle oluşmuştur (Topaç, 2010).

“Dünyada 15. yüzyılın ortaları ile 16. yüzyılın başlarında tutucu düşünürlerin ve din adamlarının geleneksel tutumlarına karşı çocukların ilgilerini çeken birtakım yayınlar ortaya çıkmıştır. Gerek anlatım gerekse resimleme bakımından basit olan bu kitaplar daha çok *Robin Hood*, *Tom Thumb* gibi halk hikâyelerinden esinlenerek yazılan eserlerdir. Bu eserlerin yanında Ezop’un hayvan hikâyeleri de çocuklarca çok okunan eserler arasında yer almaktaydı” (Şirin, 1998:59).

İngiltere’de çocukların serbest okuma ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik olarak 17. yüzyılda eski çağlara ait hikâye, efsane ve peri masallarının basıldığı görülür. “*Ali Baba ve Kırk Haramiler*, *Alaattin ve Lambası*, *Gemici Simbat*” gibi *Bin Bir Gece Masalları*’nın kopyası olarak karşımıza çıkan küçük hacimli eserlerin basıldığını görüyoruz. Bu dönemde muhafazakâr bir bakış açısı ile çocuğa ahlakî öğütler vermeyi amaçlayan “*Hacıların İlerleyişi*” (1678) gibi dine dayalı kuru ve sıkıcı bir üslupla yazılmış eserler de görülmektedir (Karakuş, 2006:26).

17. yüzyılda çocukların en çok okudukları eserler arasında Ezop'un Fabl'leri gelmektedir. Daha sonraki dönemlerde meraklı gezi hikâyeleri de çocuklar tarafından ilgiyle okunan kitaplar arasında yer almıştır. 18. yüzyılın ikinci yarısından itibaren J. J. Rousseau'nun çocuklar için yazılan kitaplarda eğiticilik yanında, öğreticilik özelliğinin de bulunması gerektiğini önermesiyle birlikte, çocuk kitaplarında eğiticiliğin yanında öğreticiliğe de yer vermeye başlanmıştır. 19. yüzyıla gelindiğinde çocuk kitapları, yayıncılık alanında yeni bir sektör oluşturmaya başladı. Yazılan çocuk kitaplarının basım kalitesinde de önemli gelişmeler yaşandı. Artık çocuklar için yazılan kitaplar, daha kaliteli kâğıtlara basılmaya başlandı. Çocuk kitaplarını hem teknik hem de muhteva açısından zenginleştirdi. 19. yüzyılda çocuklar için yazılan kitaplarda daha çok din duygusunun gelişmesi, ahlakî değerlerin benimsenmesi istenirken, 20. yüzyılda çocuk kitaplarında aktarılan konuların

çeşitliliğinin arttığı, hemen hemen her konuda çocuklar için eserler kaleme alındığı gözlenmiştir (Aytaş,1999). İkinci Dünya savaşından sonra önemli gelişmeler yaşanmıştır.

İngiltere'den Daniel Defoe'nin *Robinson Crusoe*, Jonathan Swit'in *Gülliverin Seyahatleri*, Lewis Carrol'un *Alis Harikalar Diyarında*, Charles Dickens'in *David Coperfield*; Amerika'dan Louisa May Alcott'un *Küçük Kadınlar*, Mark Twain'in *Tom Sawyer*, *Huckleberry Finn*; Fransa'dan Hector Malot'un *Kimseyiz Jules Verne*'in serisi, Antoine de Saint Exupery'nin *Küçük Prensi*; Almanya'dan Grimm Kardeşlerin masalları tüm dünyaca bilinen en önemli çocuk edebiyatı eserleridir. (Çelik,1998:207).

Türkiye'de Tanzimat dönemine kadar çocuk edebiyatı alanında herhangi bir gelişme olmamıştır. Tanzimat dönemi ile birlikte gelişmeler yaşanmaya başlanmıştır.

Tanzimat'tan önce çocuklara yönelik daha çok doğrudan öğüt verici kitapların kaleme alındığı görülmektedir. Bu eserler arasında, şair Nabi'nin *Hayriye* ve Sümbülzade Vehbi'nin *Lütfiye* isimli eserlerini sayabiliriz. Ancak bu eserler çocuklardan çok büyüklerin anlayabileceği dilden eserlerdir. Türkiye'de ilk çocuk kitapları, Şinasi, Recaizade Mahmud Ekrem ve Ahmet Mithat'ın Fransızcadan yaptıkları kısa şiirler ve hayvan öykülerini içeren çevirilerdir (Yalçın ve Aytaş, 2002:12). Yine bu dönemde batıda ünlenmiş eserlerin de çevirileri yapılmıştır.

Tanzimat'tan sonraki dönemde Ömer Seyfettin, Ahmet Rasim, Ahmet Hikmet Müftüoğlu, Hüseyin Rahmi Gürpınar çocuklar tarafından sevilen öyküler yazmışlardır (Güleryüz, 2003:89). Cumhuriyet sonrası dönemde yeni alfabenin kabulü ve Türk Dil Kurumunun kurulmasıyla birlikte bu alanda gelişmeler yaşanmış Ahmet Kutsi Tecer, Necmettin Halil Onan, Ömer Bedrettin Uşaklı, Kemalettin Kamu, Vasfi Mahir Kocatürk, Orhan Seyfi Orhon, Yusuf Ziya Ortaç, Eni Behiç Koryürek'in şiirleri, Y. Kadri Karaosmanoğlu, Halide Edip Adıvar'ın yazıları öncülük etmiştir.

Çocuk edebiyatı kavramının oluşmadığı yıllarda başvurulan halk edebiyatı ürünlerinden masalların derlenmesi çalışmaları bu dönemde başlatılır. Naki Tezel Çocuk Masalları (1943) derlemesi, Eflatun Cem Güney'in de bu konuda çalışmaları örnek olarak sayılabilir. *Dertli Kaval*, *Nar Tanesi*, *Bir Varmış Bir Yokmuş* önemli çalışmalarıdır. Çocuklar için yazılmış biyografi türünün ilk örneklerini Rakım Çalapala'nın *Mustafa Atatürk'ün Romanı*, Falih Rıfkı Atay'ın *Babanız Atatürk* adlı yapıtları oluşturmaktadır. Çocuklar için yazılmış anı türünün ilk örneklerini Halide Nusret Zorlutuna'nın *Benim Küçük Dostlarım*, Rıdvan Nafiz Ergüder'in *Atatürk'ten Anılar* adlı yapıtları oluşturmaktadır (Çelik,1998:206).

Günümüzde ise birçok sanatçı çocuklar için kitap yazmıştır. Ceyhun Atuf Kansu, Fazıl Hüsnü Dağlarca, Cahit Külebi, Aziz Nesin, Rıfat Ilgaz, Orhan Kemal, Talip Apaydın, Fakir Baykurt, Muzaffer İzgü, Ülkü Tamer, Güngör Dilmen, Ali Püsküllüoğlu, Ayla Kutlu, Müjdat Gezen, Sulhi Dölek, Feyza Hepçilingirler, İpek Ongun, Gülten Dayıoğlu, Yalvaç Ural, Fatih Erdoğan, Aytül Akal, Ayla Çınaroğlu, Mavisel Yener bunlardan birkaç tanesidir.

1.1.2. Okuyucu Zümreleri Açısından Çocuk Edebiyatı

Çocuk edebiyatı kavramının daha iyi anlaşılması için çocukların farklı yaş gruplarına göre genel özelliklerinin bilinmesi son derece büyük bir önem taşımaktadır. Her yaş grubuna göre hazırlanacak çocuk edebiyatı ürünlerin farklılıklar içermeleri gerekmektedir.

1. 0-5 Yaş Grubu

Çocuklar bu yaşta kelime oyunlarından hoşlanır ve basit cümleler kurarlar. Bu cümleler üç beş kelimedenden oluşurlar. Kelime kapasiteleri çok yavaş gelişir, çocuklar için konuşmak bir oyun haline gelmeye başlar. Çocuklar içinde hayali olayların yer aldığı öykülerden hoşlanırlar. Etraflarında olan bitenleri taklit etmekten hoşlanırlar. Beyinlerinin sağ yanını kullanırlar. Bu tarz eserlerde kullanılan kelime sayısı kırkı geçmemelidir. Mecazlı anlatımlar ikinci ve üçüncü anlatımlar kullanılmamalıdır. Tek zamanlı cümleler kullanılmalı birleşik zamanlı fiiller

kullanılmamalıdır. Tasvirlerde aşırıya kaçılmamalıdır. Ninniler, resimli kitaplar, şarkılı ve danslı oyunlar, tekrar kelimelerinin çok olduğu şiirler, tekerlemeler, masallar, fıkralar, bilmeceler, tiyatro bu yaş grubunun çok hoşlandığı türlerdir (Yalçın ve Aytaş, 2002:25).

2. 6-8 Yaş Grubu

Bu gruba giren eserlerde anlatım açık olmalıdır. Anlatımda diyaloglar kullanılmalı, tekerlemelerden yararlanılmalıdır. Kahramanları çocuk ve hayvan olan öyküler, söylenceler, fabllar destanlar masal unsurunun hâkim olduğu resimli kitaplar tercih edilmelidir. Eserler 100 kelimeyi geçmemelidir.

Öğrencilerin evde okulda sokakta öğrendiklerini merkeze alan, onların ilgi alanlarına dönük kitapları zevk alarak okuyacakları kesindir (Gülyüz, 2003:89).

3. 9-16 Yaş Grubu

Eserler bütünden parçaya gitmeli mesafe ve zaman kavramları gelişmiştir. Kutlama tören ve özendirmelerden hoşlanırlar. Olağanüstü bilgilerden çok gerçekçi bilgilerden hoşlanırlar. 300 kelimeyi geçmemelidir (Yalçın ve Aytaş, 2002:25).

Bu dönemin sonlarına doğru mantıksal düşünme yetişkinler seviyesine erişir. Soyut düşünmeye başlarlar. Bu dönemin kitapları çocuksu kitaplar olmaktan çıkarak neden, niçin, diğeri, öteki, daha ve acaba gibi yorumlar işlemelidir.

1.1.3. Çocuk Kitaplarında Bulunması Gereken Nitelikler

Çocuk yayınlarında biçimsel olarak şu özelliklerin bulunmasına özen gösterilmelidir (Çelik, 1998:206, Tuncer ve Yardımcı, 2000:33):

- Çocuk kitaplarında kapak, çocuğun dikkatini çeken ilk biçimsel özelliktir. Kapak kalın kartondan olmalıdır. Daha küçük yaştaki çocuklara hazırlanan kitaplarda kapağın dayanıklılığı da artırılmalıdır.

- Çocuk kitapları dağılmayacak biçimde iyi yapıştırılmalı, hatta dikilmelidir. Çocuğun kitabı katlayabileceği göz önünde tutularak dikkatli davranılmalıdır. Hacim ve ağırlık bakımından kolayca taşınabilecek boyutta olmalıdır.

- Çocuk kitapları en iyi kalitedeki birinci hamur kâğıda basılmalıdır. Kâğıt; mürekkebi dağıtmamalı, renkleri değiştirmemeli, kolay yırtılmamalı, çocuğun gözünü yoracak kadar parlak olmamalıdır. Kâğıdın parlak olmaması üzerinde durulmalıdır.

- Çocuk kitaplarının boyutları çok küçük olmamalıdır. Kitabın boyutu sesleneceği çocuğun yaşına göre saptanmalıdır.

- Kitabın harfleri büyüklük bakımından olduğu kadar yükseklik ve genişlik bakımından da uygun olmalıdır. Okul öncesi ve ilkokulun birinci devresi için en az 14 punto olmalıdır. Çocuk kitaplarında bileşik tümceden çok basit tümce kurulmasına, özellikle, çocuğun yaşı küçüldükçe dikkat edilmelidir.

- Çocuk kitabının resimlenmesi içeriği, dil ve anlatımı kadar önemlidir. Daha önce de belirtildiği gibi çocuk, kitabın resimlerine bakarak okumaya başlar. Bu resimlerin ilgi çekici olması çocukta okumayı teşvik edecek; aynı zamanda çocuğun güzel sanatlara ilgisini de artıracaktır. Resimler iyi ve kolay yorumlanabilmelidir. Yazıda anlatılan olayı özetler, yorumlar nitelikte olmalıdır. Resimler okuma bilmeyen çocuğun kendisine okunan kitabı, daha sonra resimlerine bakarak anlatmasını sağlayacak kadar anlaşılır olmalıdır. Resimler renkli olmalıdır. Birçok uzman, resimlerle yazıların üst üste konmaması, yan yana iki sayfada bulunması gerektiği görüşündedirler.

Çocuk kitaplarında anlatımın sadeliğine dikkat edilmeli, gereksiz ve bayağı sözcükler yer almamalı, duruluk, akıcılık, açıklık gibi unsurlar göz önünde bulundurulmalıdır. Bu öğelerin varlığı çocuk kitaplarının ele aldığı konu, olay, yer, zaman ve kahramanların anlatımı açısından daha etkili ve anlaşılır olmasını sağlayacaktır. Her çocuk yazını metninde çocuğun anlamını bilmediği ancak tümce

ve anlatım tekniğinden yararlanarak çağrışım yoluyla anlamlandırdığı belirli sayıda bilinmeyen söze yer verilmelidir. Çocuk eserlerinde genellikle üçüncü kişi ağzıyla anlatım olması bir ilke olarak kabul edilmiştir. Yapılan araştırmalar göstermiştir ki, özellikle kafa sesi ile düşünceleri yansıtan üçüncü kişi, anlatımı zorlaştırdığı, inandırıcılığını yitirdiği gibi çocukların da hoşuna gitmemektedir. Çünkü bir kişinin diğer bir kişinin beyninden geçenleri aynen okuyabilmesi mümkün değildir. Birinci kişi ağzı ile yapılan anlatımın daha samimi olduğu, karşısındaki ikinci bir kişi ile karşılıklı bir sohbet içtenliği oluşturduğu görülmüştür. Bir çeşit duygu, düşünce ve sırlarını paylaştığı izlenimi veren bu anlatım tekniğinin çocuklar tarafından daha çok beğenildiği ve benimsendiği görülmektedir.

Çocuğun düş dünyasını, beklentilerini, duygularını, düşüncelerini dikkate alarak yazılan ürünler, çocuklar için zevk aracı, yetişkinler için de çocuk dünyasını anlayabilmede rehberdir. Çocuklar için yazılan ürünleri yetişkinlerin de aynı zevk ve istekle okuyabilmeleri, çocuk yazını ürünleri için aranan bir özelliktir. Çocuk gerçekliğini iyi kavramış, çocuğu iyi tanıyan yazarların eserleri hem çocuklar için hem de yetişkinler için önemli kaynaklardır. Çocuk gerçekliği, yaşam gerçekliği ile iç içedir. Çocuğun ruhunu, bu ruhun inceliklerini, derinliklerini bilen çocuk kitabı yazarı çocuğa yaşam gerçekliğini, çocuk gerçekliği içinde sunabilir.

Çocuk kitapları, çocuklara içinde yaşadığı ülkeyi, dünyayı sevmeyi öğretmelidir. Millî değerlere önem verilmelidir. Yaşadığımız dünya, güzellikleri ve zorlukları ile bir bütündür. Sürekli zorlukları hatırlatmak, bireyin dünya ile olan bağını kopardığı gibi, yaşama sevincini de ortadan kaldırır. Bu yüzden çocuk yazını eserlerinde, yaşadığımız dünyayı sevmeyi, onun güzelliklerinden yararlanmayı, eksik yönlerini tamamlamayı sağlayıcı duyguların kazandırılmasına özen gösterilmelidir. Çocukların karamsarlıklar konusunda çok hassas olduğu gerçeğinden yola çıkarak onları umutlandırıcı, yaşama bağlayıcı eserlerle yüz yüze getirmek gerekmektedir (Lüle, 2007:19).

Çocuk kitapları evrensel ahlâki değerleri çocuğa kazandıracak, kişiliğini ve kimliğini geliştirecek temaları içermelidir. Aile, doğa, iyi ve güzel değerler, yurt

sevgisi, Atatürk sevgisi, çalışkanlık, dürüst olmanın erdemleri vazgeçilmezdir (Yalçın ve Aytaş, 2002:31).

Belirlenen konu çocuk için ilgi çekici olmalıdır. Seçilen konu çocuğu mutlu etmeli, üzmemeli, karamsar yapmamalı, korkutmamalıdır. Genellikle eğlendirici, dinlendirici olmalı, insana saygıyı sevgiyi ve özveriyi işlemeli, ulusal değerlere saygılı olmayı teşvik edici nitelikte olmalıdır (Tuncer ve Yardımcı, 2000:36).

1.2. Problem Durumu

Çocukların okuma becerileri ve özel ilgileri göz önünde tutularak onlar için birtakım kitaplar hazırlanması konusu gerek Türkçe öğretimi alanında gerekse, edebiyat dünyasında gittikçe ilgiyle karşılanan bir konu haline gelmektedir. Çocuğu hem eğitmek, hemde eğlendirerek hoş vakit geçirmek amacıyla, masal, öykü, şiir ve roman türü eserlere karşı artan ilgi bu alanda yazılanların ve yazarların artarak, dünyanın bazı ülkelerinde olduğu gibi ülkemizde de bir uzmanlık haline gelmesini hızlandırmaktadır.

Çocukların ruh, düşünce ve hayal dünyalarına girerek, onların merak duygularını uyandırarak belirlenen belli konulara ilgilerini çekmek üzere yazılan çocuk edebiyatı alanında son dönemlerde adı öne çıkan ve İzmir’de yaşayan yazarlardan bir tanesi de Mavisel Yener’dir. Tezimizin problem durumunu “Çocuk Edebiyatı Yazarı Olarak Mavisel Yener’in Eserleri Üzerine Bir İnceleme” başlığı altında belli başlı temalar altında incelenmesi oluşturmaktadır.

1.3. Amaç ve Önem

Bu çalışmanın amacı Mavisel Yener’in eserlerinin çocuk edebiyatı kapsamında kullanılabilirliğini saptamaktır.

Türkçe eğitiminde metin odaklı eğitim ilkesini dikkate alan materyal olarak kullanılacak metinlere ihtiyaç vardır. Bu tezde, Türkçe eğitiminde kullanılacak materyal ihtiyacına cevap verilmeye çalışılmaktadır. Ayrıca, bu tezin; Mavisel

Yener'in eserlerine yönelik akademik tahlilî bir çalışma olması bakımından alandaki eksikliği giderme yolunda ilk adımı attığı söylenebilir.

1.4. Problem Cümlesi

Mavisel Yener'in eserleri çocuk edebiyatı kapsamında kullanılabilir mi?

1.5. Alt Problemler

1. Mavisel Yener'in eserleri konu ve vak'a açısından çocuk edebiyatı kapsamında materyal olarak kullanıldığı takdirde öğrencilere kitap okuma alışkanlığı kazandırabilir mi?

2. Mavisel Yener'in eserlerinde yer alan kahramanlar, çocukların bilişsel ve duyuşsal gelişimi açısından uygun birer model olabilirler mi?

3. Mavisel Yener'in eserlerinin sözcük seçimi açısından çocuk edebiyatı kapsamında kullanılması uygun mudur?

4. Mavisel Yener'in eserleri, dil unsurları bakımından çocuk edebiyatı kapsamında kullanılabilir mi?

5. Mavisel Yener'in eserlerinin cümle unsuru açısından çocuk edebiyatı işbirliği kapsamında kullanılması uygun mudur?

6. Mavisel Yener'in eserlerinin etik iletiler açısından çocuk edebiyatı kapsamında kullanılması uygun mudur?

7. Mavisel Yener'in eserlerinin psikolojik iletiler bakımından çocuk edebiyatı kapsamında kullanılması uygun mudur?

8. Mavisel Yener'in eserlerinin sosyolojik iletiler bakımından çocuk edebiyatı kapsamında kullanılması uygun mudur?

9. Mavisel Yener'in eserlerinin millî değerlerle ilgili iletiler bakımından çocuk edebiyatı kapsamında kullanılması uygun mudur?

1.6. Sayılılar

1. Edebiyat araştırmalarına kaynaklık eden, geçerliliği ve güvenilirliği yüksek olan eserlerden yararlanılacaktır.

2. Eserler; materyal, teknik ve tematik unsurlar açısından incelenerek bulgulara ulaşılabacaktır.

3. Bu eserlerin edebî rüştünü tamamlamış bir yazarın kaleminden çıkması bakımından öğrencilere dil bilinci ve sevgisi kazandırabileceği görülecektir.

1.7. Sınırlılıklar

1. Bu araştırma, Mavisel Yener'in eserleriyle sınırlıdır.

2. Araştırma kapsamındaki on dört kitabın sekiz tanesi öykü, altı tanesi ise roman türündedir. Öykü kitaplarındaki toplam metin sayısı; elli birdir.

1.8. Tanımlar

Çocuk Edebiyatı: Çocuğun ruhuna hitap eden, onu estetik değerlerle kuşatan eserler yoluyla; çocuğu zihinsel ve ruhsal olgunluğa ulaştırmayı, onun kişilik ve dil gelişimine yardımcı olmayı amaçlayan eserlerin oluşturduğu, kendine özgü özellikleriyle edebiyatın içinde yer alan bir sahadır.

1.9. Kısaltmalar

AIDS: Acquired Immune Deficiency Syndrome

TDK: Türk Dil Kurumu

TRT: Türkiye Radyo Televizyon Kurumu

BÖLÜM II

İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR

Mavisel Yener çağdaş yazarlarımızdan olması ve çocuk edebiyatı alanında örnekler vermesi nedeniyle çok kapsamlı incelemesinin henüz yapılmamasına neden olmuştur.

Mahsun Doğan 2003 yılında Pencere Dergisinde yayınlanan *Mavi Elma'dan, Mavi Zamanlar'a* adlı yazısında, Mavisel Yener'in *Mavi Elma* ve *Mavi Zamanlar* isimli çocuk kitaplarını okuyucusuna tanıtırken kurgusu üzerinde durmuştur.

Aytül Akal 2004 yılında Varlık Dergisinde yayınlanan *Mavi Bir İz Bıraktı Yaşamımda Mavi Zamanlar* adlı yazısında, Mavisel Yener'in ödüllü romanlarından olan *Mavi Zamanlar* romanını dili, kurgusu, teması ve bütünlük yönünden incelemiştir. Yine 2006 yılında Cumhuriyet Kitap Ekinde Yener'in *Mavi Elma* kitabının tanıtımını yapmış, yaşamı ve sanatıyla ilgili Yener ile yaptığı söyleşiyi yayımlamıştır.

Yunus Bekir Yurdakul 2003 yılında Virgül Dergisinde yayınlanan *Yazarın Düşlediği Okul* adlı yazısında, Yener'in *Dinozorla Kahvaltı* kitabını okuyucularına tanıtırken yazarın üslubu üzerinde durmuştur.

Ahmet Öztürk 2005 yılında Şehir Dergisinde yayınlanan yazısında, Yener'in *Derin Yırtmaç* kitabını okuyucularına tanıtırken dil, içerik ve üslup yönünden tespitlerini aktarmıştır.

Hülya Soyşekerci 2005 yılında *Ünlem Dergisinde* yayınlanan yazısında yazarın *Derin Yırtmaç* kitabının kurgusu, anlatımı, dilin kullanımı yönünden analizini yapıyor.

Eser Rüzgâr 2005 yılında *Varlık Dergisi* kitap ekinde yayınlanan yazısında yazarın *Derin Yırtmaç* kitabındaki öykülerinden yola çıkarak dil, üslup ve tekniği hakkında yorumlarda bulunmuştur.

Güngör Şenkal 2007 yılında *Damar Dergisinde* *Mavisel Yener ile Çocuk Mavisini, Mavisel Yener'e Sorular* adlı söyleşi yapmıştır. Bu söyleşide yazarın çocuklara okuma alışkanlığı kazandırma, çocuk kitaplarının içeriklerinin nasıl olması gerektiğiyle ilgili sorular sorulmuştur.

Bahri Karaduman 2001 yılında *İzmir Dergisinin* 29. sayısında yayınlanan *Çocuk Edebiyatında Mavisel Yener Gerçeği* adlı yazısında, Mavisel Yener'in *Mavi Elma, Evinden Kaçan Masal ve Üşengeç* kitaplarıyla ilgili mizah unsurunun kullanımı, çocuk masumiyeti ve birlikteliğin önemi konuları üzerinde durmuştur.

Alemdar Yalçın ve Gıyasettin Aytaş'ın (2002) *Çocuk Edebiyatı* adlı eserinde uygulamalı ve teorik olarak çocuk, çocuk psikolojisi, çocuk gelişimi, edebiyat ve çocuk edebiyatı kavramları bir araya getirilerek incelenmiştir.

Hüseyin Tuncer ve Mehmet Yardımcı'nın (2000) *Eğitim Fakülteleri İçin Çocuk Edebiyatı* adlı eserinde çocuk edebiyatı kavramı ve çocuk edebiyatı ürün çeşitleri üzerinde durulmuştur.

Mustafa Ruhi Şirin'in (1998) *99 Soruda Çocuk Edebiyatı* adlı eserinde Çocuk edebiyatının tarihi ve gelişimi incelenmiştir.

Elif Yiğit (2005) Peyami Safa'nın *Server Bedî İmzalı Polisiye-Macera Türündeki Eserlerinin Çocuk Edebiyatı Açısından İncelenmesi* adlı yayınlanmamış

yüksek lisans tezinde vak'a, eğitsel içerik, dil ve anlatım özellikleri bakımından eserler incelenmiştir.

Isıl Şerife Karakuş (2006) *Çocuk Edebiyatı Ürünlerinin Okuma Gelişimine Etkisi* adlı yayınlanmamış yüksek lisans tezinde çocuk edebiyatı metinlerinin okuma becerisine etkisi tespit edilmeye çalışılmıştır.

Türk edebiyatının önemli çocuk edebiyatı yazarlarından Mavisel Yener hakkında şimdilik sınırlı sayıda olan araştırma ve çalışmaların, yazarın edebiyatımızdaki etkisi ve gücünün fark edilmesiyle birlikte artacağına inanmaktayız.

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemi ve tarama modeli kullanılmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

Çalışmanın evrenini; Mavisel Yener'in tüm eserleri, örneklemini ise roman, öykü ve masalları oluşturmaktadır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmanın verileri, Mavisel Yener'in roman, öykü ve masal; konuyla ilgili başka yayınların da okunması aracılığıyla elde edilmiştir.

3.4. Veri Çözümleme Teknikleri

Eserlerin tematik incelemesinde etik, psikolojik, sosyolojik, ekonomik, öteki iletileri ile millî değerlerle ilgili iletileri belirlenmeye çalışılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

4.1. Mavisel Yener'in Hayatı

1962 yılında Ankara'da doğan yazar çocukluk döneminde tanıştığı kitaptan kendini koparamaz. Kitap okumak onun için tutkuya dönüşür. Ailesinde edebiyatla uğraşanlar olması yazarlık yapmasının önünü açar.

“Çocukluğumda tam bir kitap kurdu idim. Harçlıklarımın tümünü kitaba yatırırdım. Çocukluktan beri zaten yazardım, daha sonra ailemin de desteği ile katıldığım yarışmalardan aldığım ödüllerden sonra, gelen kitap çıkarma önerisi ile 1998'de ilk kitap “Mavi Elma” çıktı. Ailemde edebiyat ve sanat dallarıyla uğraşanlar var.”(Sezgin,2009)

1984'te Ege Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesinden mezun oldu. 1980 yılından bu yana öykü, masal, şiir, roman, eleştiri yazılarını yayımlayan Yener, iki yıl süreyle *Gazete Ege*'de çocuk sayfası hazırladı. *Haber Ekspres* gazetesinin çocuk sayfasında köşe yazarlığı yaptı.

Varlık, *Virgül*, *Edebiyat Eleştiri* gibi yazın dergilerinde öykü ve yazıları yayımlandı. TRT İzmir Radyosu'nda iki yıl süreyle “Mavi Mektuplar” isimli yazın köşesini hazırladı, sundu. 2007'de TRT İzmir Radyosu'nda “Mavi Sözcükler” isimli köşeyi hazırlayıp sunmaya başladı. İki yazar arkadaşıyla (A.Akal, N.Yılmaz) birlikte kaleme aldığı *Mor Gece Mavi Gün* isimli oyunu Ankara Devlet Tiyatrosu'nda 2007 sezonunda sahnelendi. Edebiyatçılar Derneği, Yazarlar Sendikası, Dil Derneği ve P.E.N. Yazarlar Derneği'nin üyesidir.

Yazar, sosyal sorumluluk projeleri kapsamında genel merkezi İzmir’de olan AIDS ile Mücadele Derneği’nin yönetim kurulu üyesi, uyuşturucu ve AIDS konusunda eğitici eğitmeni olarak çalışmaktadır. Ayrıca Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği için gelirini onlara verdiği bir kitabı, Türk Eğitim Gönüllüleri Vakfı ile birlikte Türkiye’nin değişik yerlerinde yürüttüğü projeleri bulunmaktadır. İzmir’deki Görme Engelliler Kütüphanesi’nin her ay çıkardığı sesli dergide yayın kurulu üyeliği yapmakta ve orada bir köşe hazırlayıp sunmakta, ayrıca engelli vatandaşlarımıza destek için TRT-1’de yayınlanan programda “Okumaya Engel Yok” isimli köşeyi hazırlayıp sunmaktadır.

Çocuk edebiyatı alanında atölye eğitmenliği de yapan Yener’in Öykü ve roman türünde ortaya koyduğu birçok eser ile çeşitli ödüller almıştır. Bu ödüller şunlardır:

- Yeni Asır gazetesinin İçimizdeki Köşe Yazarları Ödülü (1998),
- Evinden Kaçan Masal ile Tömer Anadili Masal Yarışması Ödülü (1999),
- Su Yeşili öyküsü ile Tömer Anadili 2000’e Öyküler Yarışması Ödülü (2000),
- “Üşengeç” adlı yapıtıyla Çocuk Mizah Öyküleri ödülü (2001),
- Samim Kocagöz Öykü Birincilik Ödülü (2002),
- Ömer Seyfettin Öykü Birincilik Ödülü (2002),
- “Kayıp Seslerin İzinde” romanıyla Çocuk romanı birincilik ödülü (2002),
- “Mavi Zamanlar” adlı yapıtıyla Çocuk Romanı birincilik ödülünü (2003),
- Mavi Ay (Aytül Akal ile birlikte) ile Çocuk Edebiyatçıları Birliği Yılın Çocuk Şiiri Kitabı Ödülü (2004),
- Ocakçı Gözleri isimli öyküsüyle İşçi Öyküleri ödülü (2005) ‘nü kazandı.

Diş hekimliğini ve yazarlığı birlikte yürüten yazar, evli ve iki çocuk annesidir.

4.1.1. Mavisel Yener'in Edebi Kişiliği

Mavisel Yener kitaplarının yazılış amacını çocuklarda kitap okuma sevgisi oluşturmak olarak açıklar. Çocuklarla bilim adamlarının tek bir ortak noktası olduğunu belirterek merak konusuna vurgu yapar.

“Çocuklar da bilim adamları da 'merak' ederler. Bu merak, araştırmayı ve gözlem yapmayı da getirir beraberinde. Kitabımda çocukların merak ettikleri konulardan yola çıktım, ancak yanıtları satır aralarına gizledim. Öğretici metinler çocuğu kitaptan ve okumaktan soğutur. Bu nedenle onlara edebiyat tadını duyumsatarak seslenmek gerek...” (Çakır, 2006).

Çocuklara vermek istediklerini açıkça göstermeden satır aralarına gizleyerek verir. Onun için çocuğun hayal gücünü geliştirmek çok önemlidir.

“Çocuk edebiyatının görevi ilerinin kitapsever bireylerini yetiştirmektir. Bu nedenle onlarla yazdıklarımda kitap okuma alışkanlığının anahtar sözlüğü olan “sevgi” iletişimini kurmak gerekir. Çocuğun bir kitabı sevmesi için de eğlenerek keyifle okuması gerekir. Bunun yanı sıra vermek istediğim iletileri, parmak sallayarak değil de satır arasında vermeyi yeğlerim. Çocuk kitaplarındaki eğitici yan mutlaka satır arasına gizlenmiş iletiler biçiminde verilmelidir. Düşler, düş kırıklıkları, sevinçler, umutlar, umutsuzluklar, kırılmalıklar elbette konularım dahilindedir. Çocuğun hayal gücünü geliştirecek her türlü kurguyu yer veririm.”

Mavisel Yener gözlem gücünü kullanarak karakterler oluşturmakta ve zaten var olan karakterlerle öykülerini kurgulamaktadır. Güçlü gözlemler sayesinde okuyucu, okuduklarını gözünde canlandırmakta, sözcüklerle resim yapmakta zorlanmamaktadır. Öyküler fantastik veya sürrealist unsurlardan uzak, alabildiğine realisttir. (Rüzgâr, 2005)

Birçoğumuzun tanık olduğu olayları kendi cephesinden yazan Mavisel Yener gazete haberlerinden bildiğimiz yaşamları veya Konak Meydanında rastladığımız insanları öykülerinin zeminine oturtuyor. Ayrıca öykülerde sağlık konusunda duyarlılık da kendini gösteriyor. Bunda yazarın almış olduğu eğitim, AIDS ile Mücadele Derneği'nin yönetim kurulu üyesi olması ve derneğin programlarında aktif olarak çalışması etkindir.

Toplumsal eleştirisini de eksik bırakmıyor yazar. Yetiştirme yurduna verilen bir çocuğu bekleyen yaşamı dile getirmekten çekinmiyor. Sistemde yanlış ve eksik olan birtakım şeylerin varlığını sorguluyor. Bir başka öyküde de bürokrasinin adeta olmazsa olmazı haline gelen kadrolaşmaya eleştirel bir şekilde değiniyor.

Öykülerinde hayata dair sorgulamalar da yer almaktadır. Zamanı hızlı tüketen insanların başka insanlara duyarsızlaşmalarını, düştüğünde -ki bu düşüş ölüm düşüşü de olabilir- dönüp bakmamalarını eleştirir.

Yener öyküleri aracılığıyla gelişen teknolojiyi ve insan yaşamına etkisini sorguluyor. İnsanlar çevrelerine veya gökyüzündeki güneşe bakmak yerine cep telefonlarının dijital saatlerine daha çok bakıyorlar.

İnsan sevgisini temel alan eserlerinde ilgi çeken konulardan birini, doğal ve tarihî çevrenin sevilmesi ve korunması oluşturuyor. Çocuğun zihninde uyanan sorulara yer verilerek, çocuklarda metinler aracılığıyla insana, doğaya ve hayvanlara karşı duyarlık ve sevgi oluşturmaktır.

4.1.2. Mavisel Yener'in Üslubu

Yazarın kullandığı dil, anlaşılır ve sadedir. Kısa cümleler tercih etmiştir. Anlatılar bazen 3. tekil kişili yani şahit olunan (müşahit) bakış açısı, bazen de 1. tekil kişili yani kahraman yazar konumundadır.

Yazar “Kalemim nereye götürürse onları yazıyorum. İleride neler yazacağım, ben değil kalemim bilir” diyerek belirli bir konu üzerinde odaklanmadan eserlerini meydana getirdiğini, yazarken eğitmenin ilk amacının olmadığını ifade etmektedir.

“Yazarken “eğitici ve öğretici” olmak gibi bir yaklaşımım hiçbir zaman olmadı, olmamalı da. Eğitmek ve öğretmek gibi bir çabaya girdiğinizde edebiyatın doğasından uzaklaşmış oluyorsunuz. Benim tek derdim çocukları ileride okuyacakları iyi yazınsal yapıtların peşine düşebilmeleri için o “tat”ı vermektir. Çocukları düşündürmeyi seviyorum. Okumanın tadını verebilmek çok önemli. Ders kitabı tatsızlığındaki metinlerle karşılaşan, okuduğu kitaplarda sürekli öğüt

aldığını hisseden çocuk, kitapla bağına gitgide gevşetecek, ilerinin “okumayan” bireyi olacaktır.”

Mavisel Yener’le ilk kez karşılaşan okur, onun arı-duru Türkçeyle yazdığı eserlerinde bir Egeli olduğunu anlamakta zorlanmaz. Çünkü yazar, öyküleri aracılığıyla okuyucusunu Kemeraltı’na ve Konak meydanına götürür.

Abartıları yalnız mizah ögesi olarak kullanırken doğru olanı yaşam gerçeğinin dışına çıkmadan sevecenlikle öğretiyor. Değişik sorunlara yaklaşırken, örneğin çevremizdeki ses ve görüntü kirliliğinin hangi boyutlara ulaştığını gösterirken günlük yaşamı araç olarak kullanıyor ve toplumsal eleştiriyi bireyin kültürel kimliği içinde veriyor.

İlk öyküsü 'Dişini Arayan Çocuk'ta esin kaynağı ise, yazarın, gerçek mesleğidir. Değişik bir yaklaşımla diş bakımına özendirilmesi, bazı bilgilerin çocuğu hiç ürkütmeden, tersine, eğlendirerek nasıl verilebileceğinin güzel bir örneğidir. Mavisel Yener'in mizaha yatkınlığı ve konuyu çocuk gözüyle aktarımı hemen her kitabında göze çarpar.

Mavi Elma, Kızlar Sünnet Olur mu? gibi kitaplarına ilginç adlar vererek kitaptaki olayları, anlatacaklarını o adın arkasına yerleştirmektedir. Böylece kitap adları çocuklarda içerik konusunda merak duygusu uyandırmaktadır.

Mavisel Yener'in öykülerinde sıcak aile ilişkileri, tatlı çekişmeler, kardeşler arası diyaloglar, okul maceraları, düşler ve gerçekler vardır. Sıradan insanları ve günlük hayatta karşılaşılabilecek olayları edebiyatın büyüğü diliyle okurlarına anlatmıştır.

4.1.3. Mavisel Yener’in Eserleri

Roman

- Mustafa Kemal'in Kayıp Seslerinin İzinde. 2007. Ankara: Bilgi Yay.
- Mavi Zamanlar. 2003. İzmir: TUDEM Yay.

- Önce Çocuklar Düşledi 2004. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yay.
- Sırsayar. 2008. Ankara: Bilgi Yay.
- Mavi Elma. 1999. Ankara: Bilgi Yay.
- Dolunay Dedektifleri – 1 İz Peşinde. 2008. Ankara: Bilgi Yay.
- Dolunay Dedektifleri – 2 Dehşet Mektuplar. 2008. Ankara: Bilgi Yay.
- Dolunay Dedektifleri – 3 Mumya Dükkânı. 2008. Ankara: Bilgi Yay.

Öyküleri

- Çikolata Zamanı. 2007. Ankara: Bilgi Yay.
- Çorap Canavarı. 2001. İzmir: K Yay.
- Derin Yırtmaç. 2004. Ankara: Bilgi Yay.
- Dinozorla Kahvaltı. 2009. Ankara: Bilgi Yay.
- Güneş Hep Orada mıydı? 2002. İzmir: K Yay.
- Kızlar Sünnet Olur mu? 2007. Ankara: Bilgi Yay.
- Uzaylılar Bize Geldi. 2001. İzmir: K Yay.
- Üşengeç. 2007. Ankara: Bilgi Yay.
- Zeki'nin Zekâsı Kaçtı. 2008. Ankara: Bilgi Yay.
- Vampir Öyküsü. 2007. Ankara: Bilgi Yay.
- Zaman Torbası. 2007. Ankara: Bilgi Yay.

Şiir

- Kar Sesi (Aytül Akal ile). 2004. İstanbul: Uçanbalık Yay.
- Kuş Uçtu Şiir Kaldı (Aytül Akal ile). 2004. İstanbul: Uçanbalık Yay.
- Mavi Ay (Aytül Akal ile). 2004. İstanbul: Uçanbalık Yay.
- Şiirimi Kedi Kaptı (Aytül Akal ile). 2004. İstanbul: Uçanbalık Yay.
- Denizin Büyüsü (Aytül Akal ile). 2005. İstanbul: Uçanbalık Yay.
- Şiir Saldım Gökyüzüne. 2006. Toroslu Kitaplığı
- Ay Kaç Yaşında? 2006. İstanbul: Uçanbalık Yay.
- Kırmızı Şemsiye. 2007. İstanbul: Uçanbalık Yay.

Masal

- Beyaz Yunusun Gizemi. 2004. İzmir: K Yay.
- Dipsiz Göl 2004. İzmir: K Yay.
- Düş Sandığı 2004. İzmir: K Yay.
- Evinden Kaçan Masal. 2005. Ankara: Bilgi Yay.
- Köpeğim Aşık Oldu. 2004. İzmir: K Yay.
- Köpek Okulu 2004. İzmir: K Yay.
- Masalcının Mektubu. 2004. İzmir: K Yay.
- Mavi Orman. 2004. İzmir: K Yay.
- Ödev Makinesi. 2004. İzmir: K Yay.
- Tırtıl Teyze. 2004. İzmir: K Yay.
- Uçan Goril. 2004. İzmir: K Yay.

4.2. Eserlerin Tematik İncelemesi

4.2.1. Eğitim

4.2.1.1. Dil Kuralları

Ana dili sevgisi Mavisel Yener'in eserlerinde vermek istediği başlıca iletilerdendir. Eserlerinde arı ve akıcı bir dil kullanan yazar kimi zaman kahramanlarının yaptığı hatalardan yola çıkarak dilin doğru ve kurallara uygun bir biçimde kullanılmasının önemini belirtmiş kimi zaman da yine kahramanları vasıtasıyla çocuklara ana dilimizin önemini ve ona sahip çıkmamız gerektiğini anlatmaya çalışmıştır. Seçtiği sözcükler ve akıcı diliyle de okuyucuya örnek olmaya özen göstermiştir.

Dolunay Dedektifleri – 1 İz Peşinde'de kitabın başından itibaren Birce ile kardeşi Ece arasındaki telefon mesajlarından yola çıkarak gençlerin ve çocukların zaman kazanmak ve daha çok yazabilmek adına dil kurallarına dikkat etmediklerini vurgulamaya çalışmıştır.

“ Ablacđm gideli daha bir gün bile olamdı ama ben seni çok özledim. Bak uyuyamadım. Sen uyudun mu” (S.18)

“ ben de uyuyamadım, bu ev çok büyük, korkuyorm. Anneme sylme tmam mı?” (S.18)

“ Ablcm neden krkuyosun, yoksa ben ryamda hyltler grmđtm ondn mı? O ev kemik ve kafa taslarıyla dolu olsa, ne olr ki bndn? Ha ha ha...” (S.19)

Kitabın son bölümünde Birce'nin annesinin yazdığı bir mesaj ve çocukların mesajla ilgili yorumları zerine İpek Hanım'ın söyledikleriyle dilin doğru kullanılması gerektiği konusunda bir uyarıda bulunmuğtur.

“ Telefonda bile birbirinizle uğrağıyorsunuz. Seni çok zledik Birce, gel artık! Herkese selam söyle. Annen” (S.131)

Birce kahkahayı bastı:

“Anneme de bak, bütün sesli harfleri koymuğ, sonra da mesajları sığdıramıyorum diye yakınır! “ (S.131)

“Benim annem de öyle, ille her harfi yerli yerine koyacak!” dedi Oğuz. (S.131)

O ana kadar onları dinleyen İpek Hanım söze karığtı:

“ Ne yapayım çocuklar, ben dili doğru kullanmaya alığmığım, kıyamıyorum harfleri eksiltmeye. Hem yle yapınca sanki insanın dili bozulur gibi geliyor bana. Yanlığ bir Şey tekrarlandıkça alığkanlık haline dnğr ya, öyle işte... Ziyanı yok, ikinci mesajla tamamlarım iletiimi.” (S.131)

Yazar bütün kitaplarında olduğu gibi *Sırsayar* kitabında da tertemiz bir Türkçe kullanıyor. Sözcüklere de oldukça egemendir. Birçok yazarın yerinde kullanmakta zorlandığı “ayırmsamak, us, izlence, evetleme, örtüleme” gibi sözcükleri doğal bir akıŐ içinde tümcelerine yerleŐtirerek güzel Türkçe önekleri veriyor ve dili zaman zaman ŐiirleŐtiriyor:

“Güneş ateŐini bırakmığtı geceye.” (S.154)

“Islak kumda yalınayak yürürken, bulutsu kanatlarıyla denize yaklaşan bir su kuşu gibi hafif hissetti kendini.” (S.94)

“Güneş, ardında pek çok renk ve iz bırakarak büyüğü bilinmezde usul usul yitti.” (S.100)

“Renkler geceye teslim olmaya başlamıştı.” (S.104)

Üşengeç kitabında bulunan “Basın” öyküsünde kelimelerin düzgün kullanılması gerektiği üzerinde durulmuş ve Türkçede anlamı bilinmediği takdirde yanlış anlaşılmalara neden olacak sözcüklerin bulunduğu değinilmiştir.

“ Baksanıza ‘Basın’ yazıyor, haydi siz de basın! Öğretmen ne dedi: ‘Bütün kurallara uyun’ demedi mi?” (S.106)

“ ‘Basın’ dendiği için ayaklarımızla koltukları iyice çiğniyorduk.” (S:106)

4.2.1.2. Öğretmen

Yener’in kitaplarında iki farklı öğretmen tipi ortaya çıkar: çocuklara inanan, sevecen, çocuğun öz güvenini kazanması için fırsat veren, güler yüzlü, idealist öğretmen tipi ve despot, işini sevmeyen, okulu sadece öğretim kurumu olarak gören öğretmen tipi. Bu iki tip üzerinden okulun ve öğretmenin çocuğun eğitimi ve ruhsal gelişimi üzerindeki etkisi ele alınmıştır.

Dolunay Dedektifleri – 2 Dehşet Mektuplar kitabında öğretmen teması öne çıkmaktadır. Okul müdür yardımcısı Sıla Hanım çocukları anlamayan, kitapları sadece okulda bulunması zorunlu olan araçlar olarak gören ve eskimemeleri için kullanıma açmayan, sert mizaçlı bir yapıya sahiptir. Çocukların bir şeyler başarabileceğine asla inanmaz ve onları teşvik etmekten ziyade isteklerini yok etmeye çalışan bir öğretmen tipidir.

Fen Bilgisi Öğretmeni Veli Bey ve okul müdürü ise çocuklara inanan, onları yönlendiren kendilerini kanıtlamaları için fırsat veren ve destekleyen öğretmen tipleri olarak karşımıza çıkıyor.

Üşengeç kitabında bulunan “Flüt Kazan Batu Kepçe” öyküsünde sabırlı, anlayışlı ve esprili bir öğretmen profili çizilmiştir.

“ ...Batu'nun çok üzüldüğünü fark eden öğretmen onu yüreklendirmeye çalıştı:

‘Batucuğum, en alttaki deliği güzel kapatmadın, o nedenle ses kötü çıktı. Haydi, bir daha dene’ dedi.”

“ Öğretmen mutlu görünüyordu. Batu ‘nun parçayı doğru çalacağından kuşku duymuyordu. Sesini çıkartmadan Batu'nun parçaya devam etmesini bekledi.” (S.38)

“ Ben de size 1 Nisan şakası yaptım çocuklar, asıl sözlü haftaya. Batu haftaya derse iyi hazırlan, sözlüye ilk sen kalkacaksın!” (S.42)

4.2.1.3. Okul

Okul sadece bir öğretim kurumu değildir. Çocuğun kendisini kanıtlama fırsatı bulduğu, sosyal, kültürel, bilişsel ve dilsel becerilerinin de gelişmesine yardımcı olan bir kurumdur. Bu yönüyle okulu Mavisel Yener’in kitaplarında çok iyi görürüz. Bazen çocuklara teknolojiyi kullanmayı öğreten, bazen düzenlediği sosyal aktivitelerle kişilik gelişimlerine yardımcı olan, hayal güçlerinin gelişmesine katkıda bulunan, bazen de aileyle çocuğun ilişkilerini düzenleyen bir kurum olarak karşımıza çıkar. Yaşanan bazı olaylarla eğitim sistemimizin aksayan yönleri de dile getirilir.

Kızlar Sünnet Olur mu? kitabında bulunan “Parmak Hesabı” öyküsünde çocukların okulda matematik dersinde zorlandıkları noktalar ve bu zorlukları hayal güçlerini kullanarak nasıl çözmeye çalıştıkları mizah unsurları kullanılarak verilmiştir.

“ Parmaklarımız olmasaydı matematik sorularını nasıl çözerdik.” (S.25)

“Öğretmenim keşke daha fazla parmağımız olsaydı. Sayılar büyük olunca parmaklarımız yetmiyor.” (S.25)

“ O zaman ayak parmaklarını da sayacaksın akıllım.” (S.25)

“ Sen öyle mi yapıyorsun Emre?” (S.27)

“Evet öğretmenim. Evde ödev yaparken çoraplarımı çıkartıyorum. Ayak parmaklarımı da kullanıyorum. Onlar da yetmezse kardeşimi yanıma çağırıyorum. Onun parmaklarını da sayıyorum.” (S.27)

“ Buldum... Ben büyüyünce bilim adamı olup otuz parmaklı insanlar yaratacağım.” (S.27)

“ İnsan yaratmak zor oğlum! Kırkayak besleyeceksin. Matematik dersinde kutusundan çıkartacaksın. Soruları çözerken onun ayaklarından yararlanacaksın. Üç kere kırk kaç eder onu bile bulursun! Hayvanın ayaklarını üç kez say, tamam!” (S.27)

“Öğretmenimiz birden bire ciddileşti: ‘Yazın bakalım çocuklar, bir evde üç kırkayak yaşıyor. Her gün çorap değiştiriyorlar. Anneleri günde kaç çorap yıkamak zorunda kalır?’ ” (S.28)

Üşengeç kitabında bulunan “Okuma Yazma Okulu” öyküsünde öğrenmenin yaşının olmadığı anlatılır.

“ Dürdane Hanım, senin yaşın kaç?” (S:93)

“ Altmış, ne yapacan? Altmışından sonra okuma yazma öğrenemez miyim?” (S.93)

Üşengeç kitabında bulunan “Problemliler” öyküsünde çocuklara ödev konusunda yardım ederken dozu kaçırmamak gerektiği, bunun çocuğu tembelliğe iteceği anlatılmaktadır.

“ Akşam görmeliydiniz babamın halini. Tam üç tane problem attım kafadan. ‘Öğretmen bu problemleri verdi.’ dedim. Çözmek için öyle çok kafa patlattı ki! Ansiklopediler, hesap makineleri...” (S.72)

“ Babam her akşam matematik problemlerini çözerken söyleniyordu. Ben de ona öyle zor problemler verdim ki, bundan sonra öğretmenin problemleri ona kolay gelecek, artık hiç söylenmeyecek, siz de deneyin çocuklar çok zevkli oluyor. Bütün gün okulda yorulduktan sonra matematik problemi çözmek hiç de çekilecek şey değil!” (S.72)

Dinozorla Kahvaltı kitabında, eğitim sistemimizdeki eksiklikler de satır aralarında fısıldanarak -yaşayarak öğrenme- modelinin çocuk üzerinde ne gibi etkiler yaratabileceği de ele alınıyor.

"İnternet sitemizi Türkçe hazırlamak yetmeyecek arkadaşlar, dünyadaki başka çocuklara seslenebilmek için başka dillerde de hazırlamak gerek..." (S.32)

“İngilizce öğretmenleri onlara yardımcı olacaktı ama bir koşulla; bütün öğrenciler bu hazırlıkta görev alacaktı. İngilizce dersi hepsi için ayrı bir anlam taşıyordu artık. Yıl boyunca dört elle sarıldılar bu derse. Not almak için değil, dünya çocukları ile arkadaş olmak, paylaşmak için çalıştılar." (S.33).

4.2.1.4. Eğitici-Öğretici Mesajlar

Kahramanları aracılığıyla, doğayı koruma, kıskançlığın zararları, problemler karşısında farklı çözüm yolları üretme, sorumluluk duygu geliştirme, gereksiz inatlara girmenin doğuracağı sıkıntılar, öykülerin öğrenme üzerindeki etkisi, verimli ders çalışma yolları, küçük sorunların abartılmaması gerektiği, bir konuda kararlı olmanın insanı başarıya götüreceği, bilimin önemi, kapı dinlemenin yanlışlığı, kız çocuklarının bazı bölgelerde hala evlat olarak görülmediği ve kararlarının başkaları tarafından alındığı, önemsenmeyen eşyalarımızın başkaları için çok değerli

olabileceği, eski eşyalarımızın kıymetinin bilinmesi gerektiği, heyecanın ve söylenen yalanların insanları zor durumlara düşüreceği, gürültünün de bir çevre kirliliği olduğu ve insanları rahatsız edebileceği üzerinde durmuştur.

Üşengeç kitabındaki “Canlı Yayın” öyküsünde her şeyin bir haber değerinin olmadığı, basının haber değeri olmayan olaylara yer vermesi öyküde tema olarak ele alınmıştır.

“Gülbin Çatlaktaş, bu planlanmış bir ishal miydi?” (S.118)

“Sayın Çatlaktaş bu hareket kanalınıza karşı yürütülen gizli bir hareket olabilir mi? Belki de birileri size ishal yapacak yiyecekler ikram ettiler ne dersiniz?” (S.118)

Evinden Kaçan Masal öyküsünde insanların çevreye verdiği zararın etkileri tema olarak ele alınmıştır.

“Bu gün burada, parktaki gölgeli koca ağacın kesilmesi nedeni ile toplandık. İnsanlar doğaya istedikleri gibi zarar veriyorlar. Artık buna bir çözüm bulmalıyız. Bütün hayvanları, bitkileri ve masal kahramanlarını Dağ Cinleri ülkesine davet ediyorum. Artık burada yaşasınlar. İnsanları yalnız bıraksınlar.” (S.19)

Kızlar Sünnet Olur mu? kitabında bulunan “Çorap Canavarı” öyküsünde bir çocuğun karşılaştığı sorunu çözme çabalarını görüyoruz. Sorununa kendince çareler arar. Bunu yaparken de komik durumlar ortaya çıkar. Öyküde, düşünceleri paylaşmanın sorunların çözümünde daha etkili olacağı mesajı verilmek istenmiştir.

“Herkes sorununa farklı çözüm yolu bulmaya çalışır. Ben bu sorunumu her zaman birkaç çift aynı renk çorap satın alarak çözdüm. Teki kaybolursa bile fark etmiyor. Senin de tüm çorapların aynı renkte olsaydı sorun yaşamazdın. Yaratıkla kovalamaca oynamak istiyorsan

sen bilirsin. Ama sakın unutma! Görünmez biriyle kovalamaca oynamak çok güçtür.” (S.58)

“ Şşşt sus anne canavarı bekliyorum.” (S.59)

“ Anne kirli torbasını yatağıma alabilir miyim?” (S.59)

“ Anne kirli torbasını okula götürebilir miyim?” (S.61)

“ Çoraplara ne olduğunu görmeliydim bunun tek yolu onları beraberimde okula götürmekti. Anneme göstermeden onları çantama tıktırıverdim.” (S.61)

“ Hanım, benim çoraplar nasıl kayboluyor sence? Yoksa ben de kirli çorapları ceplerime koyup işime mi götürüyorum.” (S.62)

“ Çorap canavarının gizemini çözemedim, belki de hiçbir zaman çözemeyeceğim. Ama aklıma iyi bir fikir geldi. Çarşıda çorapları çift olarak değil de, tek tek satsalardı insanlar aynı çoraptan diledikleri sayıda alabilirlerdi. Evet evet... Bu olağanüstü bir fikirdi... Kendi sorunumu çözümlenmeye çalışırken, insanlık adına iyi bir fikir geliştirmiştim.” (S.65)

“ Sizin evde de çoraplar kayboluyorsa önerilerinizi bana yazın. Kayıp çorapların gizini birlikte çözeceğimize inanıyorum. Ne demişler , ‘ Akıl akıldan üstündür.’ “ (S.65)

Kızlar Sünnnet Olur mu? kitabında bulunan “Prenses” öyküsünde ise rüyalar çocuklara sorumluluk duygusunu vermek için kullanılmıştır. Uykunun yararlı olduğu kadar görülen düşlerin de yararları olabilecekleri anlatılmıştır.

“ Yemek zamanı geliyor. Birileri tabağıma pırasa koymuş. Emrime verilen metal suratlı, kırmızı sağlı robotum;

“ Siz zahmet etmeyin! Sizin yerinize ben yerim.’ diyor.” (S.66)

“ Bir anda tabağımda ilekli dondurma beliriyor. Masanın st renkli şekerlerle dolu. İstediğimi yiyebilirim. O da ne?

‘ Siz yorulmayın prenses’ diyip robot bir anda hepsini mideye indiriyor.” (S.66)

“Garip bir şey koyuyor tabağıma.

‘ Sizin yerinize ben iğnedim. Buyurun, yutun!’ ” (S.68)

“ Olur mu hiç prenses, ben uyurum yerinize. Zamanınızı harcamayın boşuna.” (S.69)

“ Siz ne istiyorsanız ben yaparım. İşte uçurtma, işte gökyüzü, işte rüzgâr... Evden çıkmanız bile gerekmez prenses. Sizin yerinize ben uururum. İsterseniz kutu kutu pense de oynarım arkadaşlarınızla.” (S.69)

“ İyice sıkılmaya başlıyorum.‘Ben uçurtma uçurmak istiyorum’ diye ağlamaya başlıyorum.” (S.69)

“ ‘Bana prenses deme, ben prenses değilim! Bana yardım eden bir robot da istemiyorum’ diye bağırıyorum.” (S.70)

“ ‘ Sizin yerinizde olmak isteyen ne kadar çok ocuk var biliyor musunuz?’ diye sesini yükseltiyor.” (S.70)

“ Her şey çok can sıkıcı geliyor. Mutsuz bir ocuğum. İşsiz güçsüz sırt üstü yatıp duruyorum. Tembellikten yorulduum. Gündelik işlerimi yapabilmek için yanıp tutuşuyorum. Korkunç bir yalnızlık bu. İssız bir dünyada yalnız kalmış gibiyim. Nerede benim devlerim, nerede sorumluluklarım?” (S.70)

“ ‘ İşlerimi kendim yapmak istiyoruuuuuuuuuuum.’ diye bağırırken ter içinde uyandım.” (S.70)

“Öğlen uykusunun pek çok yararı olduğunu bilirdim. Ama düşlerin yararlı olabileceklerini bilmezdim.” (S.70)

Vampir Öyküsü kitabında bulunan “Güneş Hep Orada mıydı?” öyküsü öykülerin insanın öğrenmesi üzerindeki etkisini anlatan güzel bir öyküdür. Öyküde bazı bilgi ve davranışların insan belleğinde kalıcı olması ve çabuk öğrenilmesi amaçlanmıştır. Bu öyküdeki çocuklar da diğer öykülerinde olduğu gibi öğrenmeye meraklıdırlar.

“ Bir çocuk varmış, dişlerini fırçalamamak için macunu kazaklarının arasına saklamış. Gece kalkınca bir de ne görsün...” (S.9)

“ Öykü anlatmadan veremez misin yanıtları?” (S.10)

“ İnsan gerçekleri öykülerde bulur. Onlar içlerinde yaşamın gizlerini çözebilecek ipuçları barındırır. Kardeşinin sorularının yanıtlarını öykü anlatarak versem bir daha hiç unutmaz.” (S.10)

“ Anneanne, güneş her zaman gökyüzünde miydi? Yoksa sonradan mı geldi?”(S:14)

“ Ne komik sabah iki örgülü kız çocuğusun akşama elinde bastonla dolaşan bir nine oluvermişsin.” (S.14)

Vampir Öyküsü kitabında bulunan “Mars’a İlk ayak Basan Kim” öyküsü çocuklara dünya dışında başka gezegenlerin varlığını, insanların bu gezegenleri tanımak için oralara uzay aracı gönderdiklerin anlatıyor. Öyküde uzay aracındaki kozmonotlar aracılığıyla insanların çok basit şeyler için tartışırken kendilerini gülünç duruma soktuklarını fark etmedikleri okuyucu kitleye gösterilmeye çalışılıyor. Ayrıca tırnak yemek gibi alışkanlıkların da yanlış olduğunu öğretmeye çalışıyor.

“ İnsanoğlu Mars’a ilk defa ayak basacaktı. Fırfırella, Patırdak ve Reçel Göbek, bu önemli göreve seçilmiş olmaktan mutluluk duyuyorlardı.” (S.20)

“ Yolculuğun başında benimle uğraşmaya başlama. Sen kendine bak, aldığın takma ad hiç yakışıyor mu bir anneanneye” (S.22)

“ Hayır, ondan değil. Kozmonot kıyafetleriyle tırnaklarımı yiyemiyorum. Ben tırnak yemezsem sinirli olurum.” (S.22)

“ Böğğğ... Tırnak yemek mi, iğrenç... Onun yerine reçel yesene.” (S.23)

“ O da ne? Kozmonotlar aracın kapısında itişip kakışmaya başlamışlardı. Neler olduğunu herkes merak ediyordu.” (S.23)

“ Fırfırella birden ellerini kollarını öfkeyle sallayarak;

“Bana bakın beyler, Mars’a ilk adımı ben atacağım, yol verin.’ dedi” (S.23)

“ ‘Yok canım, ilk adımı ben atacağım, hem senin görevin fotoğraf çekmek.’ dedi Reçel göbek.” (S.23)

“ ‘İkiniz de çekilin şurdan, ben ayak basacağım.’ diye bağırdı Reçel Göbek. (S.23)

“ Koskoca adamlar uzay aracının kapısında durmuş çekişip duruyorlardı. Dünyadan yola çıkıp Mars’a ulaşmış insanların, inatçı keçiler gibi davranması çok gülünçtü doğrusu. Bu inatlaşmayı canlı yayında tüm dünya izliyor, insanlar gülmekten yerlere yatıyordu.” (S.24)

“ Onlar dertlene dursun, Mars’a ilk ayak basan fındık fareleri Didiş ile Fındış’in isimlerini herkes öğrenmişti. Ansiklopedilere, ders kitaplarına bile geçti isimleri. Üç kozmonotun inatlaşmaları yıllarca konuşuldu; ama gerçek adlarını kimse merak etmedi bile.” (S.28)

Vampir Öyküsü kitabında bulunan “Sihirli Kekik Çayı” öyküsünde efsane olarak anlatılan olayın bilimsel açıklamaları da yapılarak okuyucunun bilgilendirilmesi sağlanmıştır.

“ Şu gördüğünüz alevler, efsaneye göre Şimera'nın ağzından çıkıp yeryüzüne ulaşan alevler. Yerin yedi kat altından çıkıp yeryüzüne ulaşıyor.” (S.38)

“ ‘Şimera da neymiş?’ diye sordum şaşkınlıkla.” (S.38)

“ Şimera, Bellerophontes adlı delikanlının uçan atı Pegasos'a binerek öldürdüğü canavarın adı.” (S.38)

“ Annem yan gözle bana bakarak söze karıştı:

‘ Yer altı gazlarının kayalar arasından çıkıp yanmasıyla oluşuyor bu alevler. Eski insanlar, nedenini anlayamadıkları olayları efsanelerle açıklamaya çalışırlarmış. Uçan atlar filan da yok!’ “ (S.38)

Çikolata zamanı kitabında bulunan “ Mavi Bıyıklı Kedi” öyküsünde kapı dinlemenin yanlış bir davranış olduğu teması ele alınmıştır.

“ Odama gidiyor gibi yapıp kapının aralığından onları dinlediğimi söylesem beni ayıplar mısınız?” (S.9)

Çikolata zamanı kitabında bulunan “Annenin Gezi Günlüğü” öyküsünde okuyucuya karşısındaki insanı dikkatsiz dinlemenin doğuracağı sonuçlar, çocukların sorumluluk duygusunun gelişmesi, evde yalnız kalan çocukların ders çalışmadıkları, zararlı şeyler yedikleri, zamanı boşa harcadıkları mizah unsurları kullanılarak aktarılmıştır.

“ Dolaba bir hafta yetecek kadar yemek yapıp koydum, ütülerini yaptım, ev tertemiz, çocukların okul kıyafetlerini gözden geçirdim. Yine de döndüğümde evi ne halde bulacağımı gözümün önüne getirip kaygılanıyorum.”(S.52)

“ ... Akşam yemeğinde acayip eğlendik anne. Bir yanda sandviçler, meyve suları, öte yanda kızarmış patatesler, karışık soslu

mayonezler... Hem zaten bize sormasan da olur anne, listeyi yemek örtüsündeki lekelerle bakarak rahatlıkla anlayabilirsin! “ (S.54)

“ Ablam ders çalışıyor anne. Müziği açık, karşısında televizyon, elinde cep telefonu, masasında çerezler...” (S.55)

“ Bana şaka yapma! Öyle ders çalışılmaz ki...”

“ Haklısın anneciğim, ben de söyledim zaten ablama. Çerezle ders çalışmak zevkli olmaz diye. Çikolatayla daha iyi. Benim masamda çikolatalar var zaten.” (S.55)

“... Gerçi sıcaktan biraz ısilik olmuşum ama eczaneden pudra aldım, pudralanıp duruyorum. İsilik bir şey değil, asıl ayağымda mantar mı nedir anlamadım ama terlemekten kıpkırmızı lekeler çıktı, kaşınıp duruyor. İnanamıyorum, bir de ayaklarım kokmaya başlamasın mı? “ (S.57)

“ Anneciğim uykuda öğrenme en etkili yolmuş. Böyle daha başarılı oluyormuş insan, öyle dedi ablam. O çoktan uyudu, ben de paten kaymam bitince uyuyarak ders çalışma yöntemini deneyeceğim!” (S.59)

“ Aman anne, niye kızılıyorsun, beni düşüncesiz mi sandın? Patenin tekerlekleri zarar vermesin diye, salondaki halıyı kaldırdım!” (S.59)

Zaman Torbası kitabında bulunan “Kumbara” öyküsünde insanların inandıkları değerlere sahip çıkıp arkasından giderse başarı elde edeceği anlatılmaktadır. İnsanların hayallerini özgür bırakmaları ve özgürce düşünmeleri gerektiği okuyucuya anlatılmaktadır. Ayrıca Türkiye’de kızların hayatlarıyla ilgili kararlarını kendilerinin alamadıklarına da değinir.

“ Öykü kahramanları kimi zaman kahkahalar, kimi zaman gözyaşları savururlar hayata. Orada başlar müziğin sesi, bunu düşündün mü? Hâlâ zaman varken, hâlâ saatin tik tak seslerini duyabiliyorken bu sırrı açmalıyım sana Tina.” (S.7)

“ Sana haritadan gösteririm yerini. Türkiye’de Karadeniz’in çok güzel bir kentinde yaşıyordum. Adı: Zonguldak. Hiç duydun mu?”
(S.10)

“ Biraz büyüyünce anlarsın... Kız çocuklarının kendi kararlarını kendilerinin vermesine izin verilmezdi bizim oralarda o zaman...”
(S.10)

“ Biz gözlerimizi ve yüreğimizi özgür bırakacağız! Bırakacağız ki, gerçek pencerelere dönüşsünler... Kumbaralarımızın anahtarı işte orada saklı.” ((S.16)

Üşengeç adlı kitapta bulunan “Okuma Yazma Okulu” öyküsünde Anadolu’da kız çocukların evlat olarak sayılmadığı temasına da değinilmiştir.

“ Kaç çocuğun vardı senin?” (S.94)

“ İki çocuğum, dokuz torunum var...” (S.94)

“ Bilgi formunda beş çocuk yazıyor ama...” (S.94)

“ Aman, onlar kız çocuk, bizde kızları saymazlar.” (S.94)

Aynı kitapta bulunan “Et Kafalı Sivilce” öyküsünde ergenlik döneminde karşılaşılan sivilce sorununun bir çocuğu nasıl etkilediği ve bu problemden kurtulmak için annenin nasıl bir yol takip ettiği okuyucuya aktarılmaktadır.

“ Üüüüü... Bugün herkes burnumun üstündeki sivilceye baktı.”
(S.74)

“ Okulda da herkes burnumun üstüne bakıp durdu bugün. Fen dersinde de öğretmen, enerji konusunu işlemek yerine sağlıklı beslenme konusunu işledi. Durduk yerde yapmadı bu değişikliği. Burnumun üstündeki sivilceyi görünce yağlı yiyecekler yediğimi

düşündü. Yani demek istiyor ki: ‘ yağlı yiyecekler yeme, sivilcelerin çıkar!’(S. 74-75)

“Haklısın kızım. Aslında önceden fark edemedim ama sivilcen çok kötü duruyor orada. Dolaşma öyle gözümün önünde sivilceli sivilceli. Okula da gitme bir süre, kapat odana kendini. Ayyy ne o öyle! İğrenç vallahi sivilcen...” (S. 75-76)

“ Ya anne yaaaa! Sivilcem o kadar da belli olmuyor yaaaa...” (S.76)

Aynı kitapta bulunan “Flüt Kazan Batu Kepçe” öyküsünde ise tema olarak heyecanın insana hatalar yaptırabileceği ve insanı komik durumlara düşüreceği anlatılmaktadır.

“ Batu, flütü yavaşça dudaklarına yaklaştırdı. Ellerini yerleştirmeye çalıştı. Hangi elini flütün neresine koyacağını unutmuştu. “ (S.35)

“ Delikleri görebilmek için boynunu kıvrıp uzatıyor, öne eğiliyordu. O öne eğilince flüt de öne eğiliyor, yine deliklerin tamamı görünmüyordu. Eğilirken poposu geriye gidiyor, havaya kalkan popo, sınıftakilerin gülüşmelerine neden oluyordu.” (S.37)

Aynı kitapta bulunan “Uyu Sen Uyu “ öyküsünde gürültüden rahatsızlık duyacak insanların olabileceğini düşünerek gürültü yapılmaması gerektiği üzerinde durulmuştur.

“ Hayır canikom, kapı değil. Üst kattakiler bir şey çakıyorlar. Şimdi yukarıya gidip durumu anlatırım.” (s.90)

“ Bir şeycik yok oğlum kulaklarında. Tijen Hanım’ın oğlu arabayla geldi de arabasını park ediyor. Aldırma sen uyu, uyu!” (S.90)

“Maçı kazandık Meteciğim. Korna çalıyorlar, dışarıda kutlama var. Uyu sen uyu, dinleme onları!” (S.92)

“Dondurma Tarifi” öyküsünde okuyucuya bilmedikleri işleri yapmaya kalkışanların o işi başaramayacağı gibi komik durumlara da düşeceği anlatılmaktadır.

“ Buzdolabından bir paket süt çıkarttı. Nereden bulsundu şimdi salebi. Salebin beyaz bir toz olduğunu biliyordu.

‘Beyaz bir toz, beyaz bir toz...’ diye mutfakta yukarı aşağı dolaşmaya başladı.

Evet bulmuştu! Eline bir bıçak aldı, çaydanlığın dibinde biriken kireci bir güzel kazıdı. Kireci sütün içine döktü. İşte bu da salebe benzer bir maddeydi.” (S.113)

Bu öyküde ele alınan diğer bir tema ise kardeşler arasındaki kıskançlık temasıdır.

“ ‘Eh Fındık, senden de bu beklenirdi. Zaten! Cipslerin durduğu dolabın içene köpek koymak başka kimsenin aklına gelmezdi.’ diye söylendi.

İşte kaşıntısı tutmuştu bile. Cips dolabını asla açamazdı. Köpeğin tüyleri onu hapşirmaktan öldürebilirdi....” (S. 112)

“Para Biriktirmenin Yolları” öyküsünde çocukların anne ve babalarından izinsiz evdeki eşyaları başkalarına vermelerinin veya satmalarının yanlış olduğu anlatılmaktadır.

“Annemlerin eve gelmesine daha iki saat vardı. Koşa koşa yukarı çıktım. Eve girer girmez salona daldım. Gözüme ansiklopediler ilişti.

Ansiklopedileri satsam daha mı iyiydi? Bilgisayar alınca elektronik ansiklopedi alırdık nasıl olsa. “ (S.126)

“ Yahu haydi kendi kitaplarını sattın benimkilerden ne istedin? Seni evde hiç yalnız bırakamayacak mıyız? Ne zaman evde yalnız kalsan yaramazlık yapıyorsun!...”(S.129)

“Hidrellez” öyküsünde söylenen yalanların er veya geç açığa çıkacağı tema olarak işlenmiştir.

“ Tamamdır abla, eve köpek gelme olasılığı yüzde sıfıra indirilmiştir.”(S.136)

“ Yirmi gün geçmiş, havalar iyice ısınmıştı. Hidrellez gecesinde olanları, çoktaaaan unutmuştum.

Galip Bey, arabasını park edip kucağında gözleri kor gibi yanan bir köpeklerle arabadan inince, birden şimşekler çaktı beynimde.” (S. 137)

Evinden Kaçan Masal kitabında güçlüklerle mücadele de ayrı bir tema olarak işlenmiştir.

“ Zorların en kolayı çalışanların elinde. Eğer güçlüklerle rağmen insanlarla yaşamaya devam edersek, daha güzel bir dünya kazanabiliriz.”(S.20)

İşlenen diğer bir tema da insanlarla alay etmenin doğru olmadığıdır.

“ Başkaları ile alay etmek ayıptır masal kardeş. Benimle alay etme. Bana inan. Ben ne düşünürsem, o gerçek olur her zaman.” (S.16)

Evinden Kaçan Masal kitabında bulunan “Yaşlı Kitap” öyküsünde üzerinde durulan tema, karşısındaki insanın yaptığı hataları affetmektir.

“ Benimle yaşlı ve eski bir kitap olduğum için alay ettiniz ama ben sizi affediyorum. Çünkü affetmek, karşısındakini anlamak demektir. Ben de sizleri anladım.” (S.39)

Aynı kitaptaki “Sihirli Çoraplar” öyküsünde okuyucuya önemsemedikleri, beğenmedikleri eşyaların başkaları için çok değerli olduğu anlatılmaya çalışılmıştır.

“ Beğenmedim, giymem de giymem...” (S.49)

“ ...Eylül Kız’ın ayakları o kadar çok üşüyormuş ki, çorapları eline aldığı gibi hooop diye ayağına geçirivermiş. Yüreğinde öyle bir ılıkılık geçmiş ki güneş içine doğdu sanmış. Ayakları da ısınivermiş. Eylül Kız çorapları çok sevmiş. Sadece yıkanmaları gerektiğinde çıkarıyormuş. Eylül Kız’ın bütün dilekleri kısa sürede gerçekleşmiş. Başları dardan kurutulmuş. Eskisinden daha güzel bir evleri olmuş.” (S.52)

“Kırmızı Koltuk” öyküsünde okuyucuya eski eşyalarının değerinin bilinmesi gerektiği teması verilmeye çalışılmıştır.

“ İnsanlar eski eşyaların duygularını umursamıyorlar ve bizi kırıyorlar. Ben burada arkadaşlarımla mutluyum. Bodruma gelen her eşya ilk günlerde sızlanıp ağlar ama zamanla alışır. Şimdilik güvenlikteyiz. Burada yaşamak bir sobaya atılıp yakılmaktan iyidir.” (S.61)

“ Ben koltuğu tamir eder, temizler, odana koyarım. Evimize koyduğumuz yeni eşyaların yanında eskiler de yaşamını sürdürmeli. Eskiler anıları taşırlar üzerlerinde. Ben annemle konuşurum.”(S:62)

Zaman Torbası kitabında bulunan “Kadışon” öyküsünde tükenmeye yüz tutan el sanatlarından olan boncukçuluk tanıtılmıştır.

“ Turistler gözlerini dükkanın içlerine çevirdiler. Dükkanda gözün görebildiği her yer, duvarlar, tavan, türlü çeşitli boncukla doluydu. Bir köşede iş masası duruyordu. Yanında deri parçaları, büyük dikiş iğneleri, çuvaldızlar, kalın iplik yumakları, boncuklar...” (S.23)

“ Ne yazık ki benim gibi boncuk yapanlar azaldı. Hazır olanları alıp satanlar çok; ama deriyle beraber işlemek başka bir sanat... Mesleğim ölüyor. Çırağım bile yok.” (S.25)

“ Bu işi babamdan öğrendim. Ben başka şey yapmasını bilmem. Benim mesleğim bu; anlıyor musun? İnsan mesleğinden para kazanır. Bir insan mesleğinden para kazanamazsa nasıl yaşar?...” (S.25)

Kızlar Sünnet Olur mu? kitabının “Uzaylılar Bize Geldi” öyküsünde yazar bir bilgisayar oyunu aracılığıyla insanlara hayal edebilmenin güzel yanlarını, insanların unuttuğu insani duyguları hatırlatıyor.

“ O insanlara uzay yolculukları yapabileceklerini düşündürdü. Sizlere Güliiver’in, Peterpan’ın, Alaaddin’in, Simbad’ın Küçük Prens’in yazarlarını da gönderdik. Kardeşlerimiz hayal edebilmeyi öğrensinler, unuttukları insanca duyguları hatırlasınlar istedik.” (S.41- 42)

“ Yüzyıllar geçtikçe dünyalılar bizi unuttukları gibi sevmeyi de unutmaya başladılar. Ama biz buna dayanamazdık. Onlar bizim kardeşlerimizdi. Onlara yardım etmek istedik. Kunduki’yi anımsarlarsa iyi olacağını düşündük. Kundukili yazar Jules Vern’i dünyaya gönderdik.” (S.41)

4.2.1.5. Kitap

Kahramanlarını kitapları seven çocuklardan seçen yazar, okuyucularına kitap okumanın hayatın bir parçası olduğunu ve mutlaka okumaya zaman ayrılması gerektiğini yine kahramanlarını kullanarak hissettirmeye çalışır.

Zaman Torbası kitabında bulunan “Kadişon” öyküsünde yazar kitap okuma temasını ele almıştır.

“Şehirden bir şey İster misin?” (S.17)

“Boya kitabı al.” (S.17)

Evinden Kaçan Masal kitabında bulunan “Yaşlı Kitap” öyküsünde elektronik kitaplarla normal kitaplar arasındaki fark üzerinde durulmuştur.

“ Kendilerine ‘kitap’ diyen nesnelere, kitaptan başka her şeye benziyorlarmış. Hepsinin rengi ve şekli aynıymış.

‘Hepinizin içinde aynı şeyler yazıyor olmalı, birbirinizin aynısınız çünkü. Yere düşseniz kırılırsınız’ diye dudak bükmüş.” (S.33-34)

Çikolata Zamanı kitabında bulunan “Evin En Önemli Yeri” öyküsünde yazar okuyucuya kitap okuma sevgisi kazandırmaya çalışmıştır.

“ Biliyorum içeride kitap okuyacaksın.” (S:38)

“ Sana ne burada okumanın keyfi başka!” (S:38)

4.2.1.6. Yararlı Alışkanlıklar

Yazar eserlerinde kahramanları aracılığıyla dış firçalama, çevreye saygı, temizlik, ketum olmak, çalışkan olmak, işlerini zamanında yapmak, çevreye saygı gibi davranışları yaşayarak öğretmeye çalışmıştır.

Kızlar Sünnet Olur mu? kitabında bulunan “Dişini Arayan Çocuk” öyküsünde çocuklara dişlerini neden fırçalamaları gerektiği mizah kurgulamalarına yer vererek okuyucuyu sıkmadan anlatılmıştır.

“ Benim de büyüyünce takma dişlerim olacak mı?” (S.35)

“ Hayır, çünkü sen dişlerini çok güzel fırçalayacaksın. Pırıl pırıl inci gibi dişlerini dede olunca bile kullanacaksın.” (S.35)

“ Ben senin yaşındayken dişlerimi fırçalasaydım, dişlerim çürümezdi. Kendi dişlerimin yerine takma diş kullanmak zorunda kalmazdım.” demiş dedesi. (S.35)

Zekinin Zekâsı Kaçtı kitabında bulunan “Gece Yatısı” öyküsünde de uyumadan önce dişlerin fırçalanması gerektiği mesajı verilmektedir.

“Dişlerini fırçalayıp yat Naz...” (S.36)

Dinozorlarla Kahvaltı kitabında da diş fırçalamanın önemi mizahi unsurlarla birlikte verilmiştir.

“Öğretmenim, dişlerini fırçalamadıkları için dinozorların ağızları kokar mıydı? Dişleri çürür müydü?” (S.21)

Çikolata Zamanı kitabında bulunan “Evin En Önemli Yeri” öyküsünde okuyucuya evdeki şartlar ne olursa olsun çevreyi rahatsız etmemek gerektiği anlatılmakta, ayrıca kazanılması gereken bir takım temizlik alışkanlıkları ve saygı mizah unsurları kullanılarak hissettirilmektedir.

“... Dedem biz gelince kol saatini orada bırakır, neymiş efendim orada saate bakması gerekiyormuş....” (S.40)

“ İncik, boncuk, tarak, saç tokaları, leğen, diş fırçası, annemin makyaj malzemeleri, havlularımız, sabunlar tuvalet kâğıtları, hepsi banyoda durur...” (S.40)

“Ablam sırasını anneanneme verir. Ben de acele acele çıkarım. Anneannemin töreni hepimizden de uzun sürer.” (S.44)

“ Ece aç kapıyı, dişlerimi fırçalayacağım.”

“ Ben de fırçalayacağım bekle biraz.”

“Ne diye itiyordu, çok kızmıştım. Amma da gürültücü kızdı bu böyle. Hem suçlu hem güçlüydü. Özür dileyeceğine haklı çıkmaya çalışıyordu. Başladık itişip kakışmaya. Sen tüküreceksin, ben tüküreceğim itişmesi iyice büyümüştü. Beni lavabonun kenarında uzaklaştırmaya çalışıyordu...” (S.47)

“ ‘Sen kim oluyorsun da beni itiyorsun!’ diye bağırırken ağızımdaki macun köpükleri etrafa püskürüyordu bir yandan.”

“ Tuvalet penceresinden istemeden duyduk sizin kızların tartışmasını. Şeyy bizim lavabo boş, isterse biri gelip bizde fırçalayabilir dişlerini.” (S.50)

Üşengeç kitabında bulunan “Armut Nereye Düşer?” öyküsünde evde konuşulanların başkalarına anlatılmaması gerektiği mizah unsurları kullanılarak verilmiştir.

Gül koşarak kapıya gitti, açar açmaz; ‘ Babaaa gel! Ayı Nuri Amcalar geldiiii!’ diye bağırılmaz mı?’ (S.50)

“ Nilgün Teyze, şu mavi vazo var ya, annem çiçekler için hazırlamıştı. Neden çiçek getirmediğiniz bize ?” (S.51)

“ Babaannem çet yaparken takma adı ‘Fıstık’ oluyor, fıstık... en sevdiği çet arkadaşının takma adı da ‘Kuş Beyinli’ ...”

Kitaba adını veren “Üşengeç” öyküsünde her işi zamanında yapmak gerektiği, tembelliğin kişiye zarar verdiği anlatılır.

“ Anne benim, Şule. Patenlerimi hemen aşağıya indir ne olur!”(S.80)

“ Ayyyyy Şeyda çok önemli bir şey unuttum! Haydi, bir koşu Seyit amca’ya git. İki tabaka kırmızı karton al da gel.” (S.82)

“ Baba, gelirken iki tabaka kırmızı karton getirir misin?” (S.85)

4.2.2. İnsani İlişkiler

4.2.2.1. Dostluk

Yener’in kitaplarında öne çıkan temalardan biri de dostluktur. Dostlar zor anlarında birbirlerinin yanında olan, birbirine destek olan, her an birbirini kollayan insanlar olarak karşımıza çıkıyor. Önemli bir değer olan bu kavram bazen mizah bazen gerilim bazen de romantizm kullanılarak farklı biçimlerde aktarılıyor. Sadece bu iletiyi veriş biçimi bile Mavisel Yener’in kitaplarının çocuklarının eğitim sürecinde kullanılması için önemli bir etkidir.

Dolunay Dedektifleri – 1 İz Peşinde kitabında olaylar dört arkadaş arasındaki (Birce, Bilgecan, Ada ve Oğuz) dayanışmadan yola çıkarak anlatılmıştır. En zor durumlarda bile birbirlerine destek olan birbirlerinin yanından hiç ayrılmayan bu dörtlü arasındaki sıkı arkadaşlık okuyucuya güzel bir örnek olarak sunulmuştur.

Dolunay Dedektifleri – 2 Dehşet Mektuplar kitabında dostluk ve dayanışma ön plana çıkıyor. Bilim şenliği için hazırlanan çocuklar birbirleriyle çok güzel dostluklar kuruyorlar. Birbirlerine yardımcı oluyorlar. Jutta herkese yardım ettiği için

bilim kampına gönderiliyor. Portekizli bir çocuk olan Gago' mektupların çözülmesinde yardımcı oluyor.

Dolunay Dedektifleri – 3 Mumya Dükkanı kitabında ise çocuklar serinin diğer kitaplarında olduğu gibi yine dayanışma içinde ve araştırmacı bir ruhla, bitmek tükenmek bilmeyen bir heyecan ve merakla çalışırlar. Fıratla aralarında da yeni bir dostluk kurulur.

Mavi Zamanlar kitabında dostluk yine ön plana çıkmış. Birce, Gilman, Işıl ve Aktan arasında gelişen sıkı arkadaşlık olayların akışı içerisinde verilmiştir.

Mustafa Kemal'in Kayıp Seslerinin İzinde romanında küçük kahramanı Zeynep'in ağzından anlattığı bir hikaye ile iyi bir dostun, iyi bir arkadaşın nasıl olması gerektiğini vurgular:

“ Veli Amca, göç eden kuşları bilirsin. Biliyor musun kuşlardan biri hastalanacak olsa iki kuş ona eşlik etmek için yanında kalırmış. Hasta arkadaşlarını o, o iyileşip uçabilecek duruma gelene dek beklerlermiş. Sonra hep birlikte kanat çırpıp göç eden arkadaşlarına yetişirlermiş.’Arkadaşlık, birikte durup birlikte kanat çırpmaaktır.’ der öğretmenimiz. Bu durumda sen iyi bir arkadaş değilsin!” (S.130-131)

4.2.2.2. Önyargı

Mavisel Yener'in eserlerinde ön yargı her zaman kaybeder. İnsanlara önyargılı yaklaşmanın doğru olmadığı yaşanan olaylarla gözler önüne serilir. Kötü ve korkulan tipler olarak lanse edilen insanlar mutlaka iyi yönlerini daha çok ön plana çıkartacak ve herkesi şaşırtacak bir karakter olarak karşımıza çıkar.

Dolunay Dedektifleri – 1 İz Peşinde kitabında insanlar hakkında ön yargılı olmanın yanlış olduğuna yine çocukların “Tom” hakkındaki şüphelerinden yola

çıkarak değinilmiş ve ön yargılı olman insanı yanıltabileceği anlatılmıştır. Çocuklar, Tom'u karanlık işler yapan birisi olarak düşünürler ve ondan şüphelenirler. Sonunda da onun suçluları yakalamak için polisle işbirliği yaptığını öğrendiklerinde ondan özür dilerler.

Dolunay Dedektifleri – 2 Dehşet Mektuplar kitabında önyargı konusu eleştirilmiştir. Ece, Jutta, Bilgecan ve Ada Dil okulunun temizlik görevlisi Pau'dan pek hoşlanmazlar.

-” Ne, o gıcık adam mı? Altıncı hissim o adamda bir gariplik olduğunu söylüyor bana.” dedi Ece. (S:103)

“- Neden, ne oldu ki?” (S:103)

- Adam bütün gün bize kötü kötü bakıyor. Ne yapsak sanki gözü üstümüzde. Ne dediğini anlamıyoruz diye sinirleniyor sanki... Kafasını iki yana sallayıp bir şeyler söylüyor.” (S:103)

- Evet kaşları da hep çatık! “ diye onu destekledi Bilgecan. (S:103)

- Öyle düşünmeyin, aslında iyi bir insandır Pau “(S:103)

Bilgecan Serdar'ın yüzüne bakıp başını salladı:

- Sevimsiz yüzü, peynir kokusuyla karşıma dikildiğinde, kocaman elleriyle enseme bir tane vuracak zannediyorum.” (S:103)

Ece akvaryumda kaybolduğunda onu bulan Pau'nun yanında yetiştirme yurdundan gezdirmek için aldığı bir çocuğu gören çocuklar, Pau'nun Magdalena'dan borç aldığı parayla bu çocuğa bir gece lambası aldığını öğrenince önyargı denen sözcüğün gerçek anlamını ve onu yenmenin ne denli güç olduğunu kavramışlardır.

Sırsayar kitabında öne çıkan temalardan biridir ön yargı. Ada ve diğer kızların İlayda hakkındaki olumsuz düşünceleri zamanla yerini sevgiye bırakır.

“Bu kızın suratı hep böyle sirke satıyor karavanda da böyle.” (S.25)

Ancak İlayda hakkındaki bu düşünceler zamanla değişir. İlayda ayağı kaydığında Ada’ya yardım der. Kızlara yoga öğretir.

“ Alp onunla ilgileniyor diye mi olumsuz düşünüyorsun İlayda hakkında? Aslında iyi bir kız.” dedi Ada. (S.82)

“İlayda hakkında yanıldıklarını anlamışlardı. Dışarıdan bakınca itici bir insan gibi görünse de tanıyınca hiç de öyle olmadığını görmüşlerdi. O, paylaşmayı seven bir insandı. (S.120)

Kızlar Sünnet Olur mu? kitabındaki “Yaramaz Kim?” öyküsünde çocukların kendi özel dünyalarına başkalarını almama hakları olduğu ve ön yargıların yanlışlığı gülmece öğeleri ile anlatılarak yaramaz olanın çilli erkek çocuklar mı yoksa gözlüklü kızlar mı olduğu sorusuna yanıt aranmaktadır.

“ Emirhan odamın her köşesine burnunu sokacak. Oyuncak sepetimi boşaltacak, hiçbir oyuncağı beğenmeyecek. Sepeti toplamak da bana kalacak.” (S.14)

“ Konukların yanında üzme beni, Emirhan senin için geliyor. Önyargılı olmak doğru bir davranış değil. Önce tanış bakalım Emirhan’la” (S.17)

“ Emirhan’ı görür görmez yaramaz olduğunu anlamıştım. Çünkü çocuğun yüzü çillerle doluydu.” (S.17)

“ Hangi oyunu önerdiysem beğendiremedim.” (S.20)”

“Emirhan annesinin kulağına; ‘Gözlüklü kızlar yaramaz olurlar demiştim de inanmamıştın.’ diye fısıldadı.” (S.22)

4.2.2.3. Konukseverlik

Türk toplumun önemli bir özelliği olan konukseverlik, Yener’in kitaplarında oldukça samimi bir biçimde açığa çıkar. Gelen konuklar her zaman en iyi biçimde ağırlanmaya çalışılır. Kahramanların yaşadıkları olaylardan yola çıkılarak çocuklara konukseverlik sıklamadan, eğlenceli bir biçimde öğretilmeye çalışılır. Kahramanlar ve aileleri her zaman konuksever tipler olarak karşımıza çıkar.

Kızlar Sünnet Olur mu? kitabındaki “Yaramaz Kim?” öyküsünde konukseverlik temaları gülmece öğeleri kullanılarak anlatılmakta ve yaramaz olanın çilli erkek çocuklar mı yoksa gözlüklü kızlar mı olduğu sorusuna yanıt aranmaktadır.

“ Evimize gelen konuklar gücenmesinler sakın! Odama konuk kabul etme veya etmeme kararını kendim vermeliyim diye düşünüyorum. Evlere, sınıflara, ülkelere girerken izin alınıyor da neden benim odama girerken izin alınmıyor?” (S.13)

“ İlk kez gördüğüm bir çocuğu yatak odama götürüp ona oyuncaklarımı göstermek zorunda mıyım? Büyükler yeni tanıştıkları insanları yatak odalarına alıp çekmecelerini dolaplarını gösteriyorlar mı?” (S.13)

4.2.2.4. Barış ve Kardeşlik

Yazarın kitaplarında kahramanları aracılığıyla okuyucuya barışın, kardeşliğin değeri anlatılmaya çalışılmıştır. Karakterler genelde birbirini seven koruyup kollayan tipler olarak karşımıza çıkar.

Zaman Torbası kitabındaki “Mektup Kimden?” öyküsünde barış ve kardeşlik teması ele alınmıştır.

“ ‘Biz kardeşiz kavga etmeyiz ama başka bir karınca grubu gelir yiyeceklerimize el uzatırsa?’ Onlara şiiri ezberlettim iyice. Yeryüzündeki tüm karıncalara öğretsinler diye. Birkaç kere tekrarlattım:

Yaşamak bir ağaç gibi tek ve hür
Ve bir orman gibi kardeşçesine “ (S.34)

“ ...Yaşamın bir takım oyunu olduğunu... Takım oyunlarında kişilerin hem kendi adlarına hem de takımları adına oynadıklarını, birliğin ardında çokluğun olduğunu anlattım.” (S.34)

4.2.2.5. Hayvan sevgisi

Bir hayvan sever olan yazarın kitaplarında hayvan sevgisi okuyucu kitlesine öğretilmeye çalışılmıştır. Kahramanlar genelde hayvanları seven, koruyan çocuklar ve aileler olarak karşımıza çıkar. Kitaplarda adı geçen hayvanlar sanki ailenin bir bireyiymiş gibi verilir ve bu hayvanların bakımında sorumluluk çocuklara verilir. Eserlerde dinozordan kediye eşekten muhabbet kuşuna kadar pek çok hayvandan söz edilmesine karşın en çok muhabbet kuşları ve kedi gibi hayvan karakterlerin kullanıldığı göze çarpar.

Zaman Torbası kitabında bulunan “Kadişon” öyküsünde eşek, insan gibi düşündürülmüş ve ona bir kişilik yüklenerek, çocuklara hayvan sevgisi kazandırılmaya çalışılmıştır.

“ Kadişon hep merak ederdi, bir eşeğin başına püsküller takılmazsa, eşek yükünü taşımaz mıydı? Küçük deri parçalarından yapılmış, içine renkli boncuklar yerleştirilmiş püskülleri takmazsa satamazlar mıydı bir şey?” (S.18)

“ Kadişon püskülü satılmadığı için sevinçliydi ama merak ediyordu. Eşęi olamayan bu adamlar ne diye püskül almak istiyorlar ki?”
(S.23)

Kitaba adını veren “Zeki'nin Zekâ'sı Kaçtı” öyküsünde hayvan sevgisi mizahî bir dille verilmeye çalışılmıştır. Büyük bir özenle baktıkları kuşlarının kaçması hem Zeki'yi hem de annesini çok üzer.

“Komşular yetişiin... Zeki'nin Zekâsı kaçtı... Kimin bahçesindeyse yakalasın... Zeki'nin Zekâsı kaçtı...” (S.17)

“Rukiye'nin oğluna ne olmuş, aklını mı kaçırmış?” (S.17)

“Yok komşu kaçan aklı değilmiş, başka bir şey kaçmış ama anlayamadık.” (S.17)

“Fırıncı sen de mi kafayı üşüttün, insan ‘ Zekâmı gezdiriyorum.’ diye dolaşır mı hiç ortalıkta? Demek Zeki çoktaaan kaçırmış aklını, haberimiz yokmuş” (S.19)

“... Kediler kapacak Zekâmı, ühüü...” (S.19)

“Üstüme iyilik sağlık, kediler nasıl kapsın senin zekânı oğlum?”
(S.19)

Zeki'nin Zekâ'sı Kaçtı kitabındaki “Bizim Evde Her Şey Canlı” öyküsünde hayvan sevgisi Gül Hanım'ın beslediği kuş ve kedi ile verilmeye çalışılmıştır.

Kitapla aynı adı taşıyan “Kızlar Sünnet Olur mu?” öyküsünde ele alınan diğer bir tema da yine hayvan sevgisidir.

“ Şimdi gitmeliyim, tavşanıma yem vereceğim. Kaygılanma seni tatilde de yazacağım...” (S.12)

Mizah unsurlarının bolca kullanıldığı *Kızlar Sünnet Olur mu?* kitabındaki “Balık Evi” adlı öyküde yazar çocuklara balık bakmanın inceliklerini anlatıp balıklar hakkında bilgi vermiş ve hayvan sevgisi aşlamaya çalışmıştır.

“... Anneleri, içine koyacakları kumu yıkamak için banyoya gitti. Babalar akvaryuma dikmek için birçok bitki de getirmişti. Parlak yeşil renkli bitkilerin kimisi yıldıza, kimisi yelpazeye, kimisi de marula benziyordu.” (S.46)

“ ‘ Niçin onun içine bitki dikiyoruz?’ diye sordu Ece.” (S.46)

“ ‘ Bitkisiz akvaryum, ağaçsız dünya gibi olur.’ diye yanıtladı babası.” (S.46)

“ Birce; ‘Bitkiler ağaçlara oksijen sağlar, değil mi baba?’ diye sordu.” (S.46)

“ Dünyamız için toprak ne kadar gerekliyse akvaryum için de kum o kadar gereklidir.” (S.47)

“ Kumu koymazsak bitkiler köklerini salıp büyüyemezler.” (S.47)

“ Ece’nin aklına parlak bir fikir geldi. ‘ Bulduum, o zaman bunun içinde karpuz bile yetiştirebiliriz.’ “(S.47)

“ ‘Baba akvaryumun suyunu niçin ısıtıyoruz?’ diye sordu Ece.” (S.48)

“ ‘Isıtıcı balıkların sobasıdır. Soba suyu ısıtmazsa balıklar üşütüp hasta olurlar.’ dedi babası.” (S.48)

“ Balıkların hasta olduklarını nasıl anlıyorsunuz?” (S.48)

“ Balıklar da hastalanınca tıpkı insanlar gibi yatarlar. Dolaşmak ve hareket etmek istemez canlıları. Kimi zaman renkleri değişir. (S.48)

“ Onların ilaçları bile var.” (S.48)

“ ‘Yoksa şurup mu içerler iyileşmek için?’ diyerek kıkır kıkır güldü.” (S.48)

“ ‘Bu balıklar aç olmalı, haydi onları yemleyelim.’ dedi anneleri.” (S.453)

“ Ece heyecanla; ‘ anne pilav getireyim mi biraz?’ diye sordu.” (S.453)

“ ‘Sizin Fenerbahçeli dün gece yavrulmuş, hemen yavruları ayırmalıyız.’ dedi babaları.” (S.453)

“ ‘ Ayırmazsak anneleri ve diğer balıklar onları yiyebilir.’ dedi babası.” (S.453)

“ Anneee, iyiki doğurunca beni yemedin.”

Çikolata Zamanı kitabındaki “Mavi Bıyıklı Kedi” öyküsünde yazar okuyucuya hayvan sevgisi kazandırmaya çalışmıştır.

“ Kedimiz Soğan, odadaki masanın üstünde duran akvaryumdan “şlap şlap...” su içmeye çalışmasaydı bu işler başıma gelmeyecekti.

“ ‘Şşşt Soğan, gel buraya.’ diye fısıldadım.” (S.10)

“ Sırtüstü yatıyor, kuyruğunu oynatıyor, acayip şekiller alıyor. Simli oyun hamurlarım bıyıklarına, tüyelerine, patilerine sıvamış. Ayakları üzerinde yaylanıyor, sevincini gösteriyor.” (S.13)

“ Ansızın, ‘pisttt... pisttt...’ diye, olmayan kediyi annemin bacaklarının arasından kovalamaya çalıştım.

Bu şakayı öyle ciddi bir yüzle yapmıştım ki, annem korkuyla yerinden zıpladı. Çiçek desenli fincan tabağını elinden düşürdü.

Tabak şangur şungur sesler çıkararak kırıldı. Telve her yana sıçramıştı.” (S.16) “Annem, şaka yaparken daha dikkatli olmam konusunda uzun ve sıkıcı bir konuşma yaparken ben Soğan’ın mavi bıyıklarını düşünüyordum.” (S.16)

4.2.3. Aile

4.2.3.1. Anne Baba Çocuk

Mavisel Yener’in kitaplarında anne ve babalar her zaman çocuklarına güvenir ve onlara destek olurlar. Çocuklar da anne babalarının bu desteklerini karşılıksız bırakmaz ve onların güvenlerini boşa çıkarmazlar. Anne babalar her zaman çocukları anlayan, onların isteklerini dikkate alan, çocuklarının eğitimlerine dikkat eden karakterlerdir. Bu yönüyle, ailenin çocuğun sosyal, kültürel, gelişiminde ve kimlik kazanma sürecindeki önemi vurgulanır.

“Dolunay Dedektifleri - 2 Dehşet Mektuplar” romanındaki anne baba tiplmesi ise çocukları destekleyen onların kendilerini önemli hissetmelerini sağlayan ve iyi bir eğitim almaları için uğraşan ve çocuklarına onlara güvendiklerini hissettiren tipler olarak karşımıza çıkar. Ece’nin anne ve babası kızlarının projesine katkıda bulunmak için kalkıp Allioni’ye giderler. Kaş’ta yarışmaya hazırlanan çocukların velileri de onları yalnız bırakmaz.

Dolunay Dedektifleri - 3 Mumya Dükkanı kitabında aile yine çocuğunu destekleyen ve ona yardım eden konumdadır.

Sırsayar kitabında parçalanmış ailelerin çocukların psikolojisini de olumsuz etkileyeceği üzerinde durulmuştur.

Serkan'ın bestelediği bütün şarkıların hüznü olmasının sebebinin Serkan'a soran Ada onun bir sırrını öğrenir. Serkan, Ada'ya annesiyle babasının ayrılmak üzere olduklarını anlatır.

“Aslında her türlü şarkıyı severim. Ama bu günlerde içimden hüznü şarkılar fıskırıyor. Çünkü annemle babam ayrılmaya karar verdiler.”(S.57)

Kitapta anne bu defa çocuğu için endişelenen, onu yalnız bırakmaya korkan bir tip olarak karşımıza çıkıyor. Ama kızlar yine de ailelerinden yakınrlar.

“ Bizim evde krallık idaresi geçerlidir. Annem ‘vıdı vıdı kraliçesi’, babam da engin deneyimlerini başkalarıyla paylaşmaktan zevk alan bir kraldır.” dedi Yonca.” (S.59)

“Her anne-babanın aynı olduğunu düşündü Ada. Yonca ailesine haksızlık yapıyordu. “ Makyaj yapmama izin veren bir annem, bana cep telefonu alan bir babam olsa onlardan hiç yakınmazdım.” diye düşündü.” (S.59)

Zeki'nin Zekâ'sı Kaçtı kitabındaki “Gece Yatsı” öyküsünde yazar annelerin gereksiz, hastalık derecesinde olan kaygılarıyla çocuklarını bunalttıklarını ve onların kendi kimliklerini, kendi öz güvenlerini kazanmalarında bu tür davranışların olumsuz etki yaptığını, çocuklara güvenilmesi gerektiğini mizah unsurları kullanarak vermiştir.

“ Şimdiden bu kadar özgürlük verirsek sonrasını sen düşün.” (S.34)

“ Yalnız gürültücü olsa iyi. Tuvaletin sifonunu çekmeyi unutur, uyardıktan derse oturmaz, okul gömleğinin düğmesini her gün koparır...” (S.35)

“ Önlüğümü asacağım anne söz!” (S.36)

“Saçlarını da taramazsın!” (S.36)

“ Tarayacağım anne söz!” (S.36)

“Orhan, alaylı alaylı gülme lütfen! Ya çocuk oradayken depres, sel felaketi veya yangın olursa...”(S.36)

“ Ne biliyorsun, belki yakıtları bitmiştir. Tüple ısınıyorlardır. Ayyy... Tüp dedim de, mutfaktaki tüpleri filan açık kalmış olabilir mi? Ah hıncır kız, ne vardı elalemin evinde kalacak! Neden izin verdik sanki. Offffff off... Orhan, ya hırsız girerse Ayşegüllere? Hepsinin elini kolunu bağlayıp da...” (S.41).

Aynı kitaptaki bir gülmece öyküsü olan “Bir Soru Bin Yanıt” öyküsünde büyüklerin çocuklarını yeteri kadar dinlemedikleri, onlara gerekli zamanı ayırmadıkları mizahi bir biçimde eleştirilir.

“İnsanların problemleri bitmiş şimdi de kazlarınki mi başlamış?...”
(S.26)

“Kazların problemlerini kanatlı hayvan davranışları uzmanı olan veteriner bir arkadaşşıma soracağım. Akşama sana bilgi getiririm.”
(S.26)

“Ne kaz tüyü yastığı patlattın demek! Sonunda olacağı buydu tabii. Kaç kez söyledim sana televizyon seyrederken kaz tüyü yastığın üstünde yuvarlanma diye. Şimdi salonun her yanı tüy içinde kalmıştır. Zaten şu yeni gelen kuşun pisliğinden bıkmıştım bir de bu çıktı başıma. Çabuk kapat o telefonu, salondan çık, odanda bekle.” (S.29)

“ İyi değilim valla babaanne bacak problemleriyle uğraşıyorum.”

“Bak Barışım iyi dinle beni. Ben her zaman ayak bacak problemleriyle uğraşıyorum, ne demek olduğunu iyi bilirim. Yapacağın ilk iş, merhemle güzelce ovmak.”

“ Aklıma ilk gelenler ‘kaz gelecek yerden tavuk esirgenmez.’
‘Komşunun tavuğu komşuya kaz görünür.’... “ (S.30)

Çikolata Zamanı kitabındaki “Hamarat Kız Ece” öyküsünde bir çocuğun annesini mutlu edebilmek için yaptıkları, ailenin onun çabalarına verdiği olumsuz tepki ve bu tepkinin çocuk üzerindeki etkisi anlatılmıştır. Ayrıca çocukların bir işe kalkışmadan önce düşünmeleri gerektiği de vurgulanmaktadır.

“ O sabah herkesten önce uyanmıştım. Yatağымda sağa sola dönüp durduktan sonra kararımı verdim. Anneme sürpriz yapıp kahvaltayı hazırlayacaktım. Bunu düşünmek bile beni heyecanlandırmıştı. Kalbimin gümbür gümbür sesi odamı dolduruyordu sanki.” (S.17)

“İçme suyu koyduğumuz şişelere, buzdolabına baktım. Hiçbirinde su kalmamıştı. Annemin ütünün içine koyduğu ütü suyu aklıma geliverdi birden. İşte suyumuz bulunmuştu!” (S.17-18)

“ ...Annemin çay kavanozunu bir türlü bulamadım. Dolaptaki poşet çayları görünce yüreğime su serpildi. Poşetleri birer birer yırtıp içlerindeki çayı demliğe boşalttım. “ (S.18)

“ Kibrit kutusunun altına yerleştirdiğim peyniri, kutunun kenarlarına denk gelen yerlerden kestim. Düzgün olmamış, üstelik parçalanmıştı. İkinci denemem daha başarılıydı ama bu defa da çok kalın kesmiştim. İnceltiyim derken o da parçalanıverdi. Dördüncü denememden sonra peynir kalmadığını üzülerek ayırımsadım.” (S.21)

“ Yumurtayı kaynatmayı düşündüm ama çok zaman alır diye vazgeçtim. Dolaptan bir yumurta alıp üstüne gazlı kalemle ‘Soframıza hoş geldiniz. yazdım’ (S.24)

“ Bir çırpıda giyindim, tarandım. Gözlüğümün camlarını yıkayıp üzerine sıçramış olan domates çekirdeklerinden onu kurtardım. Okul çantamı kapının yanına koydum.”(S.24)

“ Babam uyandırıldığı için kızmıştı. ’ Bugün Pazar! Git çabuk yat yatağına Ece! Kalkınca anneannelere kahvaltıya gideceğiz, yat uyu!’ diye bağırdı.” (S.26)

“O günden sonra kahvaltı hazırlamayı aklımdan bile geçirmedim. Eğer siz de böyle hamaratlıklar yapacaksanız önce takvime bakmayı alışkanlık haline getirin.” (S.26)

Çikolata Zamanı öyküsünde ise bir annenin çocukları üzerindeki sabırlı davranışı ve bu sabrını kullanmaya çalışan çocuklarına karşı aldığı tavır sergilenmektedir. Ancak çocuklukta ertelenen ve izin verilmeyen bazı durumların onların içinde bir ukde olarak kaldığı da belirtilmektedir.

“ İlk iş olarak tişörtüne kardeşimle birlikte çektiğimiz fotoğrafı bastırmıştı. Sıklıkla bunu giyiyordu.” (S.27)

“ Bize gönderdiği sevgi titreşimlerini okulda da duyumsamamız için yazdığı küçük mektupları beslenme çantalarımıza koyuyordu. Ece ile birlikte mutfağa gidip meyveli jöle yapmamıza bile karşı çıkmıyordu artık.” (S.27)

“ Okuldan gelişlerimiz ise bir şenliğe dönüşmüştü. Her gün evde bir sürprizle karşılanır olmuştuk. Kimi gün annemin pişirdiği böreğin içinden nazar boncuğu çıkıyor, kimi gün odamızın kapısında bize

yazılmış bir şiir buluyor, kimi gün de apartmanın kapısına asılmış uçan balonlarla karşılaşıyorduk.” (S.27-28)

“ Annemin davranışlarındaki bu değişiklikten Ece de ben de sıkılmaya başlamıştık. Arkadaşlarımız bizimle alay ediyorlardı. ... Onunla konuşmaya karar verdik.”(S.28)

“ Ece anlaştığımız gibi davranmadı. Annemin bu tutumundan yararlanmaya çalışıyordu. Koşup anneme sarıldı. ‘Madem farklı bir anne olmaya kararlısın, aşağıdaki bakkala inip bana alerji yapan o meyveli çikolatalardan bir kerelik almama izin verirsin, değil mi anneciğim?’ diye masum bir sesle sordu.” (S.28)

“ Sabahtan beri bir rahat vermediniz, meyveli çikolata diye tutturdunuz. Size ceza olarak çikolata mikolata yok! Çikolata yemenin de bir zamanı vardır canım! Her işi uygun zamanda, uygun yerde yapmak gerek! “ (S.32)

“ Daha neler, börekler çörekler yediniz ya konuklarla birlikte, akşam yemeğine de az kaldı, çikolata yemenin de bir zamanı vardır canım! Yemekten sonrayı bekleyin! Haydi derslerinizin başına!” (S.35)

“ Sözüün özü: Saatler saatler bir türlü göstermedi çikolata zamanını. Ha geldi, gelecek derken günün birinde duruverdi saatler çikolata zamanında. Sevince durdu yüreğimiz, tatlandı dilimiz ama çoğalmıştı yaşımız...”(S.36)

Üşengeç kitabındaki “Babamın Kuşu” öyküsünde aile ile çocuk arasındaki iletişim ele alınmıştır. Babanın, çocuğun hareketlerinden, söylediklerinden yola çıkarak yaptığı müdahaleleri sanki birisinden duyuyormuş gibi yansıtması çocuğun psikolojisini olumsuz etkiler.

“ Kuş gökyüzünden, yerin dibinden, tuvaletten, akla gelebilecek her yerden onu seyrediyor, sonra da babasına ispiyonluyordu.” (S.22)

“ Tuvaletten çıkınca ellerini yıkamamışsın Işık, çabuk ellerini yıka.”(S.22)

“ Babasının kuşuna karşı olan duyguları, zapt edilmesi zor duygular olmaya başlamıştı. O kuşu bir bulsa tüylerini tek tek yolacaktı. (S.23)

“ Dişlerini macunsuz fırçalamışsın, kuşum söyledi!” (S.24)

“ Demek babasının kuşu yememiş, içmemiş ankete yazdıklarını babasına hemen haber vermişti. Okuma yazma bildiğini hiç belli etmemişti bu güne kadar hınzır kuş” (S.27)

“ ‘Kuş, muş yok!’ diye azarladı babası. (S.28)

“ Ertesi gün, Işık okula gittiğinde rehberlik öğretmenini bulup güzel haberi verdi: ‘ Öğretmenim, babam kuşunu kesti, kuşunu kesti! Artık babamın kuşu yok!’ “ (S.29)

Aynı kitaptaki “Emek’in Konukları” öyküsünde eşlerin birbirlerinin fikrini almadan eve misafir kabul etmelerinin karşısındakini zor duruma düşüreceği anlatılmaya çalışılmıştır. Bir anda haber verilen konuklar için evde hazırlık yapılamayınca her şeyi hazır almak zorunda kalır ve çok masraf yapılır.

“ Hayatım, bu akşam İsmail Beyler bize gelecek haberin olsun.” (S.30)

“ Huriye Öğretmen yutkundu, gülümsemeye çalıştı; fakat yüzü gölgelenmişti. ‘ Buyursunlar!’ diyebildi yalnızca.” (S.30)

“ ...Önce Çıtırık çerezciye uğradı. Leblebi, fındık, çekirdek aldı. Otobüse bindi. Mezeci Musti’ye gidebilmek için evinden üç durak önce indi. Mezeciden, yaprak sarma, elmalı turta, bademli kurabiye aldı. Oradaki börekleri gözü tutmadığından börekleri bir durak ilerdeki börekçiden aldı. “ (S.31)

Ailesinden habersiz eve misafir davet eden çocuğun yine annesine sormadan alınan yiyecekleri arkadaşlarına ikram etmesi de işlenen temalardan biridir.

“ ‘Canım annem! Biliyordum bizi düşüneceğini. Neredeyse açlıktan ölüyorduk. Benim güzel annem, nasıl da bilir arkadaşlarımı davet ettiğimi, aslan annem! ‘ dedi ve akrobatik bir hareketle annesinin elinden kaptı.

Mutfağa doğru koşarken bir yandan da arkadaşlarına sesleniyordu.

‘ Çocuklaaaaaaar, bakın annem bize neler getirmiş!’ “ (S.32)

Kitaba adını veren “Vampir Öyküsü “ adlı öyküde kadın yazar olmanın zorlukları ve sorunları dile getirilir. Annelik duygusunun ve sorumluluğunun yazarlığı nasıl etkilediğini ve mesleği ne olursa olsun bir kadının annelik duygusunun ve kadın olmanın verdiği sorumluluğun her zaman daha önemli olduğunu vurgulamaya çalışır. Bir kadın yazarın hem iş yaşantısında hem sosyal yaşantısında hem de aile yaşantısında karşılaştığı sorunlar dile getirilir.

“ İyi günler efendim. Biz İmbat televizyonundan arıyoruz. Sizi bir programımıza konuk etmek istiyoruz. Hazır tatil de yaklaşıyor. Bir yazar olarak kitap okuma konusunda çocuklara önerileriniz ne olabilir diye düşündük” (S.58)

“ Aaa, küçük kızımın okuldan gelmesine yarım saat kalmış. Eyvah! Gelince yemeği hazır bulmalı. Bugün benden yoğurt çorbası istemişti.

Aman canım yoğurt çorbası ne ki, iki dakikada pişirir dönerim öykümün başına.” (S.60)

“ Evet söyle bakayım Türkiye’yi çevreleyen denizlerin isimlerini...” (S.63)

“ Bak biliyorsun, aferin. Buldukları yönleri de ezberle, tamam işte. Ben de öykümü yazayım, olur mu güzel kızım?” (S.63)

“ ... Aa, çamaşır makinesinin sesi duyulmuyor, tabii ya çoktan bitmiştir. Asayım çamaşırları da kurusun bir yandan.” (S.64)

“ Uyku gözümde akıyordu ama kararlıydım çalışmaya. Evdekiler uyuduktan sonra masamın başına geçip yazacaktım öykümü. Yazar bir annenin yapacağı en iyi şey buydu. “ (S.64)

4.2.4. Diğer Temalar

4.2.4.1. Yer Tanıtımı

Kitaplarda yer betimlemeleri oldukça etkileyicidir. Anlatılan yerleri görmeyenler sanki gidip görmüş gibi gözlerinin önünde canlandırabilirler. Yazarın anlattığı yerler, genellikle ülkemizin tarihî ve doğal güzellikleridir. Böylece sadece olayı anlatmakla kalmaz çocuklara bazı bölgeler ve şehirler hakkında bilgiler de verir.

Dolunay Dedektifleri – 1 İz Peşinde romanında Kaş’ın tarihî ve doğal güzellikleri de kahramanların gözleriyle okuyucuya verilmekte ve kitap sadece bir macera romanı olmaktan çıkarak çocuklara ülkemizin tarihî ve doğal güzellikleri de tanıtılmaya çalışılmıştır. Çocukların Bodrum’daki gizli geçitten Kaya Mezarlarına çıkmaları buradan Kaş’ın doğal güzelliklerini görmeleri okuyucunun kendini orada hissetmesini sağlamıştır.

Dolunay Dedektifleri – 3 Mumya Dükkanı romanında ise birer kitap kahramanı olan Dolunay Dedektifleri canlanarak aramıza karışmıştır. Dolunay Dedektifleri'nin Mardin'i konu alan son serüvenlerinde, çocukların bilgi dağarcığına yeni şeyler katılarak Mardin ve çevresi kahramanların gözüyle tanıtılır.

“ Avludaki sütunların çiçek figürlü oymaları, kapı ve pencereleri çevreleyen taşlara dantel gibi işlenmiş beyaz güvercinler... Odaların kemerli giriş kapılarındaki motifler, yüksek tavanların süslemeleri...” (S.39)

“...Kentin büyüleyici güzelliğiyle sessizliğe büründüler. Zamanı geriye sarmış, bir ortaçağ masalının içine girmişlerdi çoktan.” (S.37)

“Mezopotamya ovası denize dönüşüyordu sanki. Suriye'den göz kırpan ışıklar karşı kıyı olmuştu bile. Ovayı çevreleyen irili ufaklı köyler de iskeleler gibi uzanıyordu kıyıda. ‘Burası bizim düş denizimizdir.’ dedi Fırat. ‘Gece gelir, sabaha değin su masalları anlatır Mardin’e, sonra kimseler görmeden çekip gider... Ova olur.’”(S.66)

Mardin çevresinde iz bırakan Mezopotamya uygarlığının yanı sıra Artuklular, mağaralar, gizli geçitler, su bentleri, Kufi yazılı mumya yazıtları, Dara ve Hasankeyf kentleri, dünyanın ilk açılır kapanır Roma Köprüsü ve lapis lazuri taşı çocukların merak duygusunu kamçılar.

Dolunay Dedektifleri – 2 Dehşet Mektuplar romanında didaktik öğeler ön plana çıkmaktadır. Ece'nin projesiyle Allioni kenti ve İlya Çayı tanıtılıyor. Timülüsler Gago'nun görmeyen gözleriyle anlatılıyor. Barcelona'da gezilen akvaryum müzesi ve Picasso'nun evi tanıtılıyor.

Zaman Torbası kitabındaki “Kumbara” öyküsünde ise Zonguldak ilinden, orada taş kömürü çıkarıldığından ve madencilerden söz edilerek okuyucunun sıkılmadan bu konularda bilgi sahibi olması sağlanmıştır.

4.2.4.2. Tarih

Tarih yazmak kadar öğretmek de önemlidir. Yakın tarihimizden bir kesiti ele alan yazar, ele aldığı dönemin kahramanlarıyla kendi kahramanlarını karşılaştırarak, anlattığı dönemin, çocuklarda kalıcı olmasını sağlamıştır.

Mustafa Kemal'in Kayıp Seslerinin İzinde kitabında, bir ağacın sesleri kaydetme özelliği kullanılarak yakın tarihimiz, tarihi yazarlardan değil, tarihi yaşayanların ağzıyla anlatılıyor.

“ Bütün gazeteler batı dünyasının güçlü devletlerinin, Osmanlı İmparatorluğu’nu yutmaya hazırlandığını yazıyor. Durum kötü, güzel amcam.” (S.49)

“ Kurt kemiriyor memleketi, maliye perişan. Bir bankere borçlu koskoca imparatorluk.” (S.50)

“ Bunların niyeti başka Hüsrev. Anadolu’ya el koymak istiyorlar, parçalamak istiyorlar. Tükendik yahu. Kimse milleti düşünmüyor. Antalya’da, Konya’da İtalyanlar var, Adana’ya Fransızlar oturuvermiş...” (S.62)

“ Yunan İzmir’e çıkmış...” (S.63) Çok ölü var çok. Bunlar İstanbul’u yakıp yıkıp bizi de kurşuna dizecekler. Daha bir gün önce Rauf Bey ile görüşmüş konuşmuştuk. Anlatmıştı bana Erzurum’da, Sivas’ta ne kararlar aldıklarını.” (S.70)

“ Ne desin... Cuma günü Ankara’da dualarla açmışlar Meclis’i. ‘Allah yardımcıları olsun’ diye bütün gün dua edip duruyor kadıncağz.” (S.93)

“ Sadece o mu hepimiz dua ediyoruz Millet Meclisi’nin başarısına.” (S.93)

“ Kolay değil bu iş. Bir memleketin iki başı olur mu? İstanbul bir tarafta, Ankara bir tarafta...” (S.93).

“ Eee Hüsrev Efendi, Cumhuriyet Bayramı’nda herkese bedava limonata, şerbet dağıttın ha?” (S.102)

“ Bütün dünyanın kullandığı takvimi kullanıyoruz artık biz de.” (S.109)

“ Kadınlar da okula gündüzleri gidiyorlarmış yeni harfleri öğrenmeye.” (S.111)

“Gazi düşmanı memleketten nasıl kovduysa şimdi de cahilliği kovacak.” (S.111)

Bu kitapta, cumhuriyet, laiklik, Latin alfabesi, Batı’nın takvimi, uzunluk ve ağırlık ölçülerinin alınması vb. tartışmalı tarihsel konular da işlenmiştir.

Mavi Zamanlar romanında tarihsel değerlere sahip çıkma bilinci de aşılınmakta, çocuklara Allioni aracılığıyla tarih sevgisi ve tarihe sahip çıkma isteği verilmeye çalışılmıştır.

4.2.4.3. Mitoloji-Arkeoloji

Yener’in kitaplarında mitoloji ve arkeoloji önemli bir yer tutar. Kahramanlarını arkeolojik kazıların yapıldığı bölgelere götüren ve oralarda

mitolojik olayları da içine alan heyecanlı maceralara sürükleyen yazar, ülkemizin tarihî güzelliklerini bu yolla çocuklara tanıtır. Yazar, kitaplarında, tarihî değerlerin korunması için, bazen çocuklara önemli sorumluluklar ve görevler de verir.

Tarihi, mitolojiyi ve arkeolojiyi bir arada sunan *Mavi Zamanlar* romanında gençleri belgeler içinde boğmadan mizah unsuru da katarak arkeolojik kalıntılar tanıtılır.

“Bülent bulduğu yontuya dikkatle bakarak, 'Kafada bir çatlak var, galiba!' dedi. Aktan pıskırarak gülmeye başladı. 'Kafayı çatlatmış senin yontu Bülent abi!' Arzu sesine romantik bir tını vererek konuştu:, 'Billur dağında bir deniz kızı yaşarmış. Binlerce yıldır 'Ahhh... Bülent beni kurtarsa' dermiş. Ama kafası çatlakmışşşşş...' 'Dağda denizkızı ne arar Arzu abla?’” (S.78)

“Su perisi insanoğlunun açgözlülüğünü unutmuştu. Kuzey'i ve Güney'i koruyabilecek tek şeyin ne olduğunu biliyordu. İnsanoğlu, günün birinde Su Perisi'nin dünyanın merkezine uzanan köklerini yerinden oynatırsa, şifa dağıtan ateş, alevler kusacaktı yine... İzleri sürebilen gözler, aynada görecektir. Dolunay Masalcısı'nın ipucunu. Yuvasına git ve kurtar Su Perisi'nin ikizini.” (S.59)

4.2.4.4. Kıskançlık

Kıskançlığın insanları zor ve komik durumlara düşürdüğü, iyi bir özellik olmadığı, kahramanların başından geçen olaylarla çocuklara gösterilmeye çalışılmıştır.

Vampir Öyküsü kitabındaki “Bebek” öyküsünde, çocuklar arasındaki kıskançlıklar ve yeni doğan kardeşlerin evin diğer çocukları tarafından kabul edilmeleri ve olası bir kıskançlığın önlenmesi için ailenin aldığı tedbir dile getirilmiştir. Ayrıca; çocuklar arasındaki kıskançlık yeni doğan bir bebeğin gözüyle

ve Ece ile ablasının tartışmalarıyla mizah unsurları da kullanılarak anlatılmıştır. Okuyucuya düzenli olunması yönünde mesajlar Ece'nin ablasının dağınıklığı ve Ece'nin bu konudaki şikâyetleri anlatılarak hissettirilmeye çalışılmıştır.

“ Az önce telefon ettiler. Öğlene doğru geleceklerini söylediler. Kardeşin sana armağan getirecekmiş.” (S.44)

“ Bebeğin armağanla birlikte doğmayacağını biliyordum ama yine de merak etmişim bu konuyu.” (S.46)

“ ‘Ablama armağan gelmeyecek mi?’ diye sordum anneanneme.” (S.46)

“ ‘O büyüdü, yedinci sınıfa gidiyor. Yalnızca küçük kardeşlere armağan gelir.’ dedi.” (S.46)

“ Ablam kıkır gülüp;

Bir cep telefonu‘ gelirse fena olmaz anneanne! Bebek elinde cep telefonuyla doğmuş. ‘bunu büyük ablama getirdim’ diyormuş, hah hah hah ne komik!’ dedi.” (S.46)

“ ‘Bu kardeş benim, haberin olsun! Mamasını da ben yedireceğim, altını da ben değiştireceğim.’ dedim ablama.” (S.47)

“ ‘Yok canım, nereden senin oluyormuş, sen ne anlarsın bebek bakımından, iki günde öldürürsün çocuğu!’ dedi.” (S.47)

“ ‘ Bu çocuğun Ece'den daha uslu olacağı kesin.’ dedi ablam dişlerinin arasından konuşarak.” (S.47)

“ Kundağın neresinden çıktığını anlayamadığım oyuncak bebeğe uzanmamla birlikte, sevgili kardeşim önce havaya, sonra kafamın tepesine çişini fişkirtiverdi.” (S.50)

“ Nasılmış bakalım abla olmak, kolay mıymış, al bakalım ilk armağanını, sulu armağan...” (S.50)

“... Önce yıkadı usta eller beni, sonra burcu burcu süt kokan annem susamışlığımı aldı. Babamın sevecen sözleri dilsiz bahçemde çiçeklendi. Bu kavuşmaya sevindim göklerce.” (S.50)

“Çilli küçük kızla ona çok benzeyen büyük kız, tartışıp duruyorlardı. Hangisine “abla” diyeceğim konusunda bile anlaşamıyorlardı. Küçük kız bana odamı göstermek bahanesi ile bütün oyuncaklarımla oynadı. Emziğimi ağzına alıp yamru yumru yaptı. Battaniyemin altına girip “ingaa... inga...” diye taklidimi yapınca, içimden suratına koca bir yumruk indirmek geldi. Bu kız odamı dağıtamaz, oyuncaklarıma el süremez! Gitsin kendi odasını dağıtsın! Çişimi suratına fişkirtince yüzü amma da gülünç oldu. Bu evde çok eğleneceğim şimdiden belli olmuştu. “ (S.52)

“ Ablamın ters çıkarıp komodinin üstüne fırlattığı vişne suyu lekeli hırkası, sandalyenin altında duran çorabının teki, halının üstündeki boş kaset kutusu, oyuncak sepetimin içine doldurduğu ders kitapları bile bile içimdeki bu sevinci yok edemedi. Odayı onunla paylaştığımızdan bu yana, odama çekidüzen veremiyordum.”(S.43)

“... Bu oda, ablamın eski odasıydı. Benim odamı dağıtmaya başlamadan önce bu odayı dağıtırdı!” (S.46)

4.2.4.5. İnanç

İnanç teması da yazarın kitaplarında ele aldığı temalardan biridir. İnanıldığı değerlere sahip çıkan insanların bir gün mutlaka isteklerini gerçekleştirecekleri gözler önüne serilir. Kimi zaman umudunu kaybeden ve pes eden kahramanlar daha sonra başka kahramanlardan etkilenerек hatalarının farkına varır ve daha kararlı bir şekilde tekrar amaçlarının peşine düşerler.

Zaman Torbası öyküsünde umudun hiçbir zaman kaybedilmemesi gerektiği en zor durumlarda bile bir çıkış yolunun bulunabileceği anlatılır.

“ Baba futbol ve hayat benzerler mi birbirlerine? Hep gol atmak için mi uğraşırız?” (S.38)

“ Kaybetmekle kazanmak kardeş belki de... Yaşam akıp giderken kaybetmenin aslında kazanmak olduğunu biliyoruz.”(S.38)

“ Doksanıncı dakikada gelen bir gol hayalleri gerçek yapmaz mı? (S.39)

Vampir Öyküsü kitabındaki “Sihirli Kekik Çayı” öyküsünde bir şeye inanmanın gücünün insan psikolojisi üzerindeki etkisi anlatılmıştır. Okuduğu efsaneden etkilenen babaanne dağdaki kutsal ateş üzerinde pişen kekik çayından içince ağrılarının geçeceğini düşünmüş ve bunu da rüyasında kendisine bir dedenin söylediğini anlatmıştır. Kutsal ateşte pişen kekik çayından içince iyileşeceğine inandığı için dağa tırmanırken ve yol hazırlıkları yaparken de yorgunluktan ve bacak ağrılarından şikâyetçi olmaz. Nitekim kekik çayını içtikten sonra da uzunca bir süre bacak ağrıları çekmemiştir. Bu öyküde de mizah unsurları kullanılmıştır.

“ Bir dede girdi düşüme, bacak ağrılarından nasıl kurtulacağımı söyledi.” (S.31)

“ Yok canım, benim gördüğüm kot pantolonlu, spor ayakkabılı, sakalsız bir dedeydi.” (S.33)

“ Dedenin kanatlı bir atı vardı. Atın yelelerinden, kuyruğundan mavi ışıklar damlıyordu. Burun deliklerinden, ağzından mavi ışıklar saçıyor. Uçan at kişneyerek önünde durdu. Dede atın üstünden inip, ‘Ben ışık ülkesinden geliyorum. Senin ilacını getirdim. Dilerin söylemediğini rüyalar söyler. Beni iyi dinle, binlerce yıldır hiç sönmeden yanan kutsal ateşte pişmiş kekik çayı içersen bacak ağrıların geçer.’ dedi.” (S.33)

“ Hepimiz oflayıp puflarken babaannem en önce gidiyor, hiç yakınmıyordu. Patikayı tırmanırken asla geriye bakmıyor, sürekli ileriye gözlüyordu. İlerlemenin iyiden iyiye zorlaştığı yerlerde elimden tutuyor, birlikte yürüyorduk. Alnında biriken terleri kimseye göstermeden siliyor, yürümüyor, sanki uçuyordu.” (S.36)

“ Demek babaannen kitapta okuduğu bu söylenceden çok etkilenmiş. Baksana rüyasına bile girmiş. Kutsal ateşte pişmiş kekik çayının onu iyileştireceğine gerçekten inanıp bunu denemek istemiş. İnanmanın gücünü görüyor musun, babaannen o dik yamaçlara hiç yakınmadan nasıl da tırmandı.” (S.42)

Zaman Torbası kitabındaki “Kar Yelkenlisi” öyküsünde inanarak bir işe kalkışmanın başarı getireceği teması islenmiştir. Çocuklar kafaya koyduklarını araştırıp uygulamaya sokarlar.

“ Selo, ben kar yelkenlisi gördüm rüyamda, bak resmini çizdim buraya. Senle beraber yapalım mı?” (S.42)

“ Kızağın üstüne bir tahta direk bağladılar. Direği tellerle tutturdular. Direk rüzgârın yönüne göre döndürülebilecekti. Bu direğe çift yelken

bağladılar. Bıkıp usanmadan çabaladılar. Ağzları burunları üşüyor, el parmakları sızım sızım sızlıyordu ama asla vazgeçmiyorlardı; pupa yelken gidecekleri günü heyecanla bekliyorlardı.” (S.48)

“ İlk aksilik kara inişte oldu. Kızak daha üstüne binmeden devrildi, karlara yatıverdi. Yaptıkları her şey bir anda kullanılamaz hale gelmişti. Karların üzerine yuvarlanıvermiş bir çocuğa benziyordu kızak.” (S.48)

“ Bu olağanüstü bir buluş Adil. Siz üç arkadaş bir keşif yapmışsınız bence. Elinizdeki malzeme yeterli olmadığı için başarılı olamamışsınız. Bana izin verir misin bu kızağı alabilir miyim?” (S.51)

“Her gün okul çıkışı filmin çekildiği alana gidiyordu Adil, Selo ve Gilman. Filmin oyuncularını da öğrenmişlerdi onların adlarını.

Bir gün gittiklerinde düşlerindeki kar yelkenlisi karşılarında duruyordu. Nereden getirtiyse, gerçek yelken bezi, gerçek bir dümen bile bulmuştu İhsan Amca. Uzun uzun seyrettiler düşlerinden çıkıp gelen yelkenliyi.” (S.52)

4.2.4.6. Bilim

Mavisel Yener’in kitapların da bilim de önemli bir yer tutar. Kitaplarında farklı bilim dallarıyla ilgili terimlere ve bu terimlerin açıklamalarına yer veren yazar, bilimin insan hayatında ne kadar önemli ve vazgeçilmezi olduğunu göstermeye çalışır. Çocuklara zaman zaman bilimsel projelerde görevler vererek onların bir şeyler üretebileceklerini ve geleceğin bilim adamları olacaklarını yaşayarak öğretir.

Dolunay Dedektifleri – 3 Mumya Dükkanı romanında tıp alanında çölyak, şeker gibi hastalıkları gözden geçirirken, biyoterör, salgın, karantina, elektronik

eczane, ilaçların kötüye kullanımı, antiviral ilaçlar gibi kavram ve konular hakkında uzun uzun bilgi verir.

Yazar, aynı zamanda bilgisayar (internet) dünyasının önemini de sezdirir.

Mustafa Kemal'in Kayıp Seslerinin İzinde romanında termometre, osiloskop, galvanometre gibi aletlerin ne işe yaradığı da anlatılarak sadece tarihsel konularda değil, fen bilimleri ile ilgili alanlardaki bazı kavramların öğretilmesi de amaçlanmıştır.

Dinozorla Kahvaltı kitabında dinozorların yaşantılarıyla ilgili bilgiler, bazen doğrudan bazen de satır aralarında, çocuk diliyle ve gözüyle aktarılır. Bazı bilgilerse ucu açık bırakılarak okuyucudan kendisinin araştırma yapması ve bulması istenir.

"Şeyy, amca... yani öğretmenim... dinozorlar ne yermiş?" (S.19)

'Amca' sözcüğüne bütün sınıf kıkırdadı. (S.19)

"Doğa bilimciler, duymamış gibi yapıp yanıtladılar: Dinozorların kimi etobur, kimi otoburdur. Okulunuza getirilenin etobur bir dinozorun fosili olduğunu düşünüyoruz..." (S.21)

"Milyonlarca yıl önce yaşamış korkunç canlının fosiline bakıp alay etmek kolay. Canlıyken de onu 'gülünç' bulur muydunuz acaba? diye gülümsedi öğretmen. Irmak yine kıkırdadı: Ayy... korkunç... Düşünsenize... Dinozorun biri esnese o kentte fırtına çıkardı... Dinozor upuzun kuyruğu, dev gibi bacaklarıyla capcanlı karşısındaymış gibi dudaklarını ısırды Leyla. 'Bırr... ödüm kopardı...' Sinan'ın anlatımı bitince, öğretmen o günün araştırma konusunu verdi: Dinozorlar yeryüzünden nasıl yok olmuştur?" (S.28)

Üşengeç kitabındaki “Uranüste Karınca Olmak” öyküsünde yapılan buluşların rastgele uygulamaya konulmaması, kontrol altında uygulanması gerektiği üzerinde durulmuştur.

“ Diyelim ki kafadan çatlak bir karınca bunu icat etti, hemen bütün karıncalara uygulamaları mı gerekirdi. Bu gürültüde aklımı oynatacağım! Nerede o eski, bildik karıncalar, nerdeeee? “ (S.45)

“ Demek ki karınca karıncalığını bilip öyle kalmalıydı. İnsanlar gibi konuşmamalıydı!” (S.45)

4.3. Mavisel Yener’in Eserlerinde Anlatım Metotları

4.3.1. Gülmece

Dolunay Dedektifleri -2 Dehşet Mektuplar romanında yazar, gülmece unsurları vasıtasıyla okuyucuyu sıkıcı ortamdaki uzak tutmak istemiştir.

“ Gogo, Gugu ile isim benzerliğin var, akrabaları mı yoksa? “(S.67)

“ Evet, kız kardeşim olurdu. “ dedi. Gago. Gülüştiler. (S.67)

Kızlar Sünnet Olur mu? kitabındaki “Çikolata Tavşan” öyküsünde çocukların çikolataya olan düşkünlükleri mizah unsurları kullanılarak anlatılmıştır. Aynı zamanda okuyucu bilmeceler yoluyla düşünmeye sevk edilmiştir.

“ Üstü çayır biçilir,
Altı çeşme içilir.” (S.74)

“Yatağımdan usulca kalkıp salona gittim. Tavşanın ayaklarını uzun kulaklarını seyrettim. Tek kulağını yesem kimse fark etmez diye

düşündüm. Kulaktan bir ısırık alıverdim. Çok lezzetliydi. Tavşanı yerine koydum. Tek kulağı ile çok komik görünüyordu. Diğer kulağını da yersem daha iyi olacak gibi geldi. En azından tavşanların kulaksız hayvanlar olduğu düşünülebilirdi. Diğer kulağı da afiyetle mideme indirdim. Artık uyuyabilirdim.

Ertesi gün kimsenin tavşandaki küçük değişikliği fark etmediğini görüp rahatlardım. “ (S.75)

“ Bir dalda üç tane kuş var. Avcı bir tanesini vurdu. Kaç kuş kaldı?” (S.75)

“ O akşam herkes yattıktan sonra yine tavşanın yanına koştum. O hayatımda yediğim en lezzetli çikolataydı. Kim bilir başı ne kadar güzeldir, diye düşünüp bir ısırıkta başını gövdesinden kopardım. Çikolata tavşan başsız kuyruksuz ayaksız haliyle pek zavallı görünüyordu.” (S.75)

“Tam o sırada dayım salona girdi. Beni tavşanın başında görünce olanları anlayıp gülmeye başladı. Ardından annem de geldi. Dayım ellerini dudaklarına götürüp bana sus işareti yaptıktan sonra annemle konuşmaya başladı.” (S.75)

“ Biliyor musun abla, İspanya’da bilim çok ilerledi.. artık ayaksız, kuyruksuz, hatta başsız hayvanlar üretiyorlar. Bunu ilk kez tavşanların üstünde denediler. Ve bu tavşanların çeşitli malzemelerden üretilen biblolarını da ‘anı tavşanı’ olarak satıyorlar.” (S.75-76)

Üşengeç kitabındaki “Gün Doğumu” öyküsünde apartman dairesinde bulundurulmaması gereken bir hayvanın apartmanda ve mahallede sebep olduğu kargaşa mizah unsurları kullanılarak verilmiştir.

“ Deprem geliyor komşulaaaaar, çıkın dışarııııı! Bakın bütün hayvanlar bağırmaya başladı. “ (S.12)

“ Kimi donla, kimi pijamayla balkona fırlamış, durum değerlendirmesi yapıyordu:
Anneee, Ali Rıza amcaların balkonuna bak. Ali Rıza amca palyaço olmuuuuş!”(S.12)

“ Horozun uzaktan kumandası yok ki susturayım, siz arabayı susturun.” (S.12)

“ Ayyy çocuklar Lale teyzenizin kalçalarına bir şey olmuş, balkonda bağırıp duruyor ‘ kalçalarım, kalçalarım’ diye.”(S.12)

“ Top işte ne bilsin horozun kafasına gitmesi gerektiğini. İkinci kattan geniş bir yay çizerek sokağa doğru süzüldü, Emine ninenin yüzünün ortasına çarptı. Emine nine elleriyle yüzünü kapatıp kalakaldı. Ağlıyor mu gülüyor mu belli değil.” (S. 14)

Aynı kitaptaki “Rüzgâr” öyküsünde aniden ortaya çıkan doğal bir olay karşısında insanların gösterdiği davranışlar mizah unsurları kullanılarak gözler önüne serilmeye çalışılmıştır.

“ Sınavımız başlayalı beş dakika olmuştu. Sınıfın penceresi, dışarıdan esen deli rüzgârın gücüyle açılıverdi. İçeri birdenbire dolan hava akımı, defterlerimizi, kitaplarımızı bir anda sağa sola fırlattı. “ (S.59)

“ Kızlar rüzgârdan şemsiye gibi açılan plili eteklerini kapatmaya çalışıyorlardı. Bu sırada Füzûzan’ın bacaklarına yazdığı kopyalar gün ışığına çıktı.” (S.59)

“ Rüzgâr, Aysel’in kalın örgülerini yana açmış, örgüler sanki kafasında çıkan iki boynuz gibi duruyordu.” (S.60)

“ Öğretmenim, deprem öncesi böyle rüzgârlar çıkarmış diye bilgiçlik taslarken birden bire duvarda asılı olan Türkiye haritası kafasına düşüvermez mi?...” (S.60)

Zeki'nin Zekâ'sı Kaçtı kitabındaki “Bizim Evde Her Şey Canlı” öyküsünde bir işin ehli olmayanlar tarafından yapılmaya kalkışılmasının doğuracağı sonuçlar gülmece unsurları kullanılarak verilmiştir.

“ Kova devrilince, içinde biriken sular tüyelerini sırlı sıklam etti. Ardından hızla gelen suları kollayıp bir yandan korkuyla kaçarken, önünü göremedi ve uzun ayaklı sehpaye çarptı. Sehpada duran kuş kafesi, her zamanki gibi sakin bir gün geçireceğini sanan minik kuşun korku dolu bakışları arasında, koridora kadar yayılan köpüklü suların üzerine devrildi.” (S.49)

“Akıl akıldan üstündür yazar abla, sen ne dersin?” (S.53)

“ Boru sızdırıyor olmasın?” dedi Gül Hanım. (S.53)

“ Aaa, evet boru çatlak olmalı. Bunu şu anda yapamayız. Duvarı yararak boruyu değiştirmem gerek. Bunu yarına bırakalım. Ben en iyisi ana vanadan suyu keseyim, yarına kadar idare ediverin.” (S.53)

“Muhteş, muhteşem bir hareketle kollarını sıvadı, çalışacağına işaretliydi bu.” (S.53)

“Ustaaa şimdi de sıcak sular akıyor!” (S.54)

“Abla bu kedinin miyavcasından anlıyor musun sen?” (S.56)

“Anlıyorum elbet sana ‘ İşini çabuk bitir. ‘ diyor.” (S.56)

“Abla sana bir şey diyeyim mi, ben ustayı çağırırsam iyi olacak.”
(S.60)

Kızlar Sünnet Olur mu? öyküsünde yazar sünnet konusunu bir kızın gözüyle mizah unsurlarını kullanarak ele almıştır.

“ Akşam yemeğinde annemle babama sünnet olmak istediğimi söyledim. İkisi de çok güldü. Kız çocukları sünnet olmazmış. Böyle davranmalarına üzüldüm. Sünnet olan ilk kız ben olsam ne olur sanki? Mehmetcan sünnet günü caddelerde atın üstüne binip gezecekmiş. Ben de binmek istiyorum.” (S.8)

“ Öğretmen teneffüste beni yanına çağırdı. Günlüğümü okumuş. Yazımı çok beğenmiş. Sünnetin ne demek olduğunu bilmediğimi sanmış. Bana anlattı.” (S.9)

“ Kolayı var öğretmenim, benim de başka bir yerimi azıcık kessinler. Ben de sünnet düğünü istiyorum dedim.” (S.9)

Üşengeç kitabındaki “Solucanlarım” öyküsünde gülmece unsurlarına yer verilmiştir.

“ Anlatsam, desem ki: ‘ Piruze teyze, biz sınıfta yarışma düzenledik. Bir haftada en fazla solucan yakalayan bir koli gazoz kazanacak. Lütfen solucanlarımı elleme!
Dinlemezdi beni. Bir şey olunca hemen anneme telefon açıverirdi.”
(S.17)

“ Sus! Geçen hafta deme! Odandaki leş kokusunu bulana kadar neler çektim. Çorap çekmecesinin içinden çürümüş yarım bir elma, halının

altından da muz kabuğu çıktı.Var git okuluna da işimi yapayım.”
(S.17-18)

“ Piruze teyze'nin arkası dönükken, kutuyu aldığım gibi odadan dışarı fırladım. İlk anda buzdolabı aklıma geldi. Kutuyu buzdolabına sokuverdim.” (S.20)

“ Akşam okuldan eve geldiğimde soluğu buzdolabının başında aldım. Solucanlarımı oradan çıkarmalıydım. Gözüm birden buz dolabının üstündeki nota ilişti.

Piruze,

Dolaptakileri kızart gömlekleri ütüle.

Handan

Müdür Hanım,

Buzdolabına bıraktıklarını kızarttım. Hepsini yakalayabilmek için çok uğraştım. Ali Bey'e söyle, bir daha canlı canlı getirmesin. Gömlek ütülemeye zaman kalmadı. Piruze” (S.20)

4.3.2. Dolaylı İletiler

Mavi Zamanlar romanında dolaylı iletiler oldukça fazladır. Özellikle masaldan alınan bölümlerde verilenler, okuru düşünmeye zorlar.

“O zaman bu geceyi hatırlayacaksın. Sen çevrendeki kötülöklere hayır diyebilme gücüne sahipsin. İşler kötüye giderse hatırlayacağın cümle şudur: Gözler iz sürmeli, gördüğünün içine sızabilmeli, rengini bırakmalı baktığına. Uçsuz bucaksız düzlüklerde rastlayınca yüz çevirdiğimiz, tekerlek izleri gibi yol gösterebilmeli.”(S.34)

Mavi Elma romanında da örtük iletiler sıkça kullanılmış ve çocukların düşünce gücü zorlanmıştır.

“Korkma güzel kız.Burada çok şey öğrendin ve öğreneceksin.İnsan hiç bilmediği yollarda soruların yanıtlarını daha kolay bulur.Yol en iyi öğretmendir.Haydi size iyi yolculuklar.” (S.43-44)

“Evet, mağaranın çıkışı bulmuştuk.

‘Burdur Gölü’ne geldik. Burası Burdur Gölü’ diye haykırıyordum.

Geçip gitmiştik de nasıl anlayamamıştık gözümüzü kamaştırın şeyin gün ışığı olduğunu. Demek bazen doğru yolun yanından geçip gidiyorduk göremeden.” (S.71)

4.3.3. Kişileştirme

Yener, hayvanlar ve bitkileri insan gibi algılayarak, insana özgü nitelikleri o varlıkların bu özelliklere sahip olduğunu kabul ederek hikayelerinde kullanmıştır.

Zaman Torbası kitabının “Kadişon” öyküsünde öykünün hayvan kahramanlarından olan Kadişon, merak etmek, düşünmek gibi insani özelliklere sahiptir.

“ Kadişon hep merak ederdi, bir eşeğin başına püsküller takılmazsa, eşek yükünü taşımaz mıydı?” (S.18)

“Kadişon püskülü satılmadığı için seviniyordu ama merak ediyordu. Eşeği olmayan bu adamlar ne diye püskül almak istiyorlar ki? (S.23)

Kızlar Sünnet Olur mu? kitabının “Dişini Arayan Çocuk” öyküsünde hayvan ve bitkiler insan gibi konuşturularak bir kişileştirme yapılmıştır.

“ Belki bilirler diye bulutlara seslenmiş. Bulutlar: ‘dişinin başına bekçi koyup bekletseydin.’ deyip gözden kaybolmuşlar.” (S.31)

“ Kara köpek, dişimi kaybettim. Nerede olduğunu biliyor musun?” (S.31)

“ ‘Ben bahçeyi beklerim, başka bir şey bilmem hav hav hav’ demiş kara köpek.” (S.31)

“ Bahçedeki papatyaya ilişmiş gözü. Bir kez de onlara sormuş.” (S.31)

“ ‘Dişinin sana bin selamı var ama bilmiyoruz yerini’ diye şaka yapmışlar.” (S.31)

4.3.4. Betimleme

Mavi Zamanlar romanında olaylar anlatılırken çevre gözümüzde çok iyi canlandırılmış ve güçlü tasvirler yapılmıştır.

“Ot kokuları, ılık meltemin büyüyle canlanıp Alyonoi eteklerinde nazlı nazlı dolandı bir süre; sonra uzak dağların doruklarına doğru yükseldi. Gecenin hiç beklenmedik bir anında, birden sabaha dönüştü sanki karanlıklar. Umutsuzlara umut, sevgililere aşk dağıtan, dev bir top fırladı ağaçların ardından; gitti gitti, ot kokularına bulanana dağın doruğuna durdu... Gümüş rengi gece kuşları, kartal süzülüşüyle konuverdi hatları ay ışığıyla çizilmiş billûr dağın doruğuna. Yıldızları kulaçladı bakışları. Mavi kanatlı kelebek, uyumayı unutan tırtıl, aydınlığa koşan pervaneler, sevgilisiyle ilk kez buluşmaya gidecek bir genç kızın heyecanını yaşardı her dolunayda. Tıpkı o gece olduğu gibi... Ay ışığı İlya'da yıkanırken, yer gök sus pus oldu. Ortalıkta çıt yoktu... Çocuklar dehlizin kapağını açtıkları gibi içeri atladılar.” (S.162)

Sırsayar romanında da Ada ve Umut arasında diyaloglardan yola çıkarak çarpıcı tasvirlerde bulunuluyor ve Umut'un dünyayı Ada'nın gözleriyle görmesine yardımcı olunuyor. Umut da söyledikleriyle Ada'nın düşüncelerini zorlar.

Umut, Ada'dan denize bakınca neler gördüğünü anlatmasını istiyor. Ada da denizi ve karşıdaki kayalığı anlatmaya başlıyor. Umut belki bir gün sen de kayalığın hikâyesinde bir yer alırsın diyerek Ada'nın kafasını karıştırıyor.

Zeki'nin Zekâsı Kaçtı öyküsünde de betimlemeler vardır.

“Kuşun gagası turuncumsu, vücudunun büyük bölümü açık yeşil, sırtının ortası sarı, kanatları gri ve koyu yeşildi. Başının arkasında ve boynunda incecik sarı çizgiler vardı.” (S.10)

Zeki'nin Zekâsı Kaçtı kitabının “Bir Soru Bin Yanıt” öyküsünde de yine muhabbet kuşu betimlemesi aynı biçimde karşımıza çıkar.

“Birkaç gündür evde bir de muhabbetkuşu vardı. Açık yeşil, sırtının ortası sarı, kanatları gri ve koyu yeşildi. Boynunda ve başının arkasında incecik sarı çizgileri olan bu şirin kuşu pencerelerinin kenarında bulup içeri almış, sonra da beslemeye başlamışlardı. Kuş Barış'la iyi arkadaş olmuştu.” (S.24)

BÖLÜM V

SONUÇ

Çocukluk yıllarında tanıştığı kitaplardan kendisini kurtaramayan ve yazmayı tutku haline getiren yazar, kitaplarının yazılış amacını, çocuklara okuma sevgisi kazandırmak olarak açıklar. Çocuk edebiyatının görevinin kitapsever bireyler yetiştirmek olduğunu söyleyen yazar, eserlerinde, çocuklardaki merak duygusunu ve hayal gücünü geliştirmeye çalışır.

Yener, eserlerinde okuyucuyu güldürür. Ancak, güldürürken argo ifadeler, küfürler, karalamalar kullanmaz. Mizahi anlatımı sağlamak için, Türkçe'nin zengin kelime hazinesinden ve kelime oyunlarından faydalanır. Mizahı kullanırken ölçülüdür ve amaç olarak çocukları güldürmeyi değil, öğretmek istediklerini, vermek istediği mesajları çocukları sıkmadan ve eğlendirerek vermeyi hedefler. Bunu da başarır.

Mavisel Yener'in kitapları tema bakımından oldukça zengindir. Ele aldığı bütün temaları kahramanları aracılığıyla oldukça sağlam ve eğlenceli kurgulamalarıyla okuyucu kitlesine vermeyi başarır. Kitaplarında, eğitim, öğretmen, dostluk, sevgi, çocukların edinmeleri gereken yararlı davranışlar (dış fırçalamak, sorumluluk sahibi olmak, çalışmak...), konukseverlik, anne baba ve çocuk, hayvan sevgisi, bilim, tarih gibi temaları ele alır ve bunları çocukların okumaktan zevk alacağı olay örgüleri oluşturarak anlatır.

Öykülerinde yer alan çocuklar araştırmaya oldukça meraklı, okumayı seven, birbirleriyle iyi geçinen tiplerden oluşur. Çocuklar kendilerine güvenir, hayata

olumlu bakar, sorunların üstesinden dayanışma ile gelebileceklerini kavrar ve arkadaşlıklarını da bu temel üzerine kurarlar.

Kahramanlarını genellikle kitap okumayı seven, zeki, sorumluluklarını bilen, başarılı ve sevilen karakterler olarak kurgular. Tam tersi olarak seçtiği kahramanları ise olay örgüsü içerisinde mutlaka hatalarından ders alan tipler olarak hedef kitlesinin karşısına çıkarır.

Kitaplarında ülkemizin tarihi zenginlikleri oldukça güçlü betimlemelerle, mistik olaylarla gözler önüne serilir. Yazarın kitaplarını okuyan çocuklar oldukça canlı yapılan bu tasvirler sayesinde söz edilen yerlere gitmiş kadar olurlar. Ayrıca, tarihi zenginliklerin korunmasında da çocuklara bazı görevlerin düşeceğini, yine kahramanları aracılığıyla ortaya korymaktadır.

Yener, eserlerinde yabancı kökenli kelimeler yerine Türkçe kelimeleri kullanarak okuyucu kitlesini Türkçe kelimeleri kullanmaya ve Türkçe düşünmeye özendirir. Ayrıca dil kurallarına da dikkat eder ve kahramanlarının yaptığı dil yanlışlarını yine kahramanları aracılığıyla eleştirir.

Eserlerinde sade ve anlaşılır bir dil kullanır ve kısa cümleleri tercih eder. Anlatımlarında bazen üçüncü tekil kişiyi bazen de birinci tekil kişiyi kullanır.

Kitaplarında yer alan çocuk kahramanlar karşılaştıkları sorunlara pratik zekâlarını ve teknolojiyi kullanarak farklı çözüm yolları ararlar. Böylece teknolojide Yener'in kitaplarında oldukça önemli bir yer tutar. Çocuk kahramanlarının hepsinin cep telefonu vardır ve hepsi de bilgisayar sorunlarını çözmede kullanacakları bir araç olarak görürler. Bilgisayar onlar için bir oyun aracı değildir. Ancak çocukların küçük yaştan itibaren ellerine cep telefonu verilmesi eleştirilecek bir noktadır.

Konularını ve kahramanlarını gerçek yaşamdan seçer. Karşımıza çıkan olaylar ve tipler, günlük hayatta karşılaştığımız niteliktedir.

Mavisel Yener'in kitaplarında okul ve öğretmen çocuğun gelişiminde oldukça önemli bir yere sahiptir. Okul çocuğun kendini her yönüyle ifade edebildiği, sosyal ve kültürel anlamda geliştiği bir kurum olarak, öğretmen de onu yönlendiren, destek veren olarak karşımıza çıkar.

Yazar, insanlara ön yargılı yaklaşmanın doğru olmadığını, ön yargılarımızın bizi yanıltabileceğini yine kahramanları aracılığıyla ortaya koymaktadır.

Türk toplumun önemli bir özelliği olan misafirperverlik, Mavisel Yener'in kitaplarında da kendini gösterir ve çocuklara misafir ağırlamanın nasıl olacağı ve misafirlere nasıl davranılması gerektiği öğretilmeye çalışılır.

Kahramanları genelde hayvanları seven çocuklardan ve büyüklerden oluşur. Böylece çocuklara hayvan sevgisi verilmeye çalışılır.

Yazar, eski eşyalara değer verilmesi gerektiğine inanır ve bunu da kahramanları aracılığıyla çocuklara öğretmeye çalışır.

Atatürk'e olan bağlılığını da yine bir kitabında ele almış ve çocuklara Atatürk'ü farklı bir biçimde tanıtmaya ve sevdirmeye çalışmıştır.

Yazar, çocukların bakış açıları ile büyüklerin bakış açıları arasındaki farkı ortaya koyarak büyüklerin çocukların hayal güçlerinden yararlanabileceklerini göstermeye çalışır.

Mavisel Yener'in kitaplarında anne, babalar çocuklarıyla arkadaş gibidir ve her zaman onlara destek olurlar.

Çocuklara kıskançlığın kötü olduğunu, onları zor ve gülünç durumlara düşürebileceğini kahramanlarının başına gelenlerle gösterir.

Yazar, öykülerinde, çocuklara hangi alanda olursa olsun başarılı olmaları için kendilerine inanmaları ve güvenmeleri gerektiğini yine kahramanları aracılığıyla göstermeye çalışır.

Mavisel Yener'in günümüz çocuk edebiyatı açısından oldukça önemli bir yere sahip olduğunu, eserleriyle ve kullandığı dille çocukların ruhsal, bilişsel, dilsel ve motor gelişimlerine büyük katkı sağladığını söyleyebiliriz.

KAYNAKÇA

- Aytaş, G. (1999). Çocuk Edebiyatı Etrafında. **Cemre**. Sayı 11.
- Çakır, S. (2006). Bir Kitap- Bir Yazar: Mavisel YENER. <http://www.benimblog.com/alisahin/5647/Bir+Kitap-Bir+Yazar%3A+Mavisel+YENER+Seda+%C7AKIR.html> (31.01 2006)
- Ciravoglu, Ö. (1999). **Çocuk Edebiyatı**. İstanbul: Esin Yayınevi.
- Çelik, S.Ö. (1998). **Çağdaş Türk Edebiyatı**. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi, İlköğretim Öğretmenliği Lisans Tamamlama Programı, Ünite 1-12, Eskişehir: Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Gökşen, E. N.(1980). **Örnekleriyle Çocuk Edebiyatımız**. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Güleryüz, H. (2002). **Yaratıcı Çocuk Edebiyatı**. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Karakuş, I.Ş. (2006). Çocuk Edebiyatı Ürünlerinin Okuma Gelişimine Etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
- Lüle, E. (2007). Yedi Farklı Çocuk Kitabının Çocuk Yazını İlkelerine Uygunluğunun Değerlendirilmesi. **İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**. Sayı 8(14). 17–30
- Rüzgâr, E. (2005). Varlık Dergisi Kitap Eki. İstanbul: Varlık Yayınları
- Sever, S. (2003). **Çocuk ve Edebiyat**. Ankara: Kök Yayıncılık.

Sezgin, H. (2009). 20 Yılda 47 Eser ve Karşınızda Mavisel Yener. <http://www.haberhurriyeti.com/IcerikDetay/222-20-yilda-47-eser-ve-karsinizda-mavise-l-yener.aspx>. (19 Mart 2009)

Şirin, M.R. (1998). **99 Soruda Çocuk Edebiyatı**. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.

TDK (1998). **Türkçe Sözlük**. Ankara: TED Yayınları.

Topaç, H. (2006). Çocuk Edebiyatının Tarihçesi. <http://www.benimblog.com/alisahin/7734/B%DDR+%22%C7OCUK+EDEB%DDYATI%22+S%D DTES%DD.html>. (14 Mayıs 2010)

Tuncer, H. ve Yardımcı, M. (2000). **Eğitim Fakülteleri İçin Çocuk Edebiyatı**, Ankara: Ürün Yayınları.

Yalçın, A. ve Aytaş, G. (2002). **Çocuk Edebiyatı**. Ankara: Akçağ Yayıncılık.

Yiğit, E. (2005). Peyami Safa'nın Server Bedî İmzalı Polisiye-Macera Türündeki Eserlerinin Çocuk Edebiyatı Açısından İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, SBE.

EKLER

HİKÂYELERİN ÖZETLERİ

1. Dolunay Dedektifleri – 1 İz Peşinde

Birce yaz tatilini geçirmek üzere Kaş'ta bulunan teyzesinin evine gider. Teyzesinin çocukları Bilge ve Oğuz ile iyi arkadaştır. Teyzesi İngiliz asıllı olan Tom'la ikinci evliliğini yapmıştır ve büyük bir şatoda yaşamaktadırlar. Tom dalış öğretmenidir ama yaşlandığı için öğretmenlik yapamamaktadır. Ancak dalış okulunun yöneticisidir. Aynı zamanda resim yapmaktadır. Daha doğrusu çocuklara ve eşine resim yaptığını söyler. Çalışmalarını evin bodrumunda yürüttüğünü söyler ve başkalarının onu rahatsız etmemesi için de bodruma girmeyi yasaklamıştır. Birce şatoda geçirdiği ilk gece garip garip sesler duyar ve korkar. Ancak bu korkusunu sadece kardeşi Ece'ye mesaj atarak söyler. Evdekilerle paylaşmaz. Teyzesinin çocukları Bilge ve Oğuz ile iyi anlaşmaktadır. Bilgenin doğum gününde Ada ile tanışır ve onu da çok sever. Çocuklar Tom'un evin bodrumuna girilmesini neden yasakladığını bir türlü anlayamazlar ve bodrumda neler olduğunu görmek için büyük bir merak içindedirler. Oğuz ve Bilge bir gece anneleri ve Tom uyurken Tom'un çekmecesinden bodrumun anahtarını gizlice alırlar ve Bilgeyi de yanlarına alarak bodruma girerler. Ancak hem çok korkarlar hem de içerideki kokudan rahatsız olduklarından hemen geri çıkarlar. İçerde neler olduğunu göremedikleri için de çok büyük bir merak içindedirler. Evde kimse yokken bodruma tekrar girmeye karar verirler. Bu defa yanlarında arkadaşları Ada da vardır. Çalışma odasından bodrumun anahtarını alırlar. Dördü birlikte bodruma girerler ve ilerlemeye başlarlar. Bir anda kendilerini dağın tepesinde bir kaya mezarının içinde bulurlar. Evlerinin bodrumunda kaya mezarlarına giden bir geçit olduğunu keşfederler ve Tom'un gizli işler yaptığını düşünürler. Korkuları iyice artar. Ama ne yapacaklarını bilemezler. Ada şatonun bodrumunu ve gördüklerini babasına anlatır. Onun polis muhabiri olduğunu kendilerine yardımcı olabileceğini düşünmektedir. Aslında adanın babası bir sivil polistir. Gizli bir iş üzerinde çalışmaktadır. Çocukların bodruma girmelerinden

rahatsız olur ancak bunu belli etmez sadece gördüklerini kimseye söylememelerini sadece Bilgecan ve Oğuz'un annesi İpek Hanım'a söylemelerini ister. Çocuklar gördüklerini ve şüphelerini annelerine anlatınca İpek Hanım da korkar ve çocukları için endişelenir. Polisle işbirliği yaparlar. Tom'un çalışma odasından ve bilgisayarından ne işler yaptığını anlamaya çalışırlar. Buldukları her şeyi de Ada'nın babası Fahri Kozalak'a anlatırlar. Bir gün anneleriyle çıkan Tom'un gizlice eve döndüğünü çalışma odasındaki bilgisayardan görürler. Bilgisayar evin bodrumunu gösteren güvenlik kameralarına bağlıdır. Çok korkarlar ve polisi ararlar. Bu arada anneleri gerçeği öğrenmiştir ve gelip çocukları alarak karakola götürür. Çocuklar da orada gerçekleri öğrenirler. Tom aslında İkinci Dünya Savaşı sırasında Yunan adalarından kalkan ve sağlık malzemesi taşıyan; ancak Kaş yakınlarında düşürülen bir uçağın pilotudur. Kurtulduğunu kimse bilmemiş köylülerin yardımıyla hayatta kalmış, yıllarca dağlarda yaşamış sonra da Kaş'a yerleşmiştir ve uçağın ne taşıdığını da ondan başka kimse bilmemektedir. Bir gün uçağın batığına ulaşmayı başarır ancak etrafında yabancıların dolaştığını görür ve hemen polise gider. Başta kimse ona inanmak istemez, ancak zamanla söylediklerinin doğru olduğuna inanırlar ve işbirliği yaparlar. Uçakta ilaç yapımında kullanılan bol miktarda kobra zehiri vardır. Bazı kötü niyetli kişiler bu zehiri çıkarıp gizlice yurt dışına kaçtırmakta ve bağımlılık yapan bir maddenin yapımında kullanılmaktadır. Tom'un yardımıyla bu şebeke çökertilir. Çalışmalar çoğunlukla gece yürütüldüğü için kuvvetli ışık kullanılmamak, kimseyi şüphelendirmemek için dolunay geceleri seçilmiştir. Çocuklar Tom'dan özür dilerler. Komiser çocuklara dolunay dedektifleri adını takar. Hep beraber evlerine dönerler. Ama artık o evden çıkmaları gerekmektedir. Çünkü ev emniyet teşkilatına aittir.

2. Dolunay Dedektifleri – 2 Dehşet Mektuplar

Birce aldığı kitaplardan birinin içinde Breyl alfabesiyle yazılmış bir takım kâğıtlar bulur ve bunların ne olduğunu merak eder. Araştırır ancak ne olduklarını bulamaz. Vazgeçmekle araştırmak arasında kalır ve araştırmayı seçer.

Bu arada “Kaş”ta bir okulda gazetede Yaratıcı Düşünce Proje Yarışmasını gören öğrenciler bu yarışmaya katılmak için Fen bilgisi Öğretmenleri Veli Bey’in de teşvikiyle müdür yardımcısı Sıla Hanım’dan izin almaya giderler. Ancak Sıla Hanım onları dinlemez ve odadan kovar. Sonra da Veli Öğretmene çocukları kendisine gönderdiği için sitem eder. Veli öğretmen çocukların bu yarışmaya katılmak için çok istekli olduklarını ve desteklenmeleri gerektiğini söyler ancak o yarışma için para gerektiğini okulda yapılacak bir bilim şenliğinde ortaya çıkan eserleri sergileyecek yerlerinin olmadığını söyler. Konuyu müdür beyle halletmelerini ister. Müdür duyar duymaz çocukların yarışmaya katılmalarını kabul eder. Bunu duyan çocuklar hemen şenlik için parasal kaynak arama çalışmalarına başlarlar ve bir gıda kermesi düzenlerler. Kermesten kazanılan para sınıflar arasında eşit olarak paylaşılır. Sonra da proje hazırlıkları başlar. Kimisi cep telefonlarına güneş enerjisiyle kontör yüklemeye çalışır, kimisi uçakları kara kutunun madeninden üretmeyi planlar, her çocuk kendi ihtiyaçlarına göre bir şeyler üretmenin çabası içerisinde. Bilgecan’la Ada’ da depremlerin engellenmesi konusunda ürettikleri bir fikir üzerinde çalışırlar. Araştırma yapmak için kütüphaneden çıkmazlar. Çocukların çalışmalarından etkilenen belediye gençlik meclisi, gençlerin araştırma programlarına yönlendirilmesi için ayırdığı gelirin bir bölümünü öğrencilere vermeye karar verir. Ayrıca çocukların çabalarından etkilenen meclis onlara bir bilgisayar ve bir de internet bağlantısı hediye eder. Müdür yardımcısı Sıla Hanım bu durumdan pek hoşlanmaz. Zaten çocukların kütüphanedeki kitapları karıştırmalarından rahatsız olmaktadır. Çocukların kitapları eskittiğini düşünür. Şimdi de bilgisayar başından kalkmayacaklarını söyler. Ancak çocuklara engel olamaz. Çocuklar büyük bir hararetle çalışmalarına devam ederler. Bilgisayar kullanmasını bilenler bilmeyenlere yardımcı olur. Hepsi birer küçük bilim adamı gibi çalışmalarına özenle devam ederler. Bu arada “ bilim adamı mı bilim insanı mı” denmeli konusunda bir tartışma yaşarlar. Okulda yapılan yarışma sucunda Bilgecan ve Ada’nın projeleri birinci olur. Jutta’da herkese yardımcı olduğu için Bilgecan ve Ada’yla birlikte bilim kampına gönderilir.

İzmir’de de Ece bu yarışmaya katılmak için kolları sıvamıştır. Önce ailesinin soyağacını çıkarmayı planlamış ama daha sonra ninesinin tavsiyesiyle sular

altında kalacak olan *Allioni*"'yi kurtarma projesi hazırlamaya karar vermiştir. Birce hasta olduğu için bu yarışmaya katılamaz.Ece'nin projesi de birinci olur ve bilim kampına gönderilir.

Yarışmayı kazanan bütün çocuklar İzmir'de yapılacak bilim kampında buluşurlar. Kampta Avrupa'nın dört bir yanından gelen çocuklar vardır. Ece, ablası Birce'ye bir ileti yazarak bulduğu kâğıtları kampa getirmesini ister. Kampta gözleri görmeyen Gago isimli Portekizli bir çocuk vardır ve kâğıtları ona okutabileceğini söyler. Birce hemen babasını arar ve bulduğu kâğıtları götürürler.

Ece kâğıtları Jutta'nın da yardımıyla Gagodan okumasını ister. Gago kâğıtların 1941 yılında yazılmış mektuplar olduğunu ancak almanca yazıldıkları için ne yazdığını anlayamadığını söyler.

Bilim kampındaki çocuklar grup halinde Lidya'nın Başkenti Sardes'i gezerler. Orayı Gago'nun gözleriyle tanırılar.

Kampa katılan çocuklar Barcelona'daki başka bir okulda Socrates programı çerçevesinde dil eğitimine hak kazanırlar.

Barcelona'ya giden çocuklar bir yandan dil öğrenirken diğer yandan da Barcelona'nın sergilerini ve müzelerini gezerler. Picasso'nun evini gezerken Ece bir aynadan içeri girer ve orada Pablo Picasso'nun ve Mustafa Kemal'in çocukluğuyla konuşur.

Bu arada Birce'nin verdiği mektupları da çözmeye başlamışlardır. Mektuplarda bir insanın DNA' sında şifrelerin çözülerek içinde saklı bilgilerin gelecek kuşaklara aktarılması ile ilgili bilgiler ve gizli şifreler vardır. Bu mektuplar özel kâğıtlara yazılmıştır. Bu kâğıtlar ateşe dayanıklıdır ve ateşe tutulunca görünmez mürkkeplerle yazılmış şifreler ortaya çıkar. Mektuplar Barcelona'da yaşayan bir bilim adamı olan M. Brickel tarafından Türk bilim adamı Ali KILIÇ'a yazılmıştır. Ece ve arkadaşları M. Brickel'in kızına ulaşmayı başarırlar. Ancak Bayan Brickel'in

sahtekâr bir yeğeni vardır ve bu mektuplarda yazılı olanları pazarlamak ister fakat başaramadan yakalanır. Mektupların sırrı böylece açığa çıkar.

3. Dolunay Dedektifleri – 3 Mumya Dükkanı

Mardin’de yaşayan Fırat adlı bir çocuk, dayısı gümüş ustası Bedo Armutçu’nun bir gün dükkânını kapattıktan sonra eve dönmemesi üzerine kuşkuya kapılıp olayın ardındaki gizler yumağının çözülmesi için Dolunay Dedektifleri yazarından mektupla yardım ister. Yazar da düşünüp taşınıp kahramanlarının elektronik posta adreslerini verir Fırat’a. Böylece bir iletişim ağı doğar kahramanlarla uzak hayranları arasında. Fırat, dayısının yaşadığına inanmaktadır hâlâ. Babasının da izniyle afacan dedektifleri Mardin’e konuk ederler. Birce ile Ece İzmir’den; Oğuz, Bilgecan ve Ada da Kaş’tan Mardin’e doğru yola çıkarlar. Mardin’de görevli doktor Hasan Bey, Ada’nın amcası olarak su serper yol uzaklığını bahane eden ailelerin yüreklerine. Annesiyle ağabeyini bir trafik kazasında kaybetmiş Fırat ise yeni emekli olmuş babası Şehmus Bey’le yaşamaktadır.

Yeni ve değişik bir dünyaya gelmişlerdir kahramanlarımız. Mardin, taştan yontulmuş bir çeyiz sandığı gibi karşılar onları. Oymalı kabartmalı taş işçiliğiyle kanaviçe gibi işlenen evler, abbara denen karanlık tünellerle birbirine bağlanan taş sokaklar, kendine özgü yiyecek ve içeceklerle donatılmış sofralar ilgisini çeker konukların.

Bir adı da Mumya Dükkanı’dır Bedo Armutçu’nun işliğinin. Gümüş işçiliğini incelikleriyle bilir. Hatta kendine özgü özel bir bölmesi vardır dükkân içinde. Oraya yabancıların girmesinden pek hoşlanmaz. Çünkü bu bölmedeki özel çekmece, özellikle gümüş yüzüklerden oluşan geleneksel takılar gizlidir. Bedo Dayı, geleneksel takıların taklitlerini de yapar. Ayrıca mumya yazıtlarına da merak salar.

Dedektiflerimiz taş eve yerleşir yerleşmez ipucu ararlar Bedo Armutçu'yu ilişkin. Çok geçmeden Bedo Dayı'nın bilgisayar kullandığı ve bir web sitesi üzerinden mallarını "mumya Gümüşçülük" adıyla pazarladığı ortaya çıkar. Sonra - Fırat'ı güçlükle razı ederek – bir cinlik yapıp gümüş ustasının elektronik posta yazışmalarına girerler. Kuşkulu iki adrese Bedo ağzıyla iletiler gönderirler ilk fırsatta. Ardından arama motorunu çalıştırdıklarında iki Bedo Armutçu çıkar karşlarına! Bunlardan biri her yönüyle püsküllü beladır! Mezar soyma ve kaçakçılık suçuyla yargılanıp hüküm giymiştir yakın zamanda.

Bu arada Emniyetin kendilerini adım adım izlediğinden habersizdirler afacanlar. Doğal ki Bedo Dayı'nın elektronik postalarından fırlayan, daha doğrusu yazışmalarla uyanan kötü adamlar da... Bir ara mumya dükkânına girilip kapısının açık bırakılması da işleri iyice arap saçına çevirir. Olaylar gitgide karmaşaya bürünürken Mardin'deki yaşam tüm zamanları kucaklayan büyüyle devam etmektedir.

Dedektiflerimiz taş eve yerleşir yerleşmez ipucu ararlar Bedo Armutçu'yu ilişkin. Çok geçmeden Bedo Dayı'nın bilgisayar kullandığı ve bir web sitesi üzerinden mallarını "mumya Gümüşçülük" adıyla pazarladığı ortaya çıkar. Sonra - Fırat'ı güçlükle razı ederek – bir cinlik yapıp gümüş ustasının elektronik posta yazışmalarına girerler. Kuşkulu iki adrese Bedo ağzıyla iletiler gönderirler ilk fırsatta. Ardından arama motorunu çalıştırdıklarında iki Bedo Armutçu çıkar karşlarına! Bunlardan biri her yönüyle püsküllü beladır! Mezar soyma ve kaçakçılık suçuyla yargılanıp hüküm giymiştir yakın zamanda.

Bu arada Emniyetin kendilerini adım adım izlediğinden habersizdirler afacanlar. Doğal ki Bedo Dayı'nın elektronik postalarından fırlayan, daha doğrusu yazışmalarla uyanan kötü adamlar da... Bir ara mumya dükkânına girilip kapısının açık bırakılması da işleri iyice arap saçına çevirir. Olaylar gitgide karmaşaya bürünürken Mardin'deki yaşam tüm zamanları kucaklayan büyüyle devam etmektedir.

Lapis Lazuli” (değerli bir taş) ile mumya yazıtları kaçakçılığına adı karışan Gabriel ve ekibi Bedo Dayı’yı da ellerinde tutmaktadırlar. Ama öncelikli görevleri o değerli taşı bir önce sınırda Suriyeli Esat’ın adamlarından Mimar Davut’a pazarlamaktır. Kaçakçılığın kaynağında ise bir Amerikalı vardır. İşler umdukları gibi gitmez ve yakayı ele verirler. Bedo Dayı da Emniyet adına çalışan şebeke elemanı tarafından salgın hastalığa yakalanmış şekilde serbest bırakılır. Ensesi dövme adam, onu hastane odasına değin izler ve öldürmeye kalkışırsa da Ece’nin sezgisi sayesinde polislerce kısıvrak yakalanır.

4. Sırsayar

Kitaptaki olaylar bir yaz kampında geçmektedir. Ada, Cemile, ve yonca aynı karavanı paylaşırlar. Cemile titiz bir kızdır düzeni sever ve sürekli ortalı toparlar lavaboyu fırçalar. Ada yaşadıklarını her gün “sırsayar” adını verdiği günlüğe yazar. Ancak kamp sonunda günlüğü cemilenin eşyaları arasına karıştırır. Cemile de yıllar sonra bu günlükte yazılanları kitap haline getirir.

Kampa gelen çocukların hiçbiri birbirini tanımaz. Her sabah kamp öğretmeni Hülya hanım çocuklara sabah sporu yaptırır. Onları gezilere götürür. Olimpos’a Zeus’un yaktığı ateşi görmeye giderler. Tekne turuna çıkarlar. Çıktıkları tekne turunda Serkan teknedeki düşerek boğulma tehlikesi geçirir. Akşamları eğlenceler düzenlerler. Kitap ilk gençlik aşkını konu alır. Ada bir gün sahilde tek başına yürüyüşe çıkar ve iskelede bir genç görür. Genç Ada’ya bakmadan onunla konuşur. Ada gençten çok etkilenmiştir. O günden sonra fırsat buldukça tek başına gizlice sahile kaçır. Gencin adı Umuttur. Umut ve Ada doğada var olan varlıklar ve kavramlar üzerine sürekli öyküler oluştururlar. İkisi de öykülerin dilini çözmüş öyküleri anlamışlardır. Zaman hızla akıp gider kamptan eve dönüş zamanı gelmiştir. Ada son kez Umut’u görmeye gider ve o gün onun gözlerinin görmediğini öğrenir.

Yonca’da Alp’e aşık olmuştur ancak Alp İlayda’yla ilgilenmektedir. Yonca umudunu kaybetmez ve sonunda Alp’in ilgisini çekmeyi başarır.

Bu kitabında da yine öğreticiliği elden bırakmamıştır. Olimpos'u anlatırken sanki gözlerimizin önünde Zeus'un yaktığı ateş alevlenir birden. Dağa çıkıştaki zorluğu ve dağdan inişte bir zorluğu başarmanın verdiği zevki sade bir dille ve sürükleyici bir biçimde anlatır.

5. Mavi Zamanlar

Birce eski kitaplarını vererek kucağında bir sürü kitapla eve döner. Kitap kurdu olan Birce 'Gizli Geçitleri Bulmanın Yolları' adlı kitabı kitapçıdan bulduğu günden beri onu elinden bir türlü bırakamaz. Sadece kitap okumaz Birce, öyküler de yazar. Üstelik yazdığı bir öykü, ilköğretim okulları arasında yapılan bir yarışmada ödül de alır. Yarışmanın ödülü olarak arkeolojik kazı alanı Allioni'de bir haftalık tatil' kazanan Birce, kazı alanına gitmek için yola çıkarken, bir gün önce kullanılmış eski kitapların satıldığı kitapçıdan aldığı “Gizli Geçitleri Bulmanın Yolları” başlıklı kitabı da yanına alır... Dolunay Masalcısı'nın masalını anlatan bu kırmızı kapaklı kitabı okurken, yazılanlarla yaşadığı yaşam arasında inanılmaz geçişler bulur. Allioni'de yaşlıları Işıl, Sevilay, Aktan ve Gilman ile tanışır.

Allianoi kazı bölgesi, çok yakında barajların gölet alanı ortasında kalacaktır; bu nedenle, bir grup arkeolog, binlerce yıllık tarihi, sular altında kalmadan önce elden geldiğince kurtarmaya çalışmaktadır. Birce, Aktan, Işıl ve Sevilay, işte bu bölgede konuk olacak, kazıları izleyecek, binlerce yıllık tarihi kalıntıların kurtarılışına tanık olacaklardır. Sevilay birkaç gün sonra hastalanır ve evine döner. Yol boyunca elinden düşürmediği “Gizli Geçitleri Bulmanın Yolları” adlı kitapta yazılanlar olduğu gibi karşısına çıkmaya başlayınca Birce çok şaşırır. Şifreleri yalnız başına çözemeyeceğini düşünür ve eski masal kitabının sırrını arkadaşlarına açar. Birlikte Dolunay Masalcısının ve Su Perisinin gizemini çözmeye çalışırlar. Işıl ve Birce kazı ekibinden habersiz gizli geçide girerler. Ama korktukları için hemen geri çıkarlar. Yeraltında gördükleri onları daha da meraklandırır. Çünkü bir yer altı şehriyle karşılaşır.

Gençler su perisinin ve Dolunay Masalcısı'nın sırrını çözmeye çalışırken, İbrahim, Reşat, Necip ve Tony de dünyayı değiştirme planları içinde. Elllerinde bir harita vardır ve haritaya göre dünyanın manyetik alanını düzenleyen dört büyük kristal dört ayrı bölgede yer alır bunlardan biri Türkiye'de, diğerleri okyanustadır. Türkiye'deki kristal Allioni de bulunmaktadır. Amaçları bu kristale ulaşarak, kristalin yönünde hafif bir sapma yaparak Mısır'ın su şehri olmasını sağlamaktır. Bu palanları için de kazı ekibinden Selahattin ve Hamit'i bir hazinenin varlığına inandırarak kendi amaçları için kullanırlar.

İbrahim ve Selahattin'in gizli geçide indiği akşam Birce'de, Gilman ve Işıl'la birlikte geçide girer. İbrahim geçitte küreyi bulur ve onu yerinden oynatmaya çalışınca etrafı kaynar suar basar ve kolları yanar. Selahattin ne pacağını bilmez. Bu arada masal kitabından şifreleri çözen çocuklar kendilerine yol gösteren ışık taşını su perisine atarak kaynar suların çekilmesini sağlarlar ve İbrahim'le Selahattini kurtarırlar. Hep beraber dehlizden çıkarlar ve o gece olanlardan kimseye söz etmeme kararı alırlar. Yıllar sonra Birce'nin kızı Perisu o bölgeye geziye gelir. Allioni'yi bu kez çocuklara tanıtan Gilman'dır. O da artık bir arkeolog olmuştur. Kızıyla Birce'ye İbrahim'in yazdığı efsanelerden bir tane satın alarak gönderir.

6. Mustafa Kemal'in Kayıp Seslerinin İzinde

Barış bir yıl boyunca canla başla çalışıp yedinci sınıfa geçer. Karnesini getirdiği gün annesiyle babasının fısıltılarına kulak misafiri olur. Babası yaz tatilinde onları Side'ye götürmeye söz vermiştir. Ancak İstanbul Üniversitesi'nden bir arkadaşı ondan çok gizli bir araştırma için yardım ister. Barış'ın babası Veli Velioğlu, Ege Üniversitesi'nde Öğretim üyesidir. İstanbul'a gitmekle oğluna verdiği sözü yerine getirmek arasında ikilemde kalır ve sonra Barış'ı da yanına alarak İstanbul'a gitmeye karar verir. Barış buna çok sevinir. Gizli bir araştırma içinde yer almak ve farklı bir yerin gökyüzünü görmek düşüncesi onu çok heyecandırır. Babasıyla İstanbul'da bir konukevinde kalırlar. Profesör Veli Velioğlu'ndan yardım isteyen arkadaşı İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi Biyoloji Bölümü'nden Ege Yıldırım'dır. Ege

Yıldırım böylesine gizli bir araştırmada bir çocuğun bulunmasından pek hoşlanmaz. Ancak bir Şey de söylemez.

Haliç sırtlarındaki bir yol yapım çalışması sırasında yolda kalan bir ağacın kesilmesi gerekmektedir. Ancak elektrikli testere ile ağacı keserken testere kısa devre yapar. Testereyi tamir edip tekrar denerler ancak her denemede testere kısa devre yapar. Bu yöntemle ağacı kesemeyeceklerini anlayınca ağacı balta ile keserler. Fakat firmanın mühendisi bunun peşini bırakmaz ve bunun nedenini öğrenmek için üniversiteye başvurur. Üniversitenin dekanı da profesör Ege ve Asistanı Aylin'in bitkilerin yaydığı ışınımlarla ilgili bir çalışma yaptıklarını bildiği için onlardan konuyla ilgili bir çalışma yapmalarını rica eder. Bu konu barış'ın çok ilgisini çekmiştir.

Sonra profesör Ege onları laboratuara götürür orada Aylin'le tanışır. Barış bitkilerin duyguları olduğunu farklı duygulara farklı tepkimeler verdiğini burada bitkilere takılan aletlerden öğrenir.

Bir gün sonra araştırmanın İçine Aylin'in barıştan bir yaş küçük olan kızını Zeynep de katılır. Ağaçtan alınan kesitler bilgisayara bağlanır ve ağacın yapısında bulunan silisyum dioksit maddesinin ağacı doğal bir kayıt aleti yerine geçirdiği ve ağacın sanki bir kaset gibi sesleri kaydettiğini öğrenirler. Çok gizli olan bu araştırma için maddi desteğe ihtiyaç vardır. Bu sorunu çözmek için bakanlıktan yardım isterler. Bakanlık finansal destek vermeyi kabul eder ama basın da konudan haberdar olur. Birkaç gün sonra ilk kayıtlar dinlenir. Bu kayıtlarda isimlerinin Hüsrev, Ali Fuat, fethi ve Mustafa Olduğu anlaşılan kişilerin sesleri vardır. Konuşmalardan ve ağacın halka analizlerinden dinledikleri konuşmaların 1903 yılına ait olduğunu anlarlar. Tarih bilgisini yoklayan Ege Bey, bu seslerin o tarihlerde harbiye mektebinde okuyan Mustafa Kemal ve arkadaşları Ali Fuat ile Fethi'nin sesleri olabileceğini söyler. Hepsini çok heyecanlanır.

Profesör Veli Velioğlu'un geliştirdiği bir programla ağaca kayıtlı sesler günümüz Türkçesiyle anlaşılır hale getirilir. Sonrasında ağacın tamamında yer alan

kayıtlar için zamanın ve paranın yetmeyeceğini bildikleri için sadece önemli konuşmaları kaydetmeye ve dinlemeye karar verirler. Bu arada basından ağacın konuşmaları kaydettiğini öğrenen iki define avcısı Aylin'in kızı Zeynep'i kaçıtır. Onlardan ağacın kesildiği bölgede gömülü olan hazinenin yerini kendilerine söylemelerini isterler ama kısa sürede yakalanırlar. Aylin her gün ağacın kesitlerini dinler ve önemli bulduğu konuşmaları kaydederek onlara dinletir. Bu konuşmalarda ağacın bir kahvenin bahçesinde olduğu, Mustafa Kemal ve arkadaşlarının öğrenciliğinde sık sık oraya geldiklerini öğrenir. Daha sonra kahve sahibi Hüsrev'den Millî Mücadele dönemini ve sonrasında Atatürk'ün yaptığı inkılapları dinler. Hüsrev'in tam bir Atatürk hayranı olduğunu yaptığı her yeniliği benimsediğini ve uyguladığını, Atatürk'ü görmek için ölümü göze aldığını ve onu görmeye giderken Dolmabahçe Sarayının önünde gücünün tükendiğini ve orada öldüğünü öğrenir. Ağaç da Hüsrev öldükten sonra bir daha hiçbir konuşmayı kaydetmemiştir. Aylin, Hüsrev'i o kadar iyi tanır ki, ağacın kesildiği yerde, Hüsrev'in gömdüğü demir sandıktan çıkan kimliği belirsiz resmi görünce hemen onun Hüsrev olduğunu anlar.

7. Zeki'nin Zekâ'sı Kaçtı

7.1. Zekinin Zekâ'sı Kaçtı

Zekinin babası yaz başında eve bir muhabbet kuşu getirir. Kafes temizliğinden babası, yem ve su koyma işinden annesi sorumludur. Kuşu gezdirme işinden de annesi sorumludur. Kuşa renklerinden dolayı önce Kızılderili adını verirler. Bir süre sonra kuşun değişik yetenekleri olduğunu keşfederler. Bu kuşun insan sesi çıkarabildiğini ve taklit yapabildiğini görürler. Kuş zamanla evdeki herkesten bazı kelimeleri kapar. Çok akıllı ve bilgiç bir kuş olduğu için ona bilgiç demeye başlarlar.

Bir süre sonra Zeki çarpım tablosunu ezberlemeye uğraşırken, kuşun Zeki'den önce öğrendiğini görürler. Kuşun zeki olduğunun zaten farkındadırlar ama bu kadarını beklemezler. Artık kuşun adını Zekâ olarak değiştirirler. Hatta Zeki

çarpım tablosunu bir türlü ezberleyemediği için kuşunu matematik yazılısına da götürür ve kuşu sayesinde yüksek not alır. Ancak öğretmeni durumu öğrenince onu tekrar sınav yapar.

Bir gün Zeki okuldan eve geldiğinde kapıyı aralık bırakır. Annesi de kuşu kafesinden çıkarmıştır. Kuş aralık duran kapıdan uçup gider. Kendilerini bir anda sokağa atarlar. Zeki'nin annesi Zeki'nin Zekâ'sı kaçtı diye bağırıp durur; ama kimse ne olduğunu anlamaz. Herkes Zeki'nin delirdiğini düşünür ve farklı yorumlar yaparlar.

7.2. Bir Soru Bin Yanıt

Okuldan eve gelen Barış, kapıdan içeri girer girmez annesinin telefonuyla karşılaşır. Annesi ondan karnını doydurduktan sonra hemen ödevlerini yapmaya başlamasını, akşam işten yorgun argın eve gelince onun ödevleriyle uğraşamayacağını söyler. Bu arada Zeki'nin kaçan kuşu bu öyküde Barışların evinde karşımıza çıkar. Annesinin sözünü dinleyen Barış, ödevlerini yapmaya başlar. Ancak matematik ödevinde karşısına çıkan bir soruyu çözmek için kazların kaç ayağının olduğunu bilmesi gerekir. Babasını ve annesini arar. Ancak onlar soruyu bile dinlemeden konuyla hiç ilgisi olmayan şeyler söylerler hatta annesinden fırça yer. Babaannesi arar. Ondan yardım isteyen barış bir sürü nasihat dinler. Tam umudunu kesmişken teyzesi arar. Ona ödev yaparken kazlar konusunda takıldığını söyleyince teyzesi de kazlarla ilgili deyimleri saymaya başlar. Barış sonunda yorulur ve ödev yapmaktan vazgeçer televizyon izlemeye başlar. Televizyonda “Uçan kaz” isimli çizgi film vardır. Böylece kazların kaç ayağı olduğunu öğrenen Barış o soruyu çözer ama çok uykusu geldiği için oturduğu yerde uyuyup kalır.

7.3. Gece Yatısı

Naz, okuldan sonra bir gece arkadaşı Ayşegüllerde geçirmek için ailesinden izin ister. Babası izin verir ancak annesi izin vermek istemez. Bütün gece bağırıp çağıracaklarını, gürültü yapacaklarını, kızının her gün okulda gömlek düğmesini

kopardığını, tuvaletin sifonunu çekmeyi unuttuğunu, çocuk oynarken deprem, sel felaketi veya yangın çıkabileceğini bahane eder. Ancak babası onu ikna eder. Naz ertesi gün geceyi Ayşegüllerde geçirir. Annesi bütün gece uyuyamaz. Sabah erkenden ara yollardan giderek kızını takip eder. Ve gördüklerine çok şaşırır. Akşam eve dönüşte Naz annesine öğretmeninin yazdığını söylediği bir not verir. Oysa o notu kendisi yazmıştır. Annesi kızının yazısını tanır ama bozuntuya vermez.

7.4. Bizim Evde Her Şey Canlı

Gül Hanım yalnız yaşayan bir yazardır. Bir gün bozulan musluğunu tamir etmesi için eve bir tamirci çağırır. Ancak tamirhaneden bir çırak gönderirler. Gül Hanım çırağı usta zanneder. Gelen usta musluğun contasını değiştirip gider. Gül Hanım ustaya büyüdüğü zaman çocuğunun okuması için yazdığı hikayelerden verir. Usta gittikten sonra lavabodan su damladığını gören Gül Hanım tekrar tamirciyi arar; ama dükkanda kimse olmadığını yarını beklemesini söylerler. Bu arada çamaşır makinesinin bozulduğunu gören Gül Hanım'ın makinenin kapağını açmasıyla banyoyu su basar ve kedisi minnoşun da katkısıyla bir anda ev savaş alanına döner. Sabaha kadar ortalığı derleyip toplamaya çalışan Gül Hanım sabah yine aynı ustayı karşısında görür. Aslında bir çırak olan tamirci çok gevezedir ve sorunu bir türlü halledemediği için de ev sahibini sinirlendirmiştir. Bu arada evdeki radyo da bozulur. Tamirci Muhteş iş yapmak yerine ha bire konuşmaktadır. Evdeki her şeyin canlı olduğunu söyler. Muhteş tamir edemeyeceğini anlayınca ustayı çağırması gerektiğini kendisinin işe dün başladığını belirtir.

8. Dinozorla Kahvaltı

Dokuz metre uzunluğunda, beş metre genişliğinde ve yüz kırk milyon yaşında olan bir konuğun Şeker İlköğretim Okulu'na geleceğini duyan öğrenciler çok heyecanlanırlar. Gelecek konuk bir dinozor fosilidir. Herkes o kadar heyecanlıdır ki daha konuk gelmeden bahçede evini bile hazırlarlar. 'Dinozor Evi' adı verilen bu ev, okulun bahçesindeki çınar ağacının yanına yaptırılır... Büyük gün geldiğinde çocuklar gördüklerine şaşırıp kalırlar çünkü dinozor evindeki şey hiç de bildikleri gibi

bir dinazor değildir. Yarısı taş, yarısı toprakla kaplı kocaman bir yaratığa benzer... Okula gelen doğa bilimcilerinin de yardımıyla çocuklar bu taş ve toprak yığınının bir fosil olduğunu, onun nasıl temizlenip sonunda dinozora dönüşeceğini öğrenirler. Büyük küçük herkes ilk defa gerçekleşecek olan bu projede görevlidir. Okulda heyecan dolu günler işte böyle başlar. Çocuklar hem fosili topraktan temizleyip ortaya çıkarmaya hem de dinazorlar hakkında bilgi edinmeye çalışırlar. Bir site kurarlar. Dünyadaki başka çocuklara seslerini duyurmak ve çalışmalarını anlatabilmek için sitelerinin İngilizce olarak da hazırlarlar.

9. Kızlar Sünnet Olur mu?

Bu kitapta yer alan birbirinden güzel öykülerde çocukların merak ettiği sorulara yanıtlar aranmıştır.

9.1. Kızlar Sünnet Olur mu?

Öyküde bir kız çocuğu sınıf arkadaşlarından Mehmetcan'ın sünnet düğününe davet edilir. Arkadaşının sünnet düğününde ata bindirilip sokaklarda dolaştıracağını ve bir sürü hediye alacağını öğrenen kız ailesine sünnet olmak istediğini söyler. Bu isteğini tuttuğu günlüğe de yazar. Annesi ve babası kızın bu isteğine gülerler. Günlükten onun bu isteğini öğrenen öğretmeni de ona kızların sünnet olamayacağını ve sünnetin ne demek olduğunu anlatır. Ama kız ata binmek için sünnet olmakta ısrar eder. Bir gün öğretmeni sünnet düğününe kendisinin de gideceğini, düğüne giden kız öğrencilerin de sokaklarda atla dolaştırılacağını öğrenince sünnet olması için bir sebebin kalmadığını düşünür ve babasına sünnet olmaktan vazgeçtiğini söyler.

9.2. Yaramaz Kim?

Bu öykünün kahramanı olan kız çocuğu evlerine gelen misafirlerin çocuklarının odasına girip oyuncaklarıyla oynamasından, odasını karıştırmasından şikayet eder. Bir gün annesi Ankara'da oturan bir arkadaşının İzmir'e geldiğini ve

kendisini ziyaret edeceğini gelirken de yanında oğlunu getireceğini söyler. Kız kaygılarını annesine söyler. Ne söylese de çocuğu odasına almama konusunda annesini ikna edemez. Kız dokuz yaşındaki bir erkek çocuğunun yapabileceği bütün yaramazlıkları annesine anlatır ama onu ikna edemez. Sonunda odasına gidip çocuğun zarar vermesini istemediği sevdiği oyuncakları ortadan kaldırır.

Nihayet misafirleri gelir. Çocuğun yüzünün çillerle dolu olduğu gören kız onun çok yaramaz olduğunu düşünür. Çocuğu odasına götürür. Ama o hiç de yaramaz değildir. Kızın önerdiği bütün oyunları ve yaramazlıkları geri çevirir. Giderlerken de annesine gözlüklü kızların yaramaz olduklarını ona söylediğini belirtir. Kız çok kızar buna. Odasına döner ama oda çok dağınıktır. O da çilli oğlanların yaramaz olduklarında ısrarlıdır hâlâ.

Öyküde çocukların kendi özel dünyalarına başkalarını almama hakları olduğu, ön yargıların yanlış olduğu ve konukseverlik temaları gülmece öğeleri kullanılarak anlatılmakta ve yaramaz olanın çilli erkek çocuklar mı yoksa gözlüklü kızlar mı olduğu sorusuna yanıt aranmaktadır.

9.3. Parmak Hesabı

Hayat bilgisi dersinde ‘Vücudumuzu Tanıyalım’ ünitesi işlenirken öğretmenin insan vücudunun en önemli parçasını sormasıyla konu dağılır. Öğrencilerden birisi vücudumuzun en önemli parçasının duruma göre değiştiğini söyler. Öğretmenin açıklama istemesi üzerine ikinci sınıfta olduklarından matematik problemini çözerken zorlandıklarını ve parmakları olmasa o soruları çözemeyeceklerini söyler. Yani şu an onlar için insan vücudunun önemli bölümü parmaklarıdır. Bunun üzerine sınıfta sayılar ve parmak sayıları üzerine bir sohbet başlar.

9.4. Dişini Arayan Çocuk

Mıstık bir sabah uyandığında ön dişinin yerinde olmadığını görür ve telaşla onu aramaya başlar; ancak bulamaz. Derdine derman olsun diye annesine gidip olanı biteni ağlaya ağlaya anlatır. Annesi dişinin zaten sallandığını ve düştüğünü, onun yerine yenisinin çıkacağını anlatır. Ama Mıstık annesinin söylediklerinden bir şey anlamaz. Bahçeye çıkıp kuşlara, bulutlara, köpeğe, kediye, horoza ve bahçedeki papatyalara sorar. Onlar da görmediklerini söylerler. Hatta papatyalar şaka bile yapmışlar. Mıstık son çare olarak dedesine sorar dişlerini. Fakat o da kendi dişlerini kaybetmiştir ve onları aramaktadır. Birlikte dedesini dişlerini ararlar fakat onları da bulamazlar. Çaresiz doktora gitmeye karar verirler. Doktor Mıstık'ı görür görmez hemen onun yedi yaşında olduğunu anlar ve dişinin de bu yüzden döküldüğünü diğer arkadaşlarının dişlerinin de döküleceğini ve yerine yenisinin çıkacağını söyler. Hatta Mıstık'ın ağzına küçük bir alet yerleştirir ve ona çene kemiğinin içinde saklı olan dişlerini gösterir. Mıstık bu duruma çok sevinir. Doktor dedeye takma diş yapacağını söyleyince kendisinin de büyüdüğü zaman takma dişlerinin olup olmayacağını doktora sorar. Doktor dişlerini düzenli fırçalarsa dişlerinin çürümeyeceğini ve takma dişe gerek kalmayacağını anlatır.

9.5. Uzaylılar Bize Geldi

Ana hatlarıyla vak'a: Mıstık, 'Uzaylılar Bize Geldi' isimli bilgisayar oyununa kendisini o kadar kaptırmıştır ki, annesinin yemek çağrısıyla kendisine gelir. Bu oyun da, Zeynep ile emre evlerine doğru gelen garip yaratıkları görünce korkarlar. Evdeki büyükler ise sevinçle bağırlar. Anneleri onlara korkmamalarını, gelenlerin onların dostları olduklarını ve onları tanıdıklarını söylerler. Komik, sevimli üç parmaklı yaratıkların renkleri eve girer girmez değişir. İnsan derisine benzer bir renge bürünürler ve çocukların yanına gelerek kendilerini tanıtır. Dedeleri korkudan titreyen torunlarına daha onlar doğmadan uzaylı dostlarının kendilerini ziyarete geldiklerini, onları çok sevdiklerini ve tekrar gelmeye söz verdiklerini anlatır. Yıllar önce olanları kime anlattıysalar kimsenin onlara inanmadığını söyler. Sonra da torunlarından onların yanına giderek ellerini

sıkmalarını ister. Onlarla anlaşmanın kolay olduğunu, çünkü onların beyin dalgalarını kendi beyinlerine göndererek her istediklerini kendilerine iletebildiklerini söyler. Çocuklar sakinleşirler ve uzaylı yaratıkların yanına giderler. Uzaylı yaratıklar “Kanduki” adı verilen bir gezegenden geldiklerini, dünyanın da aslında bu gezegenden kopan bir parça olduğunu, önceden dünyadaki kardeşleriyle görüştiklerini; ancak dünyadaki kardeşlerinin zamanla kendilerini unuttuklarını anlatırlar. Kendilerini dünyalılara hatırlatmak ve onlara yardım etmek için Kanduki’li yazar Jules Vern’i, Gülliver’in, Peterpan’ın, Alaaddin’in, Simbad’ın Küçük Prens’in yazarlarını dünyadaki insanlara hayal etmeyi öğretmeleri ve unuttukları insanca duyguları hatırlatmaları için dünyaya gönderdiklerini söylerler. Ve çocuklara bir armağan getirdiklerini söylerler.

9.6. Balık Evi

Ana hatlarıyla vak’a: Ece ve birce iki kardeştir. Bir gün babaları akşam eve gelirken kucagında bir akvaryum ve akvaryum gereçleri getirir. İki kız kardeş çok heyecanlanırlar ve çok sevinirler. Babaları akvaryumu kurarken ona yardım ederler, bu arada babalarının akvaryuma konmak üzere getirdiği gereçlerin ne işe yaradığını da öğrenmeye çalışırlar. Tabi bu arada Ece akvaryumun hangi amaçlarla kullanılabileceğini belirten olağanüstü fikirler ileri sürer. Ertesi gün babaları rengarenk balıklarla eve gelir ve Birce ile Ece’ye balık bakmanın inceliklerini öğretir. Her balığa rengine göre isimler de verirler. Sabah uyandıklarında Fenerbahçeli adını verdikleri balığın yavruladığını görürler. Babaları hemen yavru balıkların anneleri ve diğer balıklar tarafından yenmemesi için onları akvaryumdan yavruluğa alır.

9.7. Çorap Canavarı

Evdeki çorapların telkari esrarengiz bir biçimde kaybolur. Çocuğun çekmecesini de tekleri kayıp çoraplarla doludur. Annesi bundan çocuğun kendisini sorumlu tutar ve dağınık olduğu için çoraplarını bulamadığını söyler. Oysa babasının da çoraplarının teki kaybolur ve bir türlü bulunmaz. Çocuk bunun sırrını araştırmaya

başlar. Çıkardığı yeşil çorapları beraberinde okula götürür. Çoraplarını bir canavarın kaçırdığını düşünmektedir. Ama o canavarı yakalamaya ve suçsuz olduğunu annesine kanıtlamaya kararlıdır. Annesi çorapları çamaşır makinesine atarken görür. Ancak çamaşır makinesinden çıktıklarında çorabının tekini bulamaz. Makinenin içinde bir çorap canavarının olduğunu düşünür ama onu da göremez. Çorap sorununa çözüm aramaya başlar ve çorapların çift değil tek olarak satılmasının daha doğru olacağını böylece insanların istedikleri renklerden istedikleri kadar çorap alabileceklerini düşünür. Öyküyü okuyanlardan da bu sorunu yaşayanlar varsa eğer buldukları çözümü kendisiyle paylaşmalarını ister.

9.8. Prenses

Öğlen uykusuna yatan çocuk rüyasında kendisini bir prenses olarak görür. Bir robotu vardır ve onun yapacağı bütün işleri robot yapar. Ancak bu robot işini yaparken oldukça abartır. Çocuğun yerine yemek yer, onun yerine televizyon izler, dondurma yer, ödevlerini yapar, dişlerini fırçalar, oyun oynar, parka gider. Hatta onun yerine uyur ve ağlar. Çocuk bundan çok sıkılır ve “işlerimi kendim yapmak istiyorum” diye bağıarak uyanır. Yaşadıklarının bir rüya olduğunu görünce sevinir.

9.9. Çikolata Tavşan

Çoğun dayısı bir haftalığına İspanya’dan gelir. Çocuk buna çok mutlu olur. Çünkü dayısıyla çok eğlenceli günler geçirirler. Annesinin izin vermediği şeyleri dayısıyla yapabilmektedir. Ayrıca dayısı ona Barselona’dan çeşitli armağanlar da getirir. Bu armağanlardan biri de eve getirdiği hatıra çikolata tavşandır. Gece çocuğu uyku tutmaz. Dayısının getirdiği armağanları düşünür. Akli salondaki sehpanın üzerinde duran çikolatadan yapılmış kocaman tavşana takılır. Yatağından kalkar ve salona gidip bir süre tavşanı izler. Sonra tek kulağını yesem kimse fark etmez diyip tek kulağını ısırır. Ertesi gün ayaklarını yer. Daha sonra başını yer ve o anda dayısına ve annesine yakalanır. Tavşanın sadece göbeğinin kaldığını gören babası da tavşan göbeğine bayılıyorum diyerek bir parça ısırır.

10. Vampir Öyküsü

10.1. Güneş hep orada mıydı

Öyküde iki kız kardeşe anneannelerinin öykülerden yararlanarak bir şeyler öğretmeye çalıştığını görüyoruz. Anneannelerinin anlattığı öykülerden sıkılan büyük torunu ona artık çocuk olmadıklarını, anlattığı öyküleri inandırıcı bulmadığını ve bundan sonra öykü dinlemek istemediğini söyler. Ancak kardeşi kendisi gibi düşünmediği için anneannesinden kendisine öykü anlatmasını ister. Anneanne de küçük çocuğun sorduğu soruları, öyküler kurgulayarak anlatmaya devam eder. Çünkü insanların gerçekleri öykülerde bulacaklarını düşünmektedir.

10.2. Mars'a İlk ayak Basan Kim

Fırfirella, Patırdak ve Reçel Göbek dünyadan Mars'a fırlatılan füzededirler. Aya ilk ayak basacak insan olmanın heyecanını yaşarlar. Dünyadan Mars'a kadar geçen yolculuklarında birbirlerine takılırlar. Ancak araçları Mars'ın yüzeyine inince kendi aralarında Mars'a ilk ayak basacak olan insan olmanın kavgasını yaparlar. Bütün dünya da onların bu kavgalarını izler. Onlar kavga ederlerken araçta bulunan Fındış'le Didiş adlı iki fare onların itiş kakışları arasında kendilerini Mars'a atarlar ve Mars'ın yüzeyinde hoplayıp zıplamaya başlarlar.

10.3. Sihirli Kekik Çayı

Evin babaannesi bacak ağrıları çekmektedir. Bir gün akşam yemeği için torunu kendisini uyandırdığında güzel bir rüya gördüğünü söyleyerek torununa uykudan uyandırdığı için kızar. Rüyasında bir dede gördüğünü söyler. Dedenin kanatlı bir at üzerinde olduğunu ve atın kuyruğundan ışıkların damladığını, burun deliklerinden ve ağızından mavi ışıklar saçtığını söyler. Dedenin kendisine bacak ağrılarından kurtulması için binlerce yıldır hiç sönmeden yanan kutsal ateşte pişmiş kekik çayı içmesini gerektiğini söylediğini anlatır. Bunun üzerine çocuğun babası

babaanneye kendisinin de bir gün sonra çıkacakları Antalya gezisine katılmasını ister. Kızın annesi babaannenin hasta olduğunu oralarda dolaşamayacağını ayrıca bir günde hazırlanamayacağını anlatır. Ancak bacak ağrılarından şikayetçi olan babaanne yol hazırlığı yaparken hiç şikayetçi olmaz. Antalya'ya gittikten birkaç gün sonra Olimpos Dağı'na çıkarlar. Dağın tepesinde yanan kocaman bir ateş vardır. Ateşin yandığı yerin adı Yanartaş'tır. Bu ateş binlerce yıldır hiç sönmeden yanmaktadır ve dünyanın her yerinden insanlar o ateşi görmek için gelirler. Babaanne de Olimpos'a gitmek için hazırlanır ve dağ yolculuğu boyunca da sanki hiç bacak ağrıları çekmiyor gibi en önde yürümektedir. Dağa ulaştıklarında da kutsal olduğuna inanılan ateş üzerinde pişmiş kekik çayından bolca içer. Geri dönüşte yine herkesten önce iner. İçtiği kekik çayının bacaklarına iyi geldiğini ve ağrılarının geçtiğini söyler. Antalya'dan döndükten bir süre sonra bacaklarındaki ağrılar tekrar başlar.

10.4. Bebek

Ece uyanınca anne ve babasının hâlâ eve dönmediğini götürür. Annesi doğum yapmak üzere hastaneye kaldırılmıştır. Anneannesinden onların öğlene doğru geleceklerini ve yeni doğan kardeşinin de kendine bir armağan getireceğini söyler. Buna şaşırان Ece'ye anneanesi yeni doğan çocukların kardeşlerine bir armağanla geldiklerini söyler. Ancak bu armağanın sadece küçük kardeşler için olduğunu ablasının büyüdüğünü ve ona armağan almadığını söyler. Kahvaltıdan sonra bebek için hazırlanan odaya bakarlar. Bu oda ablasının önceki odasıdır. Orada ablasıyla yeni doğan kardeşlerinin bakımı konusunda tartışırlar. Bu sırada kapı çalar. Gelen kucağında yeni doğan kardeşleriyle anne ve babasıdır. Bir süre bebeği severler; ancak Ece'nin akli kardeşinin kendisine getirdiği armağandır. Kundağı açtıklarında içinden bir oyuncak bebek çıkar. Tam bebeği almak üzere eğildiğinde bebek önce havaya sonra da Ece'nin kafasına çişini yapar. Öykünün devamında yaşanan olaylar ve Ece ile ablasının tavırları yeni doğan bebeğin gözüyle değerlendirilir. Anne ve babasına olan sevgisi ve ablalarına karşı duyduğu kıskançlık bebeğin düşünceleriyle aktarılır.

10.5. Vampir Öyküsü

Bir yazar olan anne, kızının küçük kızının, arkadaşları için kendisinden yazmasını istediği vampir öyküsünü kafasında tasarlar. Yazmak için çalışma masasına geçer, bilgisayarı açar. Tam yazmaya başlayacakken kapı çalar. Gelen üst kat komsunun kardeşidir ve bir düğün davetiyesi getirir. Yazar başlangıçların önemli olduğunu vurgulayarak davetiyeyi alır. Kapıdaki gönderdikten sonra tekrar yazmak için masaya oturur. Bu defada telefon çalar. Arayan üst kat komşusudur ve kendisini çaya çağırır. Yazar öykü yazacağını belirterek daveti geri çevirir. Tekrar bilgisayar başına geçer ama telefon tekrar çalar. Arayan sokak Çocukları Derneği'nin adresini isteyen bir arkadaşıdır. Adresi vererek tekrar yazmak için masaya oturur. Bu kez de cep telefonu çalar. Arkasından bir televizyon programından ararlar. Onlara da cevap verdikten sonra tekrar yazmak için masaya oturur; ancak bu arada küçük kızı okuldan gelir. Onunla ilgilenir. Karnını doyurur, ders çalıştırır, tam yazmaya başlayacakken büyük kızı okuldan gelir. Derken eşi işten gelir. Bir türlü yazmaya başlayamaz. Gece herkes uyuduktan sonra yazmak için masaya oturur, bu kez de elektrikler kesilir. Bütün gün çıkan aksiliklerden vampiri sorumlu tutan yazar öyküyü vampirin tamamlamasını isteyerek yatağına gider.

11. Çikolata Zamanı

11.1. Mavi Bıyıklı Kedi

Birce'nin annesi komşu kadınlara fal bakmaktan zevk almaktadır. Komşu kadınlardan birinin geldiği bir gün, fincanlar kapanıp da fal bakma zamanı geldiğinde, Birce'yi oyun oynaması için başlarından gönderirler. Birce de odasına gidiyor gibi yapıp kapının aralığından onları dinler. Annesinin kahve telvesinden kurduğu öyküleri dinlerken uykuya dalar. Rüyasında Soğan isimli bir kedilerinin olduğunu ve bu kedinin onun oyun hamurlarıyla oynadığını ve her tarafına bulaştırdığını görür. Oyun hamurlarıyla oynayan kedi yüzünü oyun hamurlarına gömer ve bıyıkları maviye, tüyleri yeşile, patileri de mor renge bulanır. Bu arada

komşu kadının “Ayyyyy... Yemeği ocakta unuttum!” çığılığıyla uyanır. Bu arada kendisini fala iyice kaptıran annesine rüyasında gördüğü kedisi Soğan’dan söz eder. Annesi fala öyle dalmıştır ki, Birce’nin yaptığı şaka karşısında korkuyla yerinden zıplar ve elindeki fincan tabağını düşürüp kırar. Annesi Birce’yi şaka yaparken daha dikkatli olması konusunda uyarır.

11.2. Hamarat Kız Ece

Ece bir sabah erkenden kalkar ve annesine bir sürpriz yapmaya karar verir. Yataktan kalkar ve hemen mutfağa gider. Amacı kimse uyanmadan çayı demleyip kahvaltıyı hazırlamaktır. Ancak suların kesiktir. İçme suyunu koydukları şişelerde ve buzdolabında su kalmadığını gören Ece, çay için ütü suyunu kullanır. Sonra da annesinin konuklar geleceği zaman kullandığı masa örtüsünü alır ve dolaptan da kahvaltılıkları çıkarır. Annesine kibrit kutusu büyüklüğünde peynir hazırlamaya çalışırken peyniri bitirir. Domatese gül şekli vermeye çalışırken parmağını keser. Kestiği parmağını oksijenle yıkar ve kahverengi bir ilaç sürer; ancak sürdüğü ilaç masa örtüsüne dökülür ve örtü kahverengiye boyanır. Bunun üzerine yatak takımlarının bulunduğu çekmecedan bir çarşaf alır ve masa örtüsü olarak kullanır. Yumurtayı çok zaman alacağı düşüncesiyle pişirmeden üzerine gazlı kalemle gazlı kalemle “Soframıza hoş geldiniz” yazar. Bütün bunları yaparken tek düşüncesi annesinin kendisine ‘Aferin’ demesidir. Sofranın hazır olduğunu gördükten sonra üzerini giyinir saçını tarar ve annesini uyandırmaya gider. Ancak annesi ve babası Pazar günü kendilerini erkenden kaldırdıkları için kızarlar ve yatmasını, kalkınca kahvaltıya anneannesine gideceklerini söylerler. Büyük bir hayal kırıklığına uğrayan Ece bir daha kahvaltı hazırlamayı aklından geçirmez.

11.3. Çikolata Zamanı

Birce ile Ece’nin annesi “ Farklı bir anne olmanın 99 Yolu” konulu söyleşiyi dinledikten sonra çok değişmiş, çocuklarına karşı oldukça sabırlı davranmaya, onların okula gidiş ve okuldan gelişlerini bir tören havasına sokmuş, çocuklarını her gün sürprizlerle karşılamış, beslenme çantalarına şiiirler koymuştur.

Annelerinin bu davranışları yüzünden arkadaşları arasında alay konusu olan Birce ve Ece anneleriyle konuşmaya karar vermiş ancak ece annesinin burumundan faydalanarak kendisinde alerjiye neden olan çikolatalardan yemek istemiş, annesi de almalarına izin vermiştir. Ancak almalarına izin verdiği çikolataları yemelerine bir türlü izin vermez. Çocukların her istediklerine çikolata yemenin bir zamanı olduğunu söyler.

11.4. Evin En Önemli Yeri

Ece evde tek tuvalet olmasından yakınmaktadır. Ona göre evin en önemli yeri tuvalettir. Çünkü tuvalet yüzünden ablasıyla sürekli kavga etmektedir. Hatta anneannesiyle dedesi geldiğinde bu sorun daha da büyür. Evde neredeyse tuvaleti erken kapmak için bir savaş vardır. Ablasının tuvalette kitap okumasından, dedesinin saatini orada bırakmasından, aynı zamanda banyo olarak da kullanıldığı için annesinin tarak, parfüm ve makyaj malzemelerinin bile orada olmasından şikayetçi olur.

11.5. Annenin Gezi Günlüğü

Kadın önemli bir iş anlaşması için Adana'ya gider. Eğer anlaşma sağlayabilirse ödül olarak maaşı yükselecektir. Yola çıkmadan önce kardeşini arar ve internetten Adana'nın hava durumunu öğrenmesini ister. Ancak kardeşi Adana yerine Ankara'nın hava durumuna bakar ve üç gün kar yağışı olacağını söyler. Bunun üzerine kalın giyinip Adana'ya giden kadın orada yirmi beş derece sıcaklık olduğunu görür. Kardeşini arar ama ulaşamaz. Çok sıkıntı çeker orada. Sıcaktan dolayı isilik olur, ayaklarında da mantar çıkar. Bir taraftan da aklı evdedir. Kızların evi dağıtacağından korkar ve döndüğünde evi nasıl bulacağını merak eder. Gerçekten de kızları evin altını üstüne getirmişlerdir. İçerde paten kayarlar, etrafı dağıtırlar, kısaca evi tanınmayacak bir hale getirirler. Ders çalışmazlar, bütün zamanlarını oyun oynayarak, müzik dinleyerek ve uyuyarak geçirirler.

12. Zaman Torbası

12.1. Kumbara

Tina'nın anneannesi seksen yedi yaşında olmasına rağmen hayal dünyası oldukça genişir ve öyküler yazmaktadır. Aslında bir Zonguldaklı bir Türk olan anneanne, maden ocağında mühendislik yapan bir Fransız'a aşık olmuş, sonra da Fransa'ya giderek orada evlenmişlerdir. Bir daha da Türkiye'ye hiç gitmemiştir. Türkiye'de evlenmeme nedeni ise orada kız çocuklarının kendi kararlarını kendilerinin vermemesi, ailelerin onların yaşantılarında söz sahibi olmasıdır. Anneannesi Tina'nın ısrarına dayanamaz, ona sırlarını ve gizli bir odada sakladığı notlarını, günlüklerini gösterir. Hayat hikayesini anlatır. Tina'da o notlara sahip çıkmasını ve değerlendirmesini ister. Ancak annesi o günlüklerde yazılanların hayal ürünü olduğunu söyleyerek kızının onlarla ilgilenmesini engellemeye çalışır. Yıllar sonra Tina Zonguldak'a gelir ve ailesinin soyağacını araştırır. Çektiği bir film ödül kazanır.

12.2. Kadişon

Güneş, Akdeniz'in köylerinde yaşamaktadır. Babası günlük yumurtaları ve sütü satmak üzere şehre giderken ona bir isteğinin olup olmadığını sorar. O da babasından boya kitabı almasını ister.

Babası şehre gitmek için Kadişon'un koşumlarını hazırlar, kulaklarının ve başının kenarının püsküllerini takar.

Kadişon dişi bir eşektir. Güneş'in babası Ahmet yolda tanışın tanınmasını herkese selam verir. Bazı insanlar selama karşılık verirler, ama bazıları da aşırırlar ve selamı karşılıksız bırakırlar. Selama karşılık verenlerden biri de her halinden turist olduğu anlaşılan bir adamdır. Adam önce şaşırır, sonra kendini toparlayıp selama karşılık verir ve Ahmet'in yanına gelerek ona bir şeyler anlatmaya çalışır ama Ahmet

dillerini anlamadığı için etraftan yardım ister. Uzaktan onları izleyen bir adam anlamadıklarını görünce yardıma gelir. Turistlerle konuşan adam onların eşeğe binmek istediklerini izin verip vermeyeceğini sorduklarını söyler. Ahmet hemen iner ve turistleri bindirip gezdirir. Turistler Kadişon'un püsküllerini satın almak isterler. Ahmet onların satılık olmadığını ancak onlara süt ve yumurta satabileceğini söyler. Ahmet çarşıya gideceğini, isterlerse onları boncuk satan bir yere götürebileceğini ve orada bu püskülün benzerinden bulabileceklerini söyler. Turistler sevinir ve Ahmet'le birlikte çarşıya boncukçuya giderler, alışveriş yaparlar. Ahmet turistleri ve kendisine yardımcı olan adamı dükkanda bırakıp pazara gider. Adam İstanbulludur. Boncukçuyla sohbet ederler ve ahbab olurlar. Adamdan sanatıyla ilgili bilgi alır.

12.3. Mektup Kimden?

Bir öykü yazarı olan Hakan Kum evdeyken kapı çalar. Kapıyı çalan postacı Hakan KUM'a çok özel bir mektup getirdiğini, mektubun yirmi bir yıl önce postaya verildiğini söyler. Mektup yirmi bir yıl önce PTT'nin düzenlediği 2023'e mektup kampanyası sırasında Hakan Kum'un kendisine yazdığı mektuptur. Bu mektup PTT'de özel bir kasada saklanmış ve zamanı gelince de sahibine ulaştırılmıştır. Mektupta çocukluğunu bulan Hakan oldukça duygulanır.

12.4. Zaman Torbası

Radyo çocuğun dünyasında çok önemli bir yer kaplamaktadır. Dinlediği radyo programlarında sürekli hayallere dalar ve dinlediği programlardan etkilenerek programlar yazar sonra da masanın başına geçerek yazdığı programın sunuşunu yapar. Radyoyu sadece babasını kendisinden çaldığı maç saatlerinde sevmez. Çünkü bu saatlerde babası dünya ile bütün bağlarını koparır ve sadece maça yoğunlaşır. Bir gün bu rahatsızlığını babasına futbol ve hayatın benzeyip benzemediğini, insanların hep gol atmak için mi uğraştıklarını sorar. Babası kazanmakla kaybetmenin kardeş olduğunu, kaybetmenin de aslında bir kazanç olduğunu ifade eder. Her kaybın bir deneyim olduğunu anlatır. Futbol maçlarını dinlerken kendisinin kazanmadığını

ancak düşlerinin gerçekleşmesini beklediğini söyler. Doksanıncı dakikada gelen bir golün hayalleri gerçek yaptığını söyler.

12.5. Kar Yelkenlisi

Adil arkadaşları gibi çıkıp dışarıda oyun oynamayı sevmez. Televizyonda belgesel izlemeyi daha çok sever. Yine bir gün belgesel izlerken bir yelkenli görür televizyonda. Rüyalarına kadar girer gördüğü yelkenli. Düşünür ve bir kar yelkenlisi yapmaya karar verir. Projesini arkadaşı Selo'ya da anlatır. O da hemen benimser projeyi. Çalışmaya başlarlar. Adil'in kardeşi Gilman da onlarla çalışmak ister ama önce kabul etmek istemezler. Fakat sonra Gilman onlara yardımcı olunca onu da aralarına alırlar. Uzun uğraşlardan sonra yelkenliyi yaparlar. Ama ilk denemede kırılır. Bir gün köye film ekibi gelir. yönetmen köyde dolaşırken Adillerin avluda yelkenliyi görür ve onun ne olduğunu sorar. Adil onun bir kar yelkenlisi olduğunu, Selo ve Gilman'la birlikte yaptıklarını söyler. Ancak çalışmadığını ilk denemede kırıldığını anlatır. Yönetmen çok beğenir bu projeyi ve yelkenlinin sadece bazı teknik eksikliklerden dolayı çalışmadığını, filmde kullanmalarına izin verirlerse onlara gerekli yardımı yapacağını söyler. Adil başta vermek istemez ama sonra ikna olur ve yelkenliyi verir. Yönetmen yelkenliyi Tamir ettirir. Adil yelkenliyi gördüğü zaman gözlerine inanamaz.

13. Üşengeç

13.1. Gün Doğumu

Yeni bir araba alan Ali Rıza Bey bir horoz alır. Kasaba götürür ama kasap akşam ezanı okunduğunu yarın sabah erkenden keseceğini söyler. ali rıza Bey horozu eve götürür. Ayaklarındaki ipi çözmeden önüne su ile yiyecek koyup balkondaki büyük saksının içine bırakır. Bütün gece saksının üstünde tüneyen horoz sabah erkenden uyanıp ötmeye başlar. Dengesini kaybeden horoz arkaya yuvarlanıp kurusun diye bırakılan salçanın içine düşer. Salçanın içinden kurtulmaya çalıştıkça çırpınan kanatları turşu kavanozlarından birine çarpar ve turşu kavanozlarından birisi Muhsin Bey'in arabasının üstüne düşer. Arabanın alarmı bağırmağa başlar. Bir anda

bütün mahalleli uyanır. Bir taraftan horozun sesi diğer taraftan arabanın alarmı herkesi ayağa kaldırır. Muhsin Bey arabanın alarmını susturunca bir anda horoz da kediler de köpekler de susar.

13.2. Solucanlarım

Okulda arkadaşlarıyla bir haftada en çok solucanı toplama yarışmasına katılan çocuk topladığı solucanları evde odasında kimseye göstermeden saklamaktadır; ancak belirli günlerde temizliğe gelen Piruze Teyze'nin solucanlarını bulup atmasından ve kendisini annesine şikayet etmesinden korkar. Piruze Teyze'yi odasına almamanın yollarını arar. Ancak başaramaz. Çareyi evden çıkmadan yatağının altındaki solucanları ona göstermeden odasından çıkarıp buzdolabında saklamakta bulur. Ancak akşam eve geldiğinde buzdolabının üstünde Piruze Teyze'nin bir notunu görür. Piruze teyze solucanları kızartmıştır.

13.3. Babamın Kuşu

Babası Işık'ın yaptığı her şeyden bir şekilde haberdar olmaktadır. Işık sorduğu zaman da kuşum söyledi demektir. Gün geçtikçe Işık'ın babasının kuşuna olan kızgınlığı artmakta, kuşun ispiyonculuğu karşısında babasından para aldığını bile düşünmektedir. Işık rehberlik öğretmenin sınıfıta dağıttığı anketi doldururken bütün sorulara babasının kuşuyla ilgili yanıtlar verir. Durumdan kaygılanan rehber öğretmen önce okul idaresiyle sonra da Işık'ın babasıyla görüşür. Bir gün okuldan eve sevinçle dönen Işık matematikten en iyi notu aldığını kuşun babasına haber verdiğini düşünür. Ama eve gelince babasının ve annesinin yüzünü çok asık görür. Babası kuş muş yok diyerek onu azarlar. Ertesi gün Işık okulda rehber öğretmenin yanına giderek babasının kuşu kestiğini söyler.

13.4. Emek'in Konukları

Huriye Öğretmen daha gün ışımadan evden çıkar ve okuluna gitmek için otobüse biner. Şanslı gününde olduğunu düşünür, çünkü oturacak yer bulmuştur.

Şanslı başlayan günün, şanslı devam edeceğini düşünür. Üçüncü derse başlamak üzereyken müdür yardımcısı bir telefonunun olduğunu söyler. Arayan eşidir. Akşama misafirlerinin geleceğini söyler. Belli etmez ama yüzü asılır. Bir yıl önce evlerine gittiklerinde onların kendilerini çok iyi ağırladıklarını hatırlar ve en iyi şekilde ağırlaması gerektiğini düşünür. Okuldan çıkınca koşarcasına Çerezciye gider, sonra mezeciye uğrar, oldukça yorulur. Çok masraf yaptığını düşünür ama konuklarını da iyi ağırlayabileceği için de biraz rahattır. Eve geldiğinde kapıyı kızı Emek açar. Evde arkadaşları vardır ve annesinin alışverişi kendileri için yaptığını düşünür. Yiyecek kutularını annesinin elinden alır ve arkadaşlarına ikram eder. Huriye hanım yorgun bir vaziyette yatağına uzanır ve konuklarına çayın yanında bir şeyler ikram etmenin şart olmayacağını düşünür.

13.5. Flüt Kazan Batu Kepçe

Müzik dersinde öğretmen sınıfta gözlerini gezdirir, herkes önüne bakmaktadır, kimse sözlüye kalkmak istemez. Öğretmen de Batu'yı kaldırır sözlüye. Batu flütünü alıp tahtaya kalkar ama çok panikler. Ellerini bile yerleştiremez flütün deliklerine. Elinden düşürür. Garip garip sesler çıkarır. Onun panik hali ve hareketleri sınıftaki herkesi güldürür ve arkadaşları onunla dalga geçerler. Batu ter içinde kalır. Sonunda öğretmen Batu'nun yanına gider ve ona bir nisan şakası yaptığını söyler.

13.6. Uranüs'te Karınca Olmak

Ozan sınava çalışırken uyuyakalmıştır. Rüyasında Uranüs gezegeninde yaşayan bir karıncadır ve karıncaların konuşmasını sağlayan bir buluş yapar. Bu buluşundan dolayı kendisine yılın bilim ödülü verilir. O sırada annesinin sesine uyanır. İlk etapta uyku sersemliğiyle annesini fen bilgisi öğretmeni zanneder. Gözü önündeki kitapta yer alan Uranüs'te 42 yıl yaz, 42 yıl kış yaşandığını anlatan tümceye takılır.

13.7. Armut Nereye Düşer?

Akşam eve misafir geleceği için evde hummalı bir çalışma vardır. Ev temizlenir. Tatlı yapılır. Çocuklar salona alınmaz. Akşam misafirler gelir ve kapıda karşılandıkları anda evin küçük kızı Gül pot kırmaya başlar. Bütün gece söyledikleriyle ev halkını misafirlerin yanında utandırır. Sonunda onu odaya kilitlerler. Yıllar geçer, Gül'ün bir oğlu olur. O da aynı annesinin çocukluğunda yaptığı gibi misafirlerin yanında anne ve babasını utandırır. Kısaca ablasının da dediği gibi armut dibine düşmüştür.

13.8. Rüzgâr

Sınav başladıktan beş dakika sonra başlayan rüzgârla sınıftaki her şey birbirine girmiş, yazılı kâğıtları havada uçmuş, çocukların yazdığı kopyalar ortaya çıkmış ama öğretmen karmaşa nedeniyle görmemiştir. Sınıftaki oğlanlar kızların durumuna gülerler. Bu ani rüzgârı deprem habercisi olarak yorumlayan da olur. Rüzgârın etkisiyle resim dersinde yaptıkları ev maketi yıkılır, fen bilgisi dersinde yaptıkları salatalık turşusu yerle bir olur.

13.9. Problemler

Arif Bey akşamları işten eve yorgun argın dönünce bir de oğlu Cemal'in matematik problemlerini çözer. Ancak bu durum hiç hoşuna gitmez. Çözmek istemediği zaman eşi araya girerek yapmasını sağlar. İşten eve geldiği bir gün yine oğlu kitabını defterini getirir. Ancak bu defaki problemler çok zordur. Çözebilmek için bütün gece uğraşır. Ansiklopediler, kitaplar karıştırır. Sabah da matematik öğretmeniyle konuşmak için okula gider, ancak sınıfın kapısının önünden geçerken oğlunun konuşmalarını duyar. O problemleri oğlu uydurmuştur ve aslında bütün matematik problemlerini de kendisi çözebilmektedir, sadece tembellik yapmaktadır. Arif Bey matematik öğretmeni görmeyen okuldan uzaklaşır ve bir daha da oğlunun ödevlerini yapmama kararı alır.

13.10. Et Kafalı Sivilce

Burnunun üstünde küçük bir sivilce çıkan çocuk herkesin onunla alay ettiğini düşünür. Sanki herkes onun burnuna bakmakta ve sivilcesi konusunda yorumlar yapmakta gibi gelir ona. Annesi sivilcenin dikkat çekmediğini söylese de onu ikna edemez. Sonunda anne de bıkar ve sivilcesi hakkında kötü bir yorum yapar. Bunun üzerine kız annesine sivilcesinin hiç de annesinin söylediği kadar büyük olmadığını söyler.

13.11. Üşengeç

Şule çok üşengeç bir kızdır. Bir sabah okula giderken patenlerini yanına almayı unuttur. Çıkıp evden almaz, annesinden patenlerini aşağıya getirmesini ya da balkondan atmasını ister. Ancak annesi dediklerini yapmaz ve eve çıkıp almasını ister. Ancak şule çıkmaz. Bir arkadaşında çıkıp patenlerini getirmesini ister, arkadaşı da dediğini yapmaz. Bunun üzerine patenleri yanına almadan okula gider. Akşam eve gelince resim dersi için öğretmenin verdiği ödevi yapmak için gereken kırmızı kartonu almayı unuttur. Kardeşinden gidip almasını ister ama kardeşi almaz. Annesini arar ama ulaşamaz. Babasını arar ulaşamaz. Mesaj göndermeye çalışır başaramaz. Elektronik mektup gönderir ancak babasının şehir dışında olduğunu akşam annesinden öğrenir. Sessizce odasına gider. İnternet üzerinden sipariş vermeye çalışır onu da başaramaz. Akşam eve yorgun gelen babası şuleyi bakkala göndererek soda almasını ister. Babasına tek söz bile söylemeden çıkıp alır. Bu arada kırtasiyeye bakar ama çoktan kapanmıştır. Eve gelince bir de komşusu ekmek almaya gönderir.

13.12. Uyu Sen Uyu

Mete'yi ameliyat eden doktor çocuğun kulaklarına iki tane tüp takar ve evde sessiz ortamda kalıp dinlenmesini ister. En küçük bir gürültü çocuğun rahatsız olmasına sebep olur. Sonunda çocuğu kulaklarından su fışkırır. Tek sorun gözyaşlarının kulaklarından gelmesidir.

13.13. Okuma Yazma Okulu

Okuma yazma kursu açılır. Köyde okuma yazma bilmeyen kadınlar kursa yazılırlar. Ancak işlerini pek fazla ciddiye almazlar. Daha çok eğlenmeye ve yiyip içmeye geliyor gibidirler. Ama kurs öğretmeni Güzin Hanım onların her davranışlarından öğrenme ortamı yaratmayı bilir. Okuma yazmayı öğrenenler olur içlerinde.

13.14. Basın

Çocuklar geziye çıkacaklarını duyunca pikniğe gideceklerini düşünürler. Ancak çocuk hakları ile ilgili bir konferansa katılacaklarını ve oraya cumhurbaşkanının da geleceğini öğrenirler. Konferans salonuna herkesten önce giderler. Yolda öğretmenleri onlardan bütün kurallara uymalarını ister. Salona geldiklerinde ‘basın’ yazısını görünce hemen koltukların üzerine çıkıp çiğnemeye başlarlar. İçeriye giren öğretmenleri ve salon sorumluları bir yandan onları koltuklardan indirmeye çalışırken diğer yandan da ‘basın ‘ sözcüğüyle gazeteciler denmek istendiğini anlatmaya çalışırlar.

13.15. Dondurma Tarifi

Bıcırıkhan, bir gün evde yalnız kalır. Anne ve babası bir pizzacı açılışına ablası Fındık ise bir arkadaşına gider. Ablası giderken cips paketlerinin önüne oyuncak köpeğini bırakır. Çünkü Bıcırıkhan’ın oyuncak köpeğinin tüyelerine karşı alerjisi olduğunu bilir. Cipsleri yemesini istemediği için bu çözümü bulur. Cips yiyemeyeceğini anlayan Bıcırık han, dondurma yapmaya karar verir. Yapacağı dondurmadan da ablasına vermeme kakarı alır. Bulduğu kaymaklı dondurma tarifini yapmaya başlar. Ama salep bulamadığı için salep yerine nasıl olsa salep gibi beyaz diyerek demliğin dibinden kireç söküp katar. patates nişastasını bulamadığı için patates, şeker olarak da horoz şekeri ekler. Tarifte iki üç parça dövülmüş damla sakızı demektedir. Onun yerine de okul çantasındaki sakızları hatırlar ve çıkarıp tekme yumruk döver, üzerine çıkıp tepinir, dondurmasına katar. Sıra bunları ısıtmaya

gelir. Uğraşmasına rağmen ocağı yakamaz. Düşünür düşünür kuluçkaya yatan tavuklar gelir aklına. Onlar gibi o da tencerenin üzerine oturur. Sıkılınca da bu kadar yeter diyip kalkar ve yaptığı dondurmayı dolabın buzluğuna kaldırır.

13.16. Canlı Yayın

Kanal Abdal'ın haber spikeri Nilgün Çatlaktaş, programa konul ettiği Zırtpa Spor Kulübü antrenörüne sadece bir tane soru sorar ve programdan göndermeye çalışır. Antrenörle aralarında kısa bir tartışma olur. Bu arada izleyicilerine de haberler de başka kanallarda izlemelerini söyleyip yayını bitirir. Herkes şaşkındır. Yayının kesildiğini düşünüp oradaki kameramanlara hiç mi ishal olmuş insan görmediklerini söyleyerek bağırır ve hızla tualete gider. Diğer kanallar bunu bir reyting artırma çalışması olarak düşünürler ve hemen oraya birer haber muhabiri gönderirler.

13.17. Para biriktirmenin Yolları

Kerem bir bilgisayarı olsun istemektedir. Babası da ona paranın bir kısmını kendisi biriktirebilirse bir bilgisayar alabileceğini söyler. Bayram da gelen harçlıklar az olduğu için kerem kendince bir çözüm bulur ve kullanılmış kitaplarını bir liradan satar. Ama elindeki paranın yeterli olmayacağını düşünüp annesi ve babası hazır evde yokken babasının kitaplarını da satmaya karar verir. Akşam eve gelen babasının oğlunun para kazanmasına sevineceğini düşünür, ama babası kendisine sormadan ona ait kitapların satılmasına kızar. ve ceza olarak sattığı ansiklopedileri tekrar alabilecek parayı biriktirmesini ister.

13.18. Hıdrellez

Her yıl olduğu gibi hıdrellez günü akşama doğru binanın bahçesindeki gül ağacına dileklerin asılması töreni yapılacaktır. Kapıcı hıdır ve karısı Ayşe gereken hazırlıkları yaparlar, bahçeyi temizlerler, üzerinden atlanacak ateşi yakarlar. Akşam herkes toplanır. Sonunda sıra gül ağacına dilek dilemeye gelir. Birce'nin dileği bir

köpektir. Ancak annesi köpek istememektedir. Herkes dağılıp evine gidince kimseye görünmeden evden çıkar ve kapıcı Hıdır'a giderek ona Birce'nin dileğini gül ağacından alması için para verir. Hıdır, nasıl olsa dileği olmaz diyerek gidip almaz, ama aldığı söyler. Üzerinden yirmi gün geçer ve bir gün Birce'nin babası elinde bir köpekle gelir. annesi Sevim Hanım, Hıdır'ın dileği olmadığını ve kendisine yalan söylediğini anlar. Bir daha da Hıdır'la konuşmaz.

14. Evinden Kaçan Masal

14.1. Evinden Kaçan Masal

Yaşlı ve şişko olan Masalcı Amcanın içine kötü karakterleri doldurmasından sıkılan masal gece kimseye hissettirmeden evden kaçır. Bir evin penceresinden içeri girer ve evin küçük kızıyla arkadaş olur. Kız henüz okula gitmemektedir ve yılanların dilinden, ağaçların dilinden, kuşların dilinden anlamaktadır. Evinden Kaçan Masal ona Güneş Kız adını verir. Birlikte eğlenirler. Güneş kız onun kendiliğinden evinden kaçmadığını, onu kendisinin çağırdığını söyleyerek, beraberinde galaksiler ötesine götüreceğini söyler. Masal, galaksiler ötesinin ancak masalarda olacağını söyleyerek onunla alay eder. Kız düşündüğü şeyin gerçekleşmesi için inanmasının yeterli olacağını söyleyerek onu bir ormana götürür. Burası Dağ Cinleri'nin Çikolata Krallığıdır. Pek çok davetli vardır. Toplanma nedenleri parktaki koca ağacın kesilmesidir. İnsanların çevreye zarar verdiklerini düşünürler ve onları cezalandırmak isterler. Ancak çocuklara kıyamazlar.

14.2. Yaşlı Kitap

Kütüphanedeki kitaplar kendi aralarında sürekli tartışmaktadırlar. Kütüphanenin tozlu raflarındaki yaşlı bir kitap artık hiç fark edilmediğinden yakınıdır. Kimse onu alıp okumamaktadır ve canı çok sıkılır. Nihayet bir gün bir çocuk onu fark eder ve alır. Çocuğun odasındaki elektronik kitaplar onunla dalga geçerler. Çocuk birkaç gün yaşlı kitabı okumuş. Bir gün bilgisayarını açmış ve elektronik kitaplarından birini takmış, ama elektrikler gitmiş. Bunun üzerine çocuk annesinin verdiği ışıldakla yaşlı kitabı okuyup bitirmiş. Elektronik kitaplar çok bozulmuşlar.

Yaşlı kitabın kendileriyle dalga geçeceğini düşünmüşler. Ancak o dalga geçmemiş, onları affettiğini söylemiş.

14.3. Sihirli Çoraplar

Köyün birinde çorap ören yaşlı bir ninenin yanına bir peri oğlu gelir ve örmekte olduğu çocuk çorabının sihirli olduğunu ve giyene bereket getireceğini ama bunu kimsenin bilmeyeceğini söyler. Nine buna çok şaşırır. Çorapları çabucak örer ve pazara satmaya götürür; ancak çok zor satar. Alan kişi de onları aldığını unuttur. Üç gün sonra kızı arkadaşının doğum gününe götürecek bir şeyi olmadığını söyleyip ağlamaya başlayınca onları hatırlar ve kızına arkadaşına armağan etmesi için verir. Ancak kızın arkadaşı bu armağanı beğenmez ve çorapları oyuncak sepetinin içine atar. Kırk gün sonra kızın annesi oyuncak sepetini düzeltmek istediğinde çorapları bulur, kızı giymek istemediği için mahallenin yeni gelinine verir. Gelin de bir süre saklar sonra depremzedelere verilmek üzere hazırladığı yardım malzemelerinin içine yerleştirir. Dağıtılan yardım malzemeleri içindeki çoraplar eylül ayında bir kıza verilir. Eylül, çorapları hemen giyinir ve sadece yıkanması gerektiğinde ayağından çıkarır. Eylül'ün bütün dilekleri kabul olur ve bir daha asla sıkıntı çekmezler.

14.4. Kırmızı Koltuk

Ülkenin birinde minik bir kız yaşarmış bu kız çok meraklıymış. Her şeyi merak eder öğrenmek istermiş. En çok merak ettiği yere evlerinin bodrumuymuş. Bir gün annesi kızın küçülen giysilerini bodruma götürürken o da birlikte inmiş. Orada gördüğü kırmızı bir koltuğun üstüne oturmuş. Ancak annesi o koltuğun pis olduğunu oturmamasını söyleyince koltuk konuşmuş ve sensin pis demiş. Tabi kızıdan başka duyan olmamış. Kız koltuktan annesinin çocukken yaptığı yaramazlıkları dinlemiş. Annesinden koltuğu odasına koymalarını istemiş, annesi pis ve eski olduğu için kabul etmemiş. Ancak babası tamir edebileceğini söylemiş. Sonunda koltuğu tamir edip kızın odasına çıkarmışlar. Kız koltuktan her gün annesinin çocukluğunda yaptığı yaramazlıkları dinliyormuş. Bir gün eve kalabalık bir misafir topluluğu gelir. Oturacak yer bulamayınca kırmızı koltuğu getirirler. Misafirler koltuğu çok

beğenirler. Antika değeri olduğu için birisi koltuğu satın almak ister. Kızın annesi de satar. Kız buna çok üzölür. Babasından yardım ister. Ancak babası da karısını ikna edemez. Bu tartışma sırasında kadın kendini koltuğun üzerine bırakınca koltuğun yayları fırlar. Yayları çıkmış bir koltuğu artık kimse almak istemeyeceği için koltuk kıza kalır.